

**T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

GAZİANTEP İLİ 2018 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU

**HAZIRLAYAN:
ÇED ve ÇEVRE İZİNLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

GAZİANTEP - 2019

ÖNSÖZ

Çevre; insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde bulundukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır. Ülkemiz enerji, sanayi, tarım, ulaştırma ve turizm ile ilgili artan çevresel baskılar ile yüz yüzedir. Bu baskılar hava kalitesi, su kaynakları, atık yönetimi, toprak erozyonu ve doğanın korunmasının yanı sıra deniz sorunları gibi bir dizi çevresel sorun şeklinde görülmektedir. Var olan ve giderek artması muhtemel çevre sorunlarının insanın yaşam kalitesini olumsuz etkilemesinin önüne geçip, çokta uzak olmayan bir gelecekte, insanların temel yaşamsal ortamını yok edecek seviyelere ulaşacağını fark edilmiş olmasının da etkisi büyüktür. Sağlıklı yaşamın ancak çevre değerleriyle uyum halinde mümkün olduğu gerçeğinden hareketle, başta insan yerleşimi, diğer canlıların varlığı, yeşil alanlar, toprak, hava ve su gibi temel yaşam unsurlarının korunması giderek daha bir önem kazanmaktadır. Bu amaçla Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz, tecrübeli personeliyle kanun ve yönetmelikler doğrultusunda başarılı çalışmalar yürütmektedir. İnsanlarımızın ve diğer canlıların yaşamını etkileyen olumsuzlukların oluşmasını engellemek, tabiatın bize sunduğu zenginlikleri korumak ve geliştirmek temel hedeflerimiz arasındadır.

Hızlı nüfus artışına bağlı olarak insanların ihtiyaçlarının çeşitlenmesi, beslenme, enerji, çarpık kentleşme, sağlıksız sanayileşme, azalan ve tükenen canlı türler, artan kirlilik, ormanların ve meraların yok olmasına bağlı iklim değişiklikleri çevre sorunlarını oluşturmaktadır.

İlimizin çevre dengelerinin mevcut durumunun ortaya konulması amacıyla; gerekli olan veri vb. bilgilerin toplanması, sınıflandırılması, kullanıcılara sunulması için “ Çevre Envanteri” ‘nin oluşturulması büyük önem arz etmektedir. Bilindiği gibi, İl Çevre Durum Raporları, O ilin tüm çevre bilgileri ve değerlerini bir sistem bütünlüğü içerisinde toplayacağı gibi Bakanlığımızca hazırlanacak Türkiye Çevre Durum Raporu ve Çevre Envanterinin hazırlanmasına önemli bir temel kaynak oluşturacaktır. Çevre Durum Raporları ve Çevre Envanterleri dengeli ve sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirirken korunması gereken ekosistemlerin, ihtiyaçlar ve doğal kaynaklar arasındaki dengenin kurulmasında araştırmacılara temel bilgi sunarken, yön ve hedeflerinin belirlenmesinde ÇED Raporlarının hazırlanmasında, Çevreye ait bilgilerin tespitinde önemli kaynak özelliğini taşımaktadır.

Çevre Durum Raporunda sunduğumuz bu bilgilerin bir araya getirilmesi, güncellenmesinde emek sarf eden başta ÇED ve Çevre İzinleri Şube Müdürlüğümüz olmak üzere raporun hazırlanmasında emeği geçen tüm çalışanlarımıza teşekkür ediyorum.

Hasan ALAN
Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

Sayfa

GİRİŞ.....	1
A. HAVA	4
A.1. HAVA KALİTESİ	4
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN ÖGELER.....	7
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	11
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI.....	12
A.5. EGZOZ GAZI EMİSYON KONTROLÜ	17
A.6. GÜRÜLTÜ	17
A.7. TEMİZ HAVA EYLEM PLANLARI.....	18
A.8. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	18
A.9. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	20
B. SU VE SU KAYNAKLARI	21
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	21
B.1.1. Yüzeysel Sular	21
B.1.1.1. Akarsular.....	21
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	23
B.1.2. Yeraltı Suları	23
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	25
B.1.3. Denizler	34
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	35
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	38
B.3.1. Noktasal kaynaklar.....	38
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar.....	38
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar	38
B.3.2. Yayıllı Kaynaklar	38
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar.....	38
B.3.2.2. Diğer	38
B.4. DENİZ KIYI SULARININ KİRLİLİK DURUMU	38
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ.....	38
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu	38
B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti.....	38
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti	38
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	38
B.5.2. Sulama	38
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	39
B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı.....	39
B.5.3. Endüstriyel Su Temini	39
B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	39
B.5.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı.....	39
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI.....	39
B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri	39
B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	41
B.6.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler	41
B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması	41
B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ	41

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalar	41
B.7.2. Aritma Çamurlarının Toprakta Kullanımı	42
B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar	42
B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği.....	42
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	43
C. ATIK	44
C.1. BELEDİYE ATIKLARI (KATI ATIK BERTARAF TESİSLERİ)	44
C.2. HAFRİYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	46
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ.....	46
C.3.1. Eğitimler	46
C.3.2. Atık Getirme Merkezleri	47
C.3.3. Atık Miktarları	47
C.3.4. Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı	48
C.3.5. Ekipman	49
C.3.6. Kompost.....	49
C.4. AMBALAJ ATIKLARI	49
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR.....	52
C.6. ATIK MADENİ YAĞLAR.....	52
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER.....	54
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR.....	55
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)	55
C.10. ATIK ELEKTRİKİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR (AEEE)	56
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ (HURDA) ARAÇLAR	57
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR	57
C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları.....	59
C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	59
C.12.3 Atıksu Aritma Tesisi Çamurları.....	59
C.13. TIBBİ ATIKLAR.....	60
C.14. MADEN ATIKLARI	60
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	61
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	62
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR.....	62
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	62
D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	63
D.1. FLORA	63
D.2. FAUNA.....	84
D.3. ORMANLAR VE MİLLİ PARKLAR	87
D.3.1. Ormanlar	87
D.3.2. Milli Parklar	91
D.4. ÇAYIR VE MERA	98
D.5. SULAK ALANLAR	99
D.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	118
D.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	128
E. ARAZİ KULLANIMI	130

E.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	130
E.2. MEKÂNSAL PLANLAMA	131
E.2.1. Çevre Düzeni Planı	131
E.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	131
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	132
F.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ	132
F.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	133
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	134
G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI.....	135
G.1. ÇEVRE DENETİMLERİ.....	135
G.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	136
G.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	137
G.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	138
G.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	138
H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	139

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa
Çizelge A.1 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları.....	5
Çizelge A.2 - Ulusal hava kalitesi indeksi	5
Çizelge A.3 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri.....	6
Çizelge A.4 – Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri Tesis ve Baca Sayısı	7
Çizelge A.5- Gaziantep ilinde 2017 Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler.....	10
Çizelge A.6 – Gaziantep ilinde 2018 yılında sanayide kullanılan katı yakıtların cinsi, yakıtların özellikleri ve bu yakıtların temin edildiği yerler	10
Çizelge A.7 – Gaziantep ilinde 2018 yılında kullanılan doğalgaz miktarı.....	10
Çizelge A.8 – Gaziantep ilinde 2018 yılında kullanılan fuel-oil miktarı	10
Çizelge A.9 – Gaziantep ilinde hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler	14
Çizelge A. 10 - Gaziantep Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2018 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀ µg/m ³) Verileri.....	14
Çizelge A. 11 - Gaziantep Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2018 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂ µg/m ³) verileri	15
Çizelge A. 12 - Gaziantep Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2018 yılı partikül madde (PM ₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri (2018 Çevre Denetim Raporu).....	16
Çizelge A.13 - 2018 yılında (Gaziantep) ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı....	17
Çizelge A.14– Gaziantep ilinde 2017 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı	18
Çizelge B.15– Gaziantep İlinin Akarsuları (DSİ, 2016)	21
Çizelge B.16: Baraj gölleri ve göletlerde yapılan su ürünleri yetiştiriciliği verileri	22
Çizelge B.17 - Gaziantep ilinde mevcut sulama göletleri	23
Çizelge B.18 – Gaziantep ilinin yeraltı suyu potansiyeli	24
Çizelge B.19- Gaziantep ilinde 2018 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları.....	35
Çizelge B.20 – (.....) ilinde 2018 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu.....	40
Çizelge B.21 – Gaziantep ilinde 2018 yılı OSB’lerde atıksu arıtma tesislerinin durumu	41
Çizelge B.22 - Gaziantep ilinde 2018 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler	41
Çizelge B.23 – (Gaziantep) ilinde 2018 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları	42
Çizelge B.21 - (Gaziantep) ilinde 2018 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb).....	42
Çizelge B.25 - (.....) ilinde 2018 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları	43
Çizelge C.26 - (.....) ilinde 2018 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri	45
Çizelge C.27 – 2018 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler.....	46
Çizelge C.28 – 2018 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri.....	47
Çizelge C.29 – 2018 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı	47

Çizelge C.30 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluş sayısı	48
Çizelge C.31 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar.....	49
Çizelge C.32 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamında kompost üretimi bilgileri.....	49
Çizelge C.33 – (Gaziantep) ilinde 2018 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları	49
Çizelge C.34 - 2018 yılında (Gaziantep) ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı	50
Çizelge C.35- 2018 yılında (Gaziantep) ilinde kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı.....	50
Çizelge C.36 - 2018 yılında (Gaziantep) ilinde ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı (ÇŞİM, 2019)	50
Çizelge C.37 – 2018 yılında (Gaziantep) ilinde Belediyelerin Ambalaj Atık Yönetim Planı durumu (Ambalaj Bilgi Sistemi, 2019)	51
Çizelge C.38 - 2018 yılında (Gaziantep) ilinde Atık Getirme Merkezleri ile ilgili durum	51
Çizelge C.39 – (Gaziantep) ilinde 2017 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları	53
Çizelge C.40 – Gaziantep ilinde 2017 yılında toplanan akümülatörlerle ilgili veriler*	54
Çizelge C.41 – Gaziantep ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü miktarı (kg)*	54
Çizelge C.42 - Gaziantep ilinde yıllar itibariyle toplanan atık pil miktarı (Kg)*	54
Çizelge C.43 – Gaziantep ilinde 2017 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler	55
Çizelge C.44 – (.....) ilinde 2018 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler	55
Çizelge C.45 – Yıllar itibariyle (.....) ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	56
Çizelge C.45 - Gaziantep ilinde 2018 yılı hurdaya ayrılan araç sayısı	57
Çizelge C.47 – Gaziantep ilinde 2017 yılı için sanayi tesislerinde oluşan tehlikesiz atıkların verileri.	57
Çizelge C.48 – 2018 yılında (Gaziantep) ili sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı	60
Çizelge C.49 - (.....) ilinde yıllara göre tıbbi atık miktarı.....	60
Çizelge C.50 – (.....) ilinde 2018 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı	60
Çizelge C.51 – 2018 yılı itibariyle Gaziantep ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı.....	61
Çizelge Ç.52 – Gaziantep ilinde 2018 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı.....	62
Çizelge Ç.53 – Gaziantep ilinde 2018 yılında BEKRA 3 bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları	62
Çizelge D.54: Gaziantep'te yetişen Bitki Türlerini gösterir Tablo.....	70
Çizelge D.55: Gaziantep'te bulunan Endemik Bitki Türleri.	72
Çizelge D.56: Endemik Türlerin Tehlike Durumu.....	72
Çizelge D.57: Sof Dağında Yayılış Gösteren Bitkileri Gösterir Tablo.	81
Çizelge D.58: 2018 Yılında İlçeler Bazında Tamamlanmış Ağaçlandırma Alanlarını Gösterir Cetvel	89
Çizelge D.59: 2019 yılı Amenajman Planı Verileri	89
Çizelge D.60: Gaziantep ili 2010 -2019 yılları arasında yapılan - planlanan Ağaçlandırma bilgi cetveli	90
Çizelge D.61 : Gaziantep'te bulunan Tabiat Parklarını gösterir tablo.	93
Çizelge D.62: Mera ıslahı çalışmalarını gösterir Tablo(2018 verileridir)	99
Çizelge D.63 : Alanda Bulunan Endemik Bitki Türleri.	104
Çizelge D.64: Alanda Bulunan Kuş Türleri.	110
Çizelge D.65: Kış Dönemi Kuş Sayımını gösterir tablo	113
Çizelge D.66: Alanda Bulunan sürüngen ve çift yaşamlılara ait Tablo.	116
Çizelge E.67 – (Gaziantep) ilinde arazi kullanım sınıflandırması	130

Çizelge F.68 – Gaziantep İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2018 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı	132
Çizelge F.69 – Gaziantep ilinde 2018 yılında Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzn/Çevre İzn ve Lisansı Belgesi sayıları.....	133
Çizelge G.70 - Gaziantep ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı .	135
Çizelge G.71 – Gaziantep ilinde 2018 yılında ÇŞİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları.....	136
Çizelge G.72 – Gaziantep ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı	137

GRAFİKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Grafik A.1 – Gaziantep Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2018 yılı aylık ortalama partikül madde (PM ₁₀) değerleri.....	15
Grafik A.2 – Gaziantep Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2018 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO ₂) değerleri.....	16
Grafik C.3: Gaziantep ilinde oluşan hafriyat atıkları miktarlarının(ton) yıllara göre dağılımı	46
Grafik C.4 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı	46
Grafik C.5 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı	48
Grafik C.6 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı	48
Grafik C.7 – Yıl bazında (Gaziantep) ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı.....	50
Grafik C.8 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*	52
Grafik C.9 – Yıllar itibariyle Gaziantep ilinde atık madeni yağ toplama miktarları &*	53
Grafik C.10 – Yıllar itibariyle (.....) ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	56
Grafik E.11– (Gaziantep) ilinde 2018 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması	130
Grafik F.12 – Gaziantep İlinde 2018 Yılında ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (ÇŞİM, 2019)	132
Grafik F.13 – Gaziantep İlinde 2018 Yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı.....	133
Grafik F.14 – Gaziantep ilinde 2018 yılında verilen Çevre İzn/ Çevre İzn ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı	134
Grafik G.15 – Gaziantep ilinde ÇŞİM tarafından 2018 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı	135
Grafik G.16 – Gaziantep ilinde 2018 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılım	136
Grafik G.17 – Gaziantep ilinde 2018 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı	137
Grafik G.18 – Gaziantep ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezalarının konulara göre dağılımı	138

HARİTALAR DİZİNİ

	Sayfa
Harita A.1– Gaziantep ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yeri	13
Harita E.2 – Gaziantep ilinin 1/100.000 Ölçekli Revizyon Çevre Düzeni Planı (2018).....	131

RESİMLER DİZİNİ

	Sayfa
Resim A.1 – Gaziantep ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yeri	12
Resim D.2 – Ters lale(<i>Fritillaria viridiflora</i> Post)	82
Resim D.3 - Antep Geveni(<i>Astragalus ainaibicus</i> boiss).....	84
Resim D.4-Peygamber Çiçeği(<i>Centaurea haussknechtii</i> Boiss).....	84
Resim D.5- Hayvanat Bahçesinden bir görünüm	94
Resim D.6- Burç Tabiat Parkından bir görünüm	95
Resim D.7 - Dülük Baba kaya mezarlarına ait görsel.....	96
Resim D.8 - Dülük Baba Tabiat Parkı girişi	96
Resim D.9 - Dülük Baba Tabiat Parkından bir görünüm.....	97
Resim D.10 - Dülük Baba Tabiat Parkından bir görünüm.....	98
Resim D.11 - Fırat Nehri Uydu Görüntüsü.	101
Resim D.12 - Güney Fırat Havzası- Karkamış Sulak Alanını Gösterir Harita	102
Resim D.13 - Fırat Kavağı(<i>Populus euphratica</i>)	105
Resim D.14 - Kalealtı mevkiinde bulunan dut ağacı.....	119
Resim D.15 - Nizip Bahçeli köyünde bulunan İran Meşe Palamutu.....	120
Resim D.16 - Şahinbey İlçesi Geneyik Mahallesinde bulunan dut ağacı.....	121
Resim D.17 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı(<i>pistacia vera</i> L.) ağaçları	122
Resim D.18 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı(<i>pistacia vera</i> L.) ağaçları	122
Resim D.19 - Morcalı Köyü Çınar Ağacı(<i>Platanus Orientalis</i>).....	123
Resim D.20 - Sekili Mahallesi Çınar Ağacı(<i>Platanus Orientalis</i>)	124
Resim D.21: Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (1nolu Anıt Ağaç)	125
Resim D.22: Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı	125
Resim D.23: Satureja aintabensis.....	126
Resim D.24: Satureja aintabensis.....	127

GİRİŞ

Gaziantep, ülkemizin sürdürülebilir kalkınma sürecinde ekonomik ve sosyal gelişme dinamiklerini içinde barındıran Ortadoğu ve batı arasında ekonomik entegrasyonu sağlayan ve aynı zamanda kültürel köprü görevi gören önemli bir ildir. Çin'den başlayıp Avrupa'ya kadar uzanan, tüccarların, bilgelerin, fikirlerin, dinlerin ve kültürlerin yolu olan dünyaca ünlü 2000 yıllık İpek Yolu'nun üzerinde kurulmuş ve yükselmiş olması, İpek Yolu'nun Anadolu'ya açılan kapısı konumunda olan Gaziantep'in karakteristik özellikleri olan üretkenlik ve ticari kabiliyetin temellerini oluşturmuştur. Coğrafi yönden GAP'ın giriş kapısı, sanayisi ve ticari hacmi ile GAP'ın merkezi olan Gaziantep, ekonomik yönden çevresindeki birçok ili etkisi altında tutarken son yıllarda turizm alanında da ciddi yatırımlar yapmaktadır. Gerçekleştirdiği üretim ve ihracat hacmi ile ülkemiz ekonomisine yön veren illerin başında gelmektedir.

İLİN NÜFUSU

Dünyanın üzerinde insan yaşayan en eski yerleşim merkezi olan Gaziantep, bugün nüfusu, ekonomik yapısı, turizm potansiyeli ve büyükşehir statüsü ile Güneydoğu Anadolu Bölgesinin en büyük, Türkiye'nin ise 8. büyük kentidir. 1927 yılı nüfus sayımında 214.499 olan il nüfusu geçen 70 yıl içerisinde %534 oranında artış göstermiştir. Bu artış oranı aynı dönem için Türkiye genelinde % 317 olmuştur. Gaziantep uzun yıllar dikkate alındığında Türkiye nüfus artış hızının çok üzerinde bir nüfus artışı göstermiştir. Bunun sebebi aşırı derecede göç almasıdır. 2015 yılı Gaziantep İli toplam nüfusu 1.931.836 kişidir.

İLİN COĞRAFİ DURUMU

Akdeniz Bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin birleşme noktasında yer alan ilimiz 36° 28' ve 38° 01' doğu boylamları ile 36° 38' ve 37° 32' kuzey enlemleri arasında bulunmaktadır. Büyük bölümü Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batı kesiminde, bir bölümü de Akdeniz bölgesinin doğusunda yer alan Gaziantep topraklarını Akdeniz'den ayıran Amanos (Nur) Dağları batıda Osmaniye'yle, Fırat Irmağı da doğuda ilin Şanlıurfa'yla arasında ki doğal sınırını çizer. İlimizin doğusunda Şanlıurfa, batısında Osmaniye ve Hatay, kuzeyinde Kahramanmaraş, güneyinde Suriye, kuzeydoğusunda Adıyaman ve güneybatısında Kilis illeri bulunmaktadır. İlimiz 6887 km²'lik alanıyla Türkiye topraklarının yaklaşık olarak %1'lik bölümünü kapsamaktadır. Genelde dalgalı ve engebeli bir arazi yapısına sahiptir. İl merkezinin denizden yüksekliği 850 metredir. Yüzey alanının yaklaşık % 52' sini dağlar, % 27' sini ise ovalar kaplamaktadır. Güneydoğu Torosların uzantıları olan Sof dağlarının bulunduğu ilde ayrıca Dülükbaba, Sam, Ganibaba ve Sarıkaya Dağları da yer almaktadır. İslahiye, Barak, Araban, Yavuzeli ve Oğuzeli ilin önemli ovalarını oluşturmaktadır.

Karasu, Araban ovasından geçip batıdan Fırat'a katılır. Sof Dağında kaynaklanan Bozatl (Merzimen) Deresi ise Yavuzeli'nin güneyinden geçip Fırat'a karışır. İl ve Türkiye sınırlarından çıkmadan Fırat'a karışan son önemli akarsu Nizip Çayıdır. Sof Dağından doğan Alleben Deresi ve İslahiye'nin kuzeyindeki Karagöl'den çıkan Karaçay ve Gaziantep platosunun güneybatısından kaynaklanan Balık Suyu diğer önemli akarsulardır. Gaziantep'te çok sayıda pınar bulunmasına karşın hiç doğal göl bulunmamaktadır. Bu yüzden şehrin birçok yerine yapay göller ve barajlar inşa edilmiştir. Gaziantep'ten geçen Alleben Deresi iki merkez ilçeyi (Şahinbey- Şehitkamil) birbirinden ayırır. İl

merkezinin yakınında hiç doğal orman bulunmaz. Bu yüzden il çevresinde kızılçam ağaçlarından oluşan yapay ormanlar oluşturulmuştur (Dülük Baba ve Burç ormanlıkları).

İLİN İKLİMİ

Konumu sebebiyle Gaziantep'te Akdeniz İklimi ve Karasal iklimin bir karışımı görülmektedir. İlin güney kesimleri Akdeniz ikliminin etkisinde olmakla beraber, genel olarak yazlar sıcak ve kurak, kışlar ise soğuk ve yağışlıdır. Hava özellikle Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında çok sıcaktır. Aralık, Ocak ve Şubat aylarında ise çok soğuktur. Gaziantep'te ölçülen en yüksek sıcaklık 44 °C, en düşük sıcaklık ise -17,5 °C'dir. İlde yağış en çok kış ve ilkbahar aylarında görülür. Haziran-Eylül arasında Gaziantep, en az yağışı alır. En çok yağışı ise Aralık-Şubat arasında alır. Mevsim değişirken gündüz ve gece arasında çok büyük bir sıcaklık farkı vardır. Denize kıyısı olmaması sebebiyle kentte nem oranı çok düşüktür. Bu yüzden hava çok sert değildir.

İLİN EKONOMİK DURUMU

Gaziantep ulaşım olanakları ve liman kentlerine yakınlığı sebebiyle ekonomik açıdan Türkiye'nin en zengin kentlerindendir. Gaziantep'teki en önemli geçim kaynakları, tarım, hayvancılık, enerji kaynakları, el sanatları, sanayi ve ticarettir. Maden kaynakları açısından son derece fakir olan Gaziantep'te fosfat, manganez ve boksit çıkarılır. Coğrafi yönden GAP'ın giriş kapısı, sanayisi ve ticari hacmi ile GAP'ın merkezi olan Gaziantep, ekonomik yönden çevresindeki birçok ili etkisi altında tutmaktadır.

SANAYİ

Gaziantep Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin tüm ürünlerinin işlendiği, iç ve dış pazara sunulduğu bir sanayi ve ticaret merkezidir. İlimiz sanayi ve ticarete yurt genelinde 5. Sırada olup Türkiye'nin en büyük sanayi sitesine sahiptir. Beş Organize Sanayi Bölgesi, birçok sanayi alanları, küçük sanayi siteleri, serbest bölgesi, jeopolitik konumu ve liman kentlerine yakınlığı ile Türkiye sanayisi ve ticaretinde çok önemli bir noktadadır. Gaziantep'teki en önemli sanayi dalları pamuk ve akrilik iplik, halı, un, irmik, makarna, gıda maddeleri, bitkisel yağ, plastik, deterjan üretimi ve deri üretimidir. Gaziantep'in ülke çapında ihracat payı %13'tür. Ayrıca kent, antepfıstığı üretim ve ihracatının %90'ı, kuruyemiş işleme ve ihracatının %85'ini, makarna işleme ve ihracatının %60'ını, pamuk ipliği imalat ve ihracatının %45'ini ve havlu imalat ve ihracatının %10'unu elinde tutmaktadır.

TARIM VE HAYVANCILIK

Gaziantep topraklarının 1/4'ü tarıma elverişli topraklardan oluşmuş olup, bu toprakların bir bölümü Fırat Nehri'nin suları ile sulanmaktadır. Gaziantep'in sulama yapılan bu topraklarında Antepfıstığı, zeytin, pamuk, üzüm, kırmızıbiber ve keten gibi ekonomik değeri yüksek sanayi bitkileri ile mercimek, buğday ve arpa gibi hububat ürünleri yetiştirilmektedir.

Tarım kadar olmasa da hayvancılık da Gaziantep ekonomisinde önemli bir yer tutar. İlde mera alanları çok olsa da verimsiz olduğu için kentte daha çok küçükbaş hayvan yetiştirilir. Kentte en çok yetiştirilen hayvan koyundur. Kentten Arap ülkelerine çok sayıda canlı hayvan ihraç edilir.

TURİZM

Ekonomisinin yanında tarihi, kültürel ve yerel zenginlikleri, mutfak kültürü, sınır kenti oluşu ile Gaziantep turizm açısından önemli bir etkinliğe sahiptir.

Bölgenin, ilk uygarlıklarının doğduğu Mezopotamya ve Akdeniz arasında bulunuşu, Anadolu'daki insan topluluklarının kültürünü yansıtan en eski merkezlerden birisi oluşu, Güneyden ve Akdeniz'den doğuya, kuzeye ve batıya giden yolların kavşağında oluşu, Tarihi İpek yolunun da buradan geçmiş olması, ilin önemini ve canlılığını devamlı olarak korumasını sağlamıştır.

Osmanlılar döneminde çok sayıda cami, medrese, han ve hamam yapılmış, kent aynı zamanda üretim, ticaret ve el sanatları yönünden de ilerlemiştir.

Gaziantep ; gezilip görünmeye değer tarihi, turistik ve doğal güzellikleri, Kurtuluş Savaşı ve Antep savunması hatıraları, yaylaları, ovaları, ören yerleri, leziz yemekleri, eşsiz el sanatları, camileri, türbeleri, medreseleri, Antep evleri, hanları, hamamları, kастelleri, kiliseleri, adını verdiği baklavası ve fıstığı, sanayisi, insanların kendine has çalışkanlığı ve sıcaklığı ile geçmişin ve geleceğin bir arada yaşandığı Gaziler şehridir.

İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZÜN YAPILANMASI

Müdürlüğümüzde 10 Şube Müdürlüğünün çatısı altında geçici görevlilerde dahil olmak üzere 170 personel görev yapmaktadır. Bu personellerden **ÇED ve İzin Şube Müdürlüğü**'nde; 3 Çevre Mühendisi, 2 Kimya Mühendisi, 1 Elektronik Mühendisi, 1 Elektrik Elektronik Mühendisi, 1 Ziraat Mühendisi, 1 Jeoloji Mühendisi, 1 İdari Büro Personeli , 1 Şef **Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğü**'nde; 11 Çevre Mühendisi, 1 Kimya Mühendisi, 1 Endüstri Mühendisi, 2 Biyolog, 1 Ziraat Mühendisi, 3 Tekniker, 3 Teknisyen, 1 Şef görev yapmaktadır.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirleticiler konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd., 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır. Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesini iyi, orta, kötü, tehlikeli vb. şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği problemleri ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd., 2003a). Bir bölgedeki kirleticiler seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd., 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirleticiler için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, EPA (Amerika Birleşik Devletleri Çevre Koruma Ajansı) Hava Kalitesi İndeksinin ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uyarlanması sonucu oluşturulmuştur. 5 temel kirleticiler için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Çizelge A.1 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.2 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıdaki insanlar için bazı kirlleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

Çizelge A.3 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER		UYARI EŞİĞİ
		2018 (µg/m ³)	2019 (µg/m ³)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	380	350	500 µg/m ³ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	150	125	
	yıllık ve kış dönemi (1 Ekim’den 31 Marta kadar) -insan sağlığının korunması için-	20	20	
NO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	260	250	400 µg/m ³ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de – hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	42	40	
NO _x	yıllık -vejetasyonun korunması için-	30	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	60	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	44	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,6	0,5	----
BENZEN	yıllık -insan sağlığının korunması için-	8	7	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama -insan sağlığının korunması için-	10.000	10.000	----

(Kaynak: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği)

Çizelge A.4 – Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri Tesis ve Baca Sayısı

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme Tesisleri		
Asit Üretim Tesisleri		
Atık Geri Kazanım Ve Bertaraf Tesisleri		
Cam Üretim Fabrikaları		
Çimento		
Demir - Çelik Ve Metalurji Fabrikaları		
Doğalgaz Çevrim Ve Termik Santraller		
Gıda Fabrikaları		
Gübre Fabrikaları		
Kağıt Fabrikaları		
Kimya Fabrikaları		
Kireç Fabrikaları	1	1
Lastik Üretim Tesisleri		
Otomotiv		
Petrol Ve Petrokimya Tesisleri		
Şeker Fabrikaları		
Tekstil Fabrikaları		
TOPLAM	1	1

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Ögeler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirlleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı

partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO₂), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO₂'nin ozon veya radikallerle (OH veya HO₂ gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibarı ile NO₂ kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO₂ derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO₂ derişimlere uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM₁₀), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM₁₀- 10 µm'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 µm'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM₁₀ için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM₁₀ solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkalı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM₁₀'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM₁₀ maruziyetine karşı hassastır. PM₁₀ yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerler ulaşılmasının bir sebebi de inversiyon durumudur. CO'nin global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m³ arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

İnversiyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'nin ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'ye maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur ($\text{NO}_2 + \text{güneş ışınları} = \text{NO} + \text{O} \Rightarrow \text{O} + \text{O}_2 = \text{O}_3$). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

Gaziantep'te hava kirliliği mevsimsel özellik göstermektedir. Kış ayları, sonbaharın geç dönemleri ile ilkbaharın erken dönemlerinde hissedilen ve tespit edilen kirlilik mevcuttur. Bu durum Gaziantep'te hava kirliliği kaynağının sanayiden ve motorlu taşıtlardan kaynaklanan bir kirliliğin değil, ısınmadan kaynaklanan bir hava kirliliğinin etkin olduğunu göstermektedir.

Gaziantep'te, gerek sanayi tesislerinin yoğunlaştığı alanların yer seçimlerinin hava kalitesi bakımından doğru yapılmış olması, gerekse de sanayide ağırlıklı olarak kullanılan enerji kaynaklarının (elektrik, doğalgaz) kirlitici vasıflarının düşük olması nedeni ile kent yerleşmesi üzerinde sanayi tesislerinden kaynaklı hava kirliliğinin etkisi oldukça düşüktür.

İlimizde, özellikle ısınma amaçlı olarak fosil yakıtların kullanımının son yıllarda artması sebebiyle, şehrimizdeki hava kirliliğinde artışlar meydana gelmiştir. Bu kirliliğinin nedeni ise, yakıt türünün ve çeşidinin kirlitici vasfının yüksek olmasıdır.

Çizelge A.5- Gaziantep ilinde 2017 Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Gaziantep Mahrukatçılar Odası, 2018)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal Kömür	Rusya-Afrika	170.439,43	6.400	31	0,9	10	16
Yerli Kömür	TKİ (Soma, Seyitömer Tunçbilek Tavşanlı)	105.000	4.800	23,15	2	25	25
Prina	Gaziantep	100.106,3	3.700	1,5 yağ	300ppmNa	15	

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi.

Çizelge A.6 – Gaziantep ilinde 2018 yılında sanayide kullanılan katı yakıtların cinsi, yakıtların özellikleri ve bu yakıtların temin edildiği yerler (Kaynak, Yıl)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal Kömür	Rusya	43.831	6.200	12-31+2	0,9+1	10+1	16+2
İthal Kömür	G.Afrika	126.608	6.200	12-31+2	0,9+1	10+1	16+2
Yerli Linyit	TKİ	105.000	4.600	-	2	25	25

Çizelge A.7 – Gaziantep ilinde 2018 yılında kullanılan doğalgaz miktarı Gazdaş,2017

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)
Konut	261.803.442	9.155
Sanayi	274.479.660	9.155

Çizelge A.8 – Gaziantep ilinde 2018 yılında kullanılan fuel-oil miktarı (Kaynak, Yıl)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)	Toplam Kükürt (%)
Konut			
Sanayi			

Egzoz gazı emisyonlarının kontrolüne yönelik ilimizdeki faaliyetler A.5. Bölümünde verilmektedir.

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Pasif Örneklemeye Çalışmaları

Bu çalışmada Gaziantep il merkezinde ısınma kaynaklı oluşan hava kirliliğinin tespiti amacıyla “Pasif Örneklemeye Çalışması” yapılmıştır. Pasif örneklemeye çalışmasında NO₂, SO₂, O₃ ve HCl-HBr-HF-HNO₃-H₂SO₄ gibi kirlletici parametreler üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca PM₁₀ için 9 noktada aktif örneklemeye çalışması yapılmıştır. İl merkezinde 29 nokta (Tablo 6) belirlenerek noktaların her birine 4 er adet pasif örneklemeye tüpü yerleştirilmiştir.

Pasif örneklemeye çalışması kış ayları dikkate alınarak planlanmıştır. 2015 yılında Ocak-Şubat-Mart (1. Dönem) ve Ekim, Kasım, Aralık (2. Dönem) aylarını kapsayacak şekilde örneklemeye çalışması yapılmıştır. Çalışma 6 ay sürmüş ve tüpler ayda bir değiştirilmiştir. Çalışmanın ilk dönemi ve raporu tamamlanmış sonuçlar aşağıda değerlendirilmiştir. 2. Dönem örneklemeye çalışması tamamlanmış fakat raporlama süreci devam etmektedir.

İlk dönem yapılan ölçümler SKHKKY EK-2 gereğince değerlendirilmiş olup; NO₂ Pasif örneklemeye ölçüm sonuçları 7, 26 ve 29 nolu noktalarda sınır değerinin üstünde bulunmuştur. Diğer noktalardaki ölçüm sonuçları sınır değerinin altındadır.

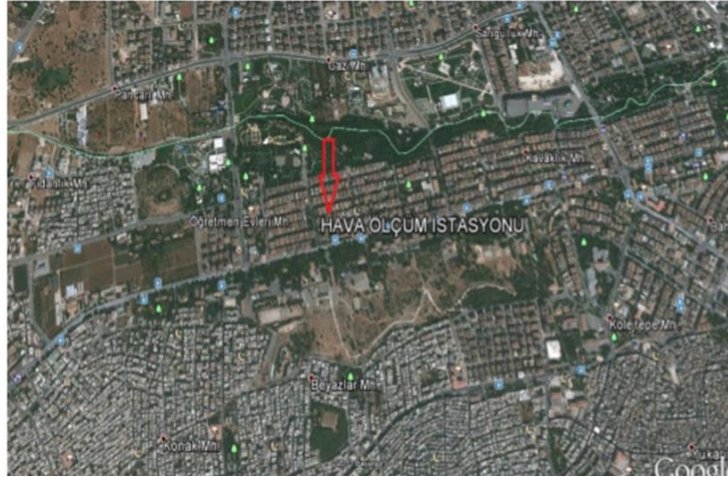
SO₂ Pasif Örneklemeye ölçüm sonuçları 1, 2, 5, 6, 8, 9, 23, 25, 26, 27, 28 nolu noktalarda UVS sınır değerinin üstündedir.

Yapılan ölçümler Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince değerlendirilmiş olup, O₃ Pasif Örneklemeye ölçüm sonuçları Yönetmeliğin Ek-1 Ozon için uzun vadeli hedefler, hedef değerler, bilgilendirme ve uyarı eşikleri tablosundaki belirtilen 120 µg/m³ sınır değerinin altındadır.

1. Dönem PM₁₀ ölçümü yapılan noktalarından 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 da bulunan konsantrasyonlar SKHKKY Ek-1.b.2.2’de belirtilen sınır değerlere uygundur. Ancak 2. Dönem verileri incelendiğinde 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9 noktalarında PM₁₀ sınır değerleri aşmıştır.

A.4. Ölçüm İstasyonları

Resim A.1 – Gaziantep ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yeri

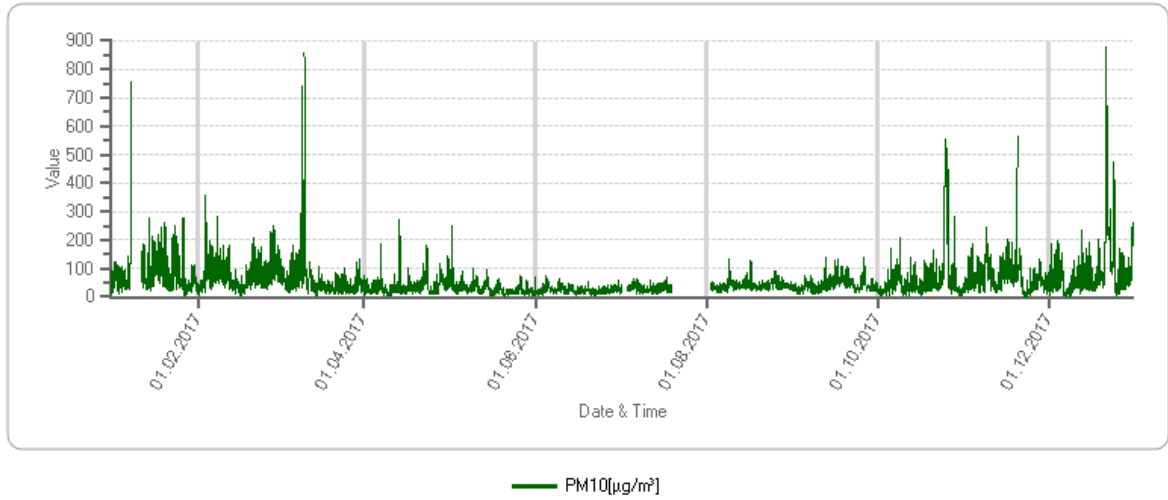

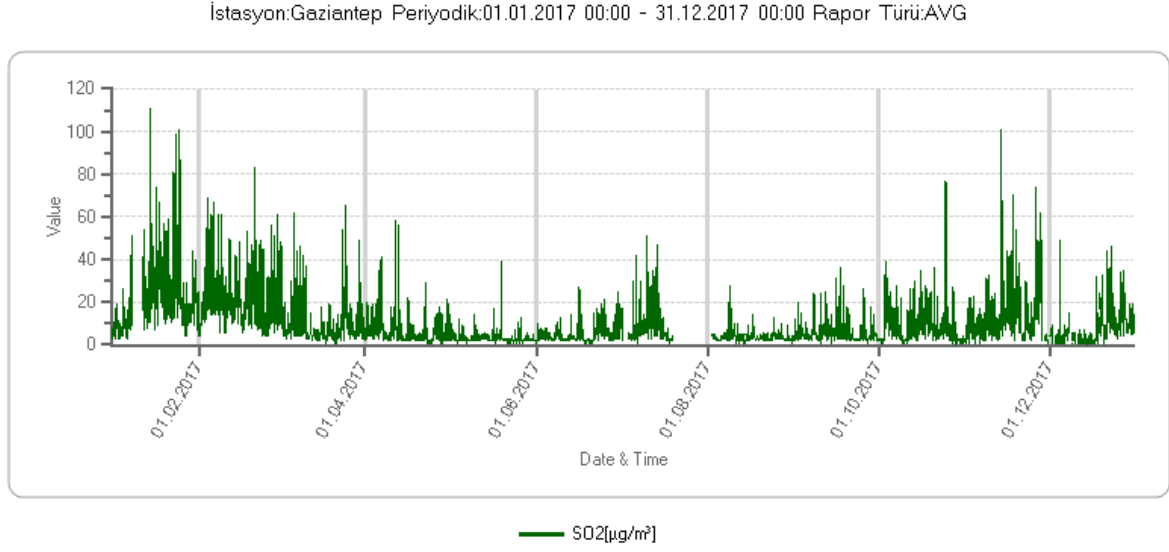

Harita A.1– Gaziantep ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yeri

Şekil A.1 - Gaziantep ili hava kalitesi izleme istasyonu PM10 parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2017)

İstasyon:Gaziantep Periyodik:01.01.2017 00:00 - 31.12.2017 00:00 Rapor Türü:AVG

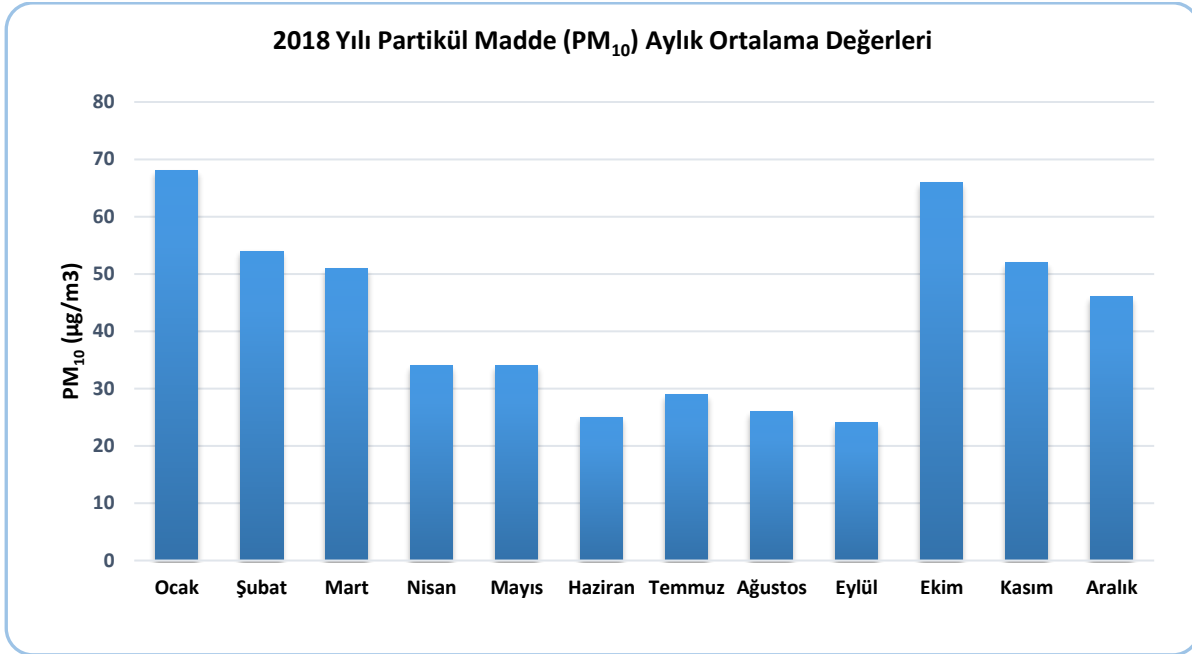
Şekil A.2- Gaziantep ilinde Şahinbey istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği

Çizelge A.9 – Gaziantep ilinde hava kalitesi ölçüm istasyon yerleri ve ölçülen parametreler

İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLETİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₂	HC	PM
Şahinbey	37.64-37.40	X					X

Çizelge A. 10 - Gaziantep Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2018 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀ µg/m³) Verileri
(2018 Çevre Denetim Raporu)

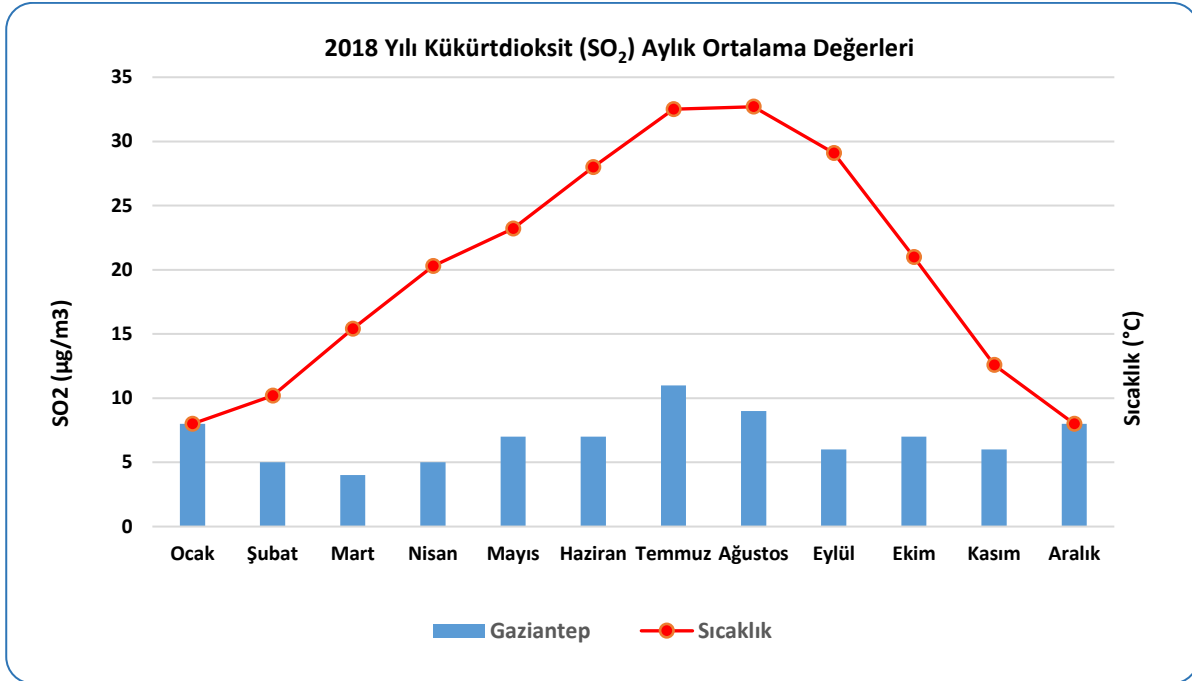
	Gaziantep	Ortalama
Ocak	68	68
Şubat	54	54
Mart	51	51
Nisan	34	34
Mayıs	34	34
Haziran	25	25
Temmuz	29	29
Ağustos	26	26
Eylül	24	24
Ekim	66	66
Kasım	52	52
Aralık	46	46
Ortalama	42,4	42,4

Grafik A.1 – Gaziantep Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2018 yılı aylık ortalama partikül madde (PM₁₀) değerleri (2018 Çevre Denetim Raporu)

Çizelge A. 11 - Gaziantep Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2018 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂ µg/m³) verileri (2018 Çevre Denetim Raporu)

	<i>Gaziantep</i>	<i>Ortalama</i>
<i>Ocak</i>	8	8
<i>Şubat</i>	5	5
<i>Mart</i>	4	4
<i>Nisan</i>	5	5
<i>Mayıs</i>	7	7
<i>Haziran</i>	7	7
<i>Temmuz</i>	11	11
<i>Ağustos</i>	9	9
<i>Eylül</i>	6	6
<i>Ekim</i>	7	7
<i>Kasım</i>	6	6
<i>Aralık</i>	8	8
<i>Ortalama</i>	6,9	6,9

Grafik A.2 – Gaziantep Hava Kalitesi İzleme İstasyonları 2018 yılı aylık ortalama kükürtdioksit (SO₂) değerleri (2018 Çevre Denetim Raporu)

Çizelge A. 12 - Gaziantep Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının 2018 yılı partikül madde (PM₁₀) sınır aşım sayıları ve günleri (2018 Çevre Denetim Raporu)

AYLAR	LİMİT AŞIM SAYISI VE GÜNLERİ
Ocak	13 Gün (4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 22, 23)
Şubat	10 Gün (1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12)
Mart	8 Gün (3, 5, 6, 7, 8, 19, 20, 22)
Nisan	1 Gün (27)
Mayıs	2 Gün (27, 28)
Haziran	0 Gün
Temmuz	1 Gün (25)
Ağustos	0 Gün
Eylül	0 Gün
Ekim	14 Gün (8, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 24, 30, 31)
Kasım	9 Gün (1, 2, 9, 10, 12, 13, 18, 19, 21)
Aralık	8 Gün (2, 3, 6, 15, 21, 22, 24, 25)
Toplam	66 Gün

Ocak 2018 – 31 Aralık 2018 arası 24 saatlik ortalama SO₂ konsantrasyonlarının incelenmesi sonucunda, HKDYY'de 24 saatlik ortalama süre için verilen 150 µg/m³ 'lük sınır değerin ve 380 µg/m³ 'lük saatlik sınır değerin istasyonlarda hiç aşılmadığı görülmüştür.

A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

İlde verilen emisyon ölçüm yetki belgesi sayısı 32 adet, egzoz emisyon ölçüm sayısı aşağıda verilmiştir.

Çizelge A.13 - 2018 yılında (Gaziantep) ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(Kaynak, Yıl)

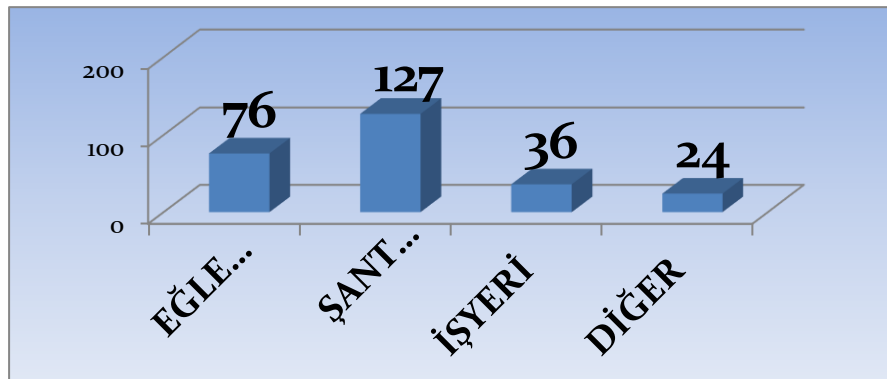
Araç Sayısı					Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				
Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM	Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM
	93.462	20.377	118.753	444.778	95.357	70.562	11.583	788	178.290

A.6. Gürültü

Gürültü konusunda 2006/16 sayılı genelge ile Büyükşehir Belediyesine yetki devri yapıldığından, veriler Zabıta Daire Başkanlığı tarafından verilmiştir. Uygulanan idari işlemler, ilgili belediye tarafından yürütülmektedir. Şikâyetlerin konu bazında dağılımı aşağıda ki grafikte belirtilmektedir.

2017 YILI GÜRÜLTÜ DENETİM VERİLERİ

EĞLENCE	76
ŞANTIYE	127
İŞYERİ	36
DİĞER	24
TOPLAM	263

Çizelge A.14– Gaziantep ilinde 2017 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı
(Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı, 2018)

2017 YILI GÜRÜLTÜ DENETİMİ	
DENETİM SAYISI	İDARİ PARA CEZASI
263	73.018,00 TL

A.7. Temiz Hava Eylem Planları

İlde Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ve ilgili Bakanlık Genelgesi çerçevesinde hazırlanmış olan Temiz Hava Eylem Planları ve bu planlar dahilinde belirlenmiş eylemlerin, gerçekleşim durumu ile ilgili bilgilere burada yer verilecektir.

İller tarafından halihazırda kullanılan THEP-İZ İzleme yazılımından bilgi alınması, süreci kolaylaştıracaktır.

A.8. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

20 Eylül 2011 tarihinde Gaziantep Büyükşehir Belediyesi İlimizin İklim Değişikliği Eylem Planı hazırlanmıştır.

Enerji ve Sera Gazı Dengesi Sonuçları:

Gaziantep'in küresel enerji dengesi sadece yerel yük taşımacılığı göz önüne alındığında 960 ktoe'ye denk gelmektedir (ithalat, ihracat ve ziyaretçilerin etkisini dışarıda tutarak). Bu rakam, havaalanındaki kerosen satışları ve yük taşıyan kamyonlara yapılan yakıt satışları dâhil edildiğinde 990 ktoe'ye ulaşmaktadır.

Bölgenin enerji tüketiminin %34'ini gerçekleştirmesiyle sanayi sektörü en çok tüketimin gerçekleştiği sektördür. Bu durum önemli endüstriyel bölgeleri ve artan sanayi kapasitesine bağlı olarak Gaziantep'e özgü bir durumdur.

Konut sektörü %33'lük bir pay ile sanayi sektörüne neredeyse eşit bir tüketim sergilemektedir.

Taşımacılık sektörü %20'lük enerji tüketimiyle üçüncü sırada yer almaktadır. Bu ufak oran toplu taşımanın halkın ulaşımındaki rolüyle doğrudan ilişkilidir.

Hizmet sektörü ise (genellikle küçük dükkânlar, ofisler ve kamu hizmetleri) bölgedeki enerji tüketiminin %13'sini oluşturmaktadır.

Sera Gazı Emisyonları:

Küresel GHG emisyon dengesi (bölgenin ve konutların faaliyetlerini göz önünde bulundurarak) **4,560 ktCO_{2e}**'ye eşittir ve **kişi başına** düşen miktar **3.52 ktCO_{2e}** dolaylarındadır.

Sera gazı emisyonlarının dağılımı aşağıdaki gibidir:

1. Doğrudan kadastroya ait emisyonlar kişi başı 1,63 tCO_{2e}'dir.
2. Elektriğe bağlı dolaylı emisyonlar kWh elektrik başına içerdikleri yüksek CO₂ oranından ötürü küresel dengeyi iki katına çıkarmaktadır. Bölgedeki doğrudan ve dolaylı emisyonların toplamı kişi başı 3.2 tCO_{2e}'yi bulmaktadır.
3. Enerji kaynaklı emisyonlar dışındaki atıklarla ilgili emisyonların eklenmesi ile denge kişi başı 3.44 tCO_{2e}'ye ulaşmaktadır.
4. "Taşımacılık sektörü dikkate alındığında da bölgedeki denge kişi başı 3.52 tCO_{2e}'ye yükselmektedir.

Sera Gazı Emisyonu Azaltım Hedefleri:

İklim Değişikliği Eylem Planı'nın asıl hazırlanma amacı, Gaziantep ilinin mevcut görünümünü analiz edip değerlendirmek, yakın gelecekte ortaya çıkabilecek fırsat ve tehditlere hazırlanmak ve gerekli iklim değişikliğini dindirme ve iklim değişikliğine adaptasyon eylemlerini proaktif olarak almaktır.

1. Kişi başına **3.00 tCO_{2e}** hedefine ulaşmak için, **2023'e** kadar kişi başına **%15 CO_{2e}** azaltımı
2. **2023'e** kadar kişi başına **%15** enerji tüketimi azaltımı

Gaziantep'in gelişme aktivitesi ve ekonomisi göz önüne alındığında, bu azaltım hedefi oldukça iddialıdır ve Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin iklim değişikliğinin hafifletilmesi konusundaki bağlılığını göstermektedir.

Gaziantep için İklim Değişikliği Azaltım Faaliyetleri:

Sera gazı emisyon azaltımı hedeflerine ulaşmak ve Gaziantep sakinleri için daha sürdürülebilir bir kentsel yaşam sağlamak için aşağıdaki plan ve programlar İklim Değişikliği Eylem Planı'nın "Eylem Fişleri" bölümünde belirlenmiş ve tanımlanmıştır. Bu Aksiyon Fişleri 3 eksene göre iklim değişikliği konusunu ele alacaktır:

1. Kentsel yenileme yönetimi
2. Kentsel genişlemenin planlanması
3. Dolaylı müdahale

Diğerleri arasından aşağıdaki eylemler dikkate alınmalıdır:

1. Konut ve hizmet sektörlerinde, soğutma ve ısıtma sistemleri için enerji verimliliğine doğru ilerleme (bölgesel ısıtma yaklaşımı),
2. Eko-bölge oluşturulması,
3. Yerel sakinler için "Enerji Bilgi Noktası" ve kurumlar için "Yerel Enerji Ajansı" oluşturulması,
4. Organize Sanayi Bölgesi için sürdürülebilirliğin geliştirilmesi,
5. OSB ve belediye tesisleri için önemli enerji geri kazanımları,
6. Mevcut ulaşım altyapısı kullanılarak toplu taşımanın geliştirilmesi ve gelişmiş yeşil teknolojilere geçiş,
7. Enerji verimli araçlar kullanılması için teşvik ve destek,
8. Farkındalık yaratarak, kaynak ve ağ yönetimini geliştirerek su tüketimini ve su kayıplarını azaltmak,
9. Kanalizasyon suyu arıtma tesisleri ve çamur arıtma projeleri için enerji verimliliğinin artırılması.

İklim Değişikliği Eylem Planı ön çalışmasının hazırlanması, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'ne, olası iklim değişikliğine bağlı gelişmelere hazırlanma, riskleri değerlendirerek azaltma ve bu riskleri fırsatlara çevirme şansı vermiştir. Büyükşehir Belediyesi, sakinlerine daha sürdürülebilir bir yaşam sağlamak için, iklim değişikliğine karşı önemli bir adım atmıştır.

İklim Değişikliği Eylem Planı Uygulaması:

Bu çalışma, önemli ve geniş çaplı bir programın verimli şekilde yönetilmesi için gereken uygulama stratejisini sağlamaktadır. İDEP, 2011-2015 yılları arasında Belediye'nin yeni stratejik eylem planına dâhil edilecektir. İDEP'in bütüncül uygulama stratejileri GBB'nin politika ve yatırımlarıyla ilgili bütün faaliyetlerinin arasındaki bağı ve uyumluluğu ön plana çıkarmakta; programın etkisini azaltacak olası parçalı yaklaşımlardan kaçınmaktadır.

Belediye Başkanlığı ve İDEP ekibi gözetiminde, 2023 yılı emisyon azaltım hedeflerine ulaşmak amacıyla, programın genel yönetimi yapılacak eğitimleri, geliştirilecek bilgi iletişim araçlarını ve işbu faaliyetlerin sürekli geliştirilmesini kapsamaktadır.

A.9. Sonuç ve Değerlendirme

Avrupa Birliği uyum süresince, 06.06.2008 tarih ve 26898 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ile hava kalitesi sınır değerlerine yıllara göre kademeli azaltma getirilmiştir. Bu çerçevede, SO₂ (Kükürtdioksit) Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar **125 µg/m³** (sınır değer %50’si) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalması gerekmektedir.

2009-2016 YILLARI ARASINDA KIŞ DÖNEMLERİNDE SAĞLAMASI GEREKEN ORTALAMA EŞİK DEĞERLERDEKİ DEĞİŞİM TABLOSU								
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
SINIR DEĞER (µg/m³) SO₂	225	200	175	150	125	125	125	125
SINIR DEĞER (µg/m³) PM	200	178	156	134	112	100	90	80

Tabloda görüldüğü üzere, ilgili yönetmelik gereğince, illerin 2009 ile 2016 yılları arasındaki 7 yıl süresince, kış aylarında atmosferde yer alan karbondioksit ve partikül madde miktarlarını, eşik değer oranında kademeli olarak düşürmeleri gerekmektedir.

Bu çerçevede kükürtdioksit eşik değeri %50, Partikül Madde eşik değeri %55 düşüş göstermektedir. Emisyon değerlerini düşürmenin en temelde iki yöntemi mevcuttur;

- 1- Emisyon kaynaklarını azaltmak,
- 2- Emisyon kaynaklarından oluşan gaz atıkların kontrollü, düşük seviyede ve standartlar çerçevesinde salınımını sağlamaktır.

Ancak Gaziantep ilinde, emisyon değerlerini düşürmek adına birinci maddenin uygulanma şansı bulunmamaktadır. Henüz gelişmekte olan ülke kapsamında bulunan ülkemizin en hızlı kalkınan ve gelişen illerinden birisi Gaziantep’dir. Her geçen gün ilin nüfusu artış göstermekte, ilde toplamda talep edilen enerji miktarı artmaktadır. Dolayısı ile harcanan enerjinin en büyük payına sahip ısınma kaynaklı enerji miktarı ve beraberinden ısınmadan kaynaklı emisyon miktarı artış göstermektedir.

Ayrıca yine Gaziantep ili hızlı bir şekilde yeni yatırımların gerçekleştiği bir ildir ve her yıl ildeki toplam sanayi ve imalat yatırımı sayısı artış göstermektedir. Bu da beraberinde sanayiden kaynaklı emisyon artışını getirmektedir.

Yine benzer bir şekilde, ildeki ulaşım aracı sayısı her yıl artmakta ve ulaşımdan kaynaklı emisyon miktarı da bu artışa eşlik etmektedir.

İlin tüm bu gelişme potansiyelleri düşünüldüğünde, emisyon kaynakları sayısının azalmadığı ve yakın bir gelecek için de azalmayacağı anlaşılmaktadır.

Bu nedenle Gaziantep ilinde, emisyon değerlerini düşürmek için en temel yöntem, emisyon kaynaklarından oluşan gaz atıkların kontrollü, düşük seviyede ve standartları sağlayacak şekilde olmasını sağlayabilmektir.

Emisyon kaynağında, gaz atıklarının kontrollü, düşük seviyede ve standartları sağlayacak şekilde olması için;

- 1- Tüm yanma işlemleri için, yakıtların, kirlilik yükü düşük türlerinin ve standartlara uygun yakıt cinslerinin kullanılmasını sağlamak.
- 2- Tüm yanma işlemleri için, uygun yanma yönteminin, teknolojisinin uygulanmasını sağlamak,
- 3- Yanma sonrası oluşacak atık gazların, atmosfere salınmadan önce, atmosfere salım standartlarını sağlayacak ön işlemlerden geçmesini sağlamak gerekmektedir.

Kaynaklar

1. Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü
2. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Çizelge B.15– Gaziantep İlinin Akarsuları (DSİ, 2016)

AKARSU İSMİ	Ortalama Akım (hm ³ /yıl)	Yüzey Alanı (ha)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Ardıl	36	-	-	-	-
Karasu (Aşağı Mülk)	38	-	-	-	-
Menzimen	40	60	-	-	-
Nizip	62	75	-	-	-
Sacır	130	-	-	-	-
Karasu Çayı	133	60	-	-	-

Çizelge B.16: Baraj gölleri ve göletlerde yapılan su ürünleri yetiştiriciliği verileri (Tarım, Gıda ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2018)

Rezervuar Adı	İli	İlçesi	Yetiştir. Alan (ha)	Kiracının Adı	Üret. Balık Türü	Proje Kapst. Ton/Yıl	Kira Alanı (m ²)	Net Kafes Alanı (m ²)	Koordinatlar
Karkamış Barajı	Gaziantep	Karkamış	42,6	Mer Su Ürünleri Hay.Nak.Paz. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. (Mer Su -1)	Alabalık	500 Ton/Yıl Alabalık 15 ton/yıl havyar	21.000	21.000	413693,9 N, 4082834,9 E 413784,8 N, 4082876,8 E 413872,8 N, 4082686,1 E 413782,0 N, 4082644,2 E
		Karkamış		Mer Su Ürünleri Hay.Nak.Paz. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. (Mer Su -2)	Alabalık	500 ton/Yıl Alabalık 15 ton/yıl havyar	21.000	21.000	413993,074 N, 4082486,411 E 414111,861 N, 4082313,239 E 414029,379 N, 4082256,673 E 413910,61 N, 4082429,845 E
		Karkamış		Mer Su Ürünleri Hay.Nak.Paz. İth. İhr. San. Tic. Ltd. Şti. (Mer Su -3)	Alabalık	500 ton/Yıl Alabalık 15 ton/yıl havyar	21.000	21.000	413857,36 N, 4081803,158 E 413844,037 N, 4082012,735 E 413943,836 N, 4082019,082 E 413957,164 N, 4081809,504 E
		Nizip		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi San. Tic. A.Ş. (Bafa 1)	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	21.000	41° 12' 15" N, 40° 92' 47" E 41° 11' 60" N, 40° 92' 45" E 41° 13' 01" N, 40° 92' 13" E 41° 13' 56" N, 40° 92' 15" E
		Nizip		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi San. Tic. A.Ş. (Bafa 2)	Alabalık	600 ton/yıl	16.500	16.500	40° 94' 71" N, 40° 93' 715" E 40° 99' 04" N, 40° 93' 590" E 40° 98' 87" N, 40° 93' 532" E 40° 94' 55" N, 40° 93' 658" E
		Nizip		Mustafa KAPLAN	Alabalık	100 ton/yıl	3.000	3.000	40°80'52" N, 40° 97' 14" E 40°80'92" N, 40° 97' 23" E 40°81'19" N, 40° 97' 22" E 40°80'90" N, 40° 97' 14" E
		Karkamış		Özkan KARA	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	16.800	36°53'20"25 N, 38°02'05"41 E 36°53'22"37 N, 38°02'10"42 E 36°53'18"07 N, 38°02'13"25 E 36°53'15"94 N, 38°02'08"24 E
		Karkamış		Sermin KARA	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	16.800	36°53'06"46 N, 38°02'15"45 E 36°53'08"59 N, 38°02'20"45 E 36°53'04"28 N, 38°02'23"28 E 36°53'02"16 N, 38°02'18"28 E
		Karkamış		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Merkezi San. Tic. A.Ş. (Bafa 3)	Alabalık	650 ton/yıl	18.000	18.000	38° 00' 54" N, 36° 54' 12" E 38° 00' 49" N, 36° 54' 17" E 38° 00' 51" N, 36° 54' 19" E 38° 00' 57" N, 36° 54' 14" E
		Nizip		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Mer. San. Tic. A.Ş. (Bafa 5)	Alabalık	750 ton/yıl	21.000	21.000	41°10' 29" N, 40° 92' 91" E 41°11' 45" N, 40° 92' 73" E 41°09' 40" N, 40° 92' 86" E 41°10' 55" N, 40° 92' 69" E
		Nizip		Ömer ÇAKAR	Alabalık	29 ton/yıl	1.000	450	37°58' 99" N, 37° 01'81" E 37°58' 87" N, 37° 01'90" E 37°58' 85" N, 37° 01'37" E 37°58' 72" N, 37° 01'46" E
		Karkamış		Bafa Su Ürünleri Yavru Üretim Mer. San. Tic. A.Ş. (Bafa 4)	Alabalık	650 ton/yıl	18.000	18.000	41°12'53" N, 40°86'22" E 41°13'3 4" N, 40° 86'26" E 41°13' 41" N, 40° 86'04" E 41°14'22" N, 40°86'08" E
		Nizip		Nebi ÇAKAR	Alabalık	250 ton/yıl	4.500	4.500	40°82'26" N, 40°97'45" E 40°82'68" N, 40° 97'42" E 40°82'19" N, 40° 97'35" E 40°81'77" N, 40°97'38" E

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Gaziantep ilinde yüzey alanı 50 ha olan Emen Gölü bulunmaktadır. İlimizde bulunan göletlere ait bilgiler aşağıdaki gibidir:

Çizelge B.17 - Gaziantep ilinde mevcut sulama göletleri

(Kaynak, yıl)

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, hm ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (hm ³ /yıl)	Kullanım Amacı	Aşaması
Çubuk Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.752	254	1.48	Sulama	Proje
Çubuk 1 Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.17	146	0.95	Sulama	Planlama
Güneş Göleti	Homojen Toprak Dolgu	2.396	504	2.396	Sulama	Proje
Bayraktepe Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	2,567	612	2,567	Sulama	İnşa
Kuzuluk Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	0.871	150	0.871	Sulama	İnşa
Hamidiye Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1,864	274	1,864	Sulama	İnşa
Çamlık Göleti	Kil Çekirdekli Kaya Dolgu	1.25	205	1	Sulama	İnşa
Yesemek Göleti	Homojen Toprak Dolgu	1,246	274	1,246	Sulama	İnşa

Gaziantep İlinde Gölet Rezervuar Yüzeyleri (DSİ, 2017)

Göletin Adı	Yüzey Alanı (ha)
Zülfikar	12
Yamaçoba	11
Çakmak	10
Burç	90
Nogaylar	9
Balıkan	35
Gölü Höyük	9

Göletin Adı	Yüzey Alanı (ha)
Zülfikar	12
Yamaçoba	11
Çakmak	10
Burç	90
Nogaylar	9
Balıkan	35
Gölü Höyük	9

B.1.2. Yeraltı Suları

Gaziantep İlinde ova kapsamında, DSİ tarafından yapılan çalışmalarda, G.Antep Ovaları (Merkez, Oğuzeli, Nizip ve Karkamış), İslahiye-Fevzipaşa Ovaları ve Yavuzeli-Araban Ovalarında hidrojeolojik etütler yapılarak rapor haline getirilmiştir. Bu etütler neticesinde;

S.No	Ova Adı	Toplam YAS Potansiyeli (hm ³ /yıl)	Emniyetli YAS Potansiyeli (hm ³ /yıl)
1	Merkez ve Oğuzeli Alt Havzası	180.65	144.52
2	Karkamış Alt Havzası	14.55	11.64
3	Nizip Alt Havzası	113.14	90.51
4	İslahiye-Fevzipaşa Alt Havzası	112	78.5
5	Araban Alt Havzası	159.17	95.5
6	Yavuzeli Alt Havzası	139.17	83.5
		718.68	504.17

emniyetli su rezervleri tespit edilmiştir.

Araştırma ve işletme olarak açılan kuyularda yapılan değerlendirmeye göre ekonomik olarak yeraltısını işletmesine uygun alanların Araban ve Yavuzeli Ovaları ile Nurdağı ve İslahiye Ovalarında olduğu tespit edilmiştir. Nurdağı ve İslahiye Ovalarında 8 adet kooperatif kurulmuş ve 98 kuyu ile 3305 ha tarım alanı yeraltısuyundan sulanabilir hale gelmiştir.

Ayrıca 31.12.2018 tarihi itibarıyla Gaziantep İl genelinde, vatandaşlar ve tüzel kişiler tarafından açılmış, içme-kullanma, zirai sulama, sanayi kullanım ve hayvansal sulama amaçlı toplam 28014 adet belgeli yeraltısını kuyusu bulunmaktadır. Bu kuyular için toplam 369,43 hm³/yıl yeraltısını tahsisi yapılmıştır.

Gaziantep ilinde ayrıca mevsimsel ve sürekli olarak boşalım gösteren kaynaklar mevcuttur. Bunların en önemlileri (ortalama debi > 50 l/s) aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Çizelge B.18 – Gaziantep ilinin yeraltı suyu potansiyeli
(DSi-2018)

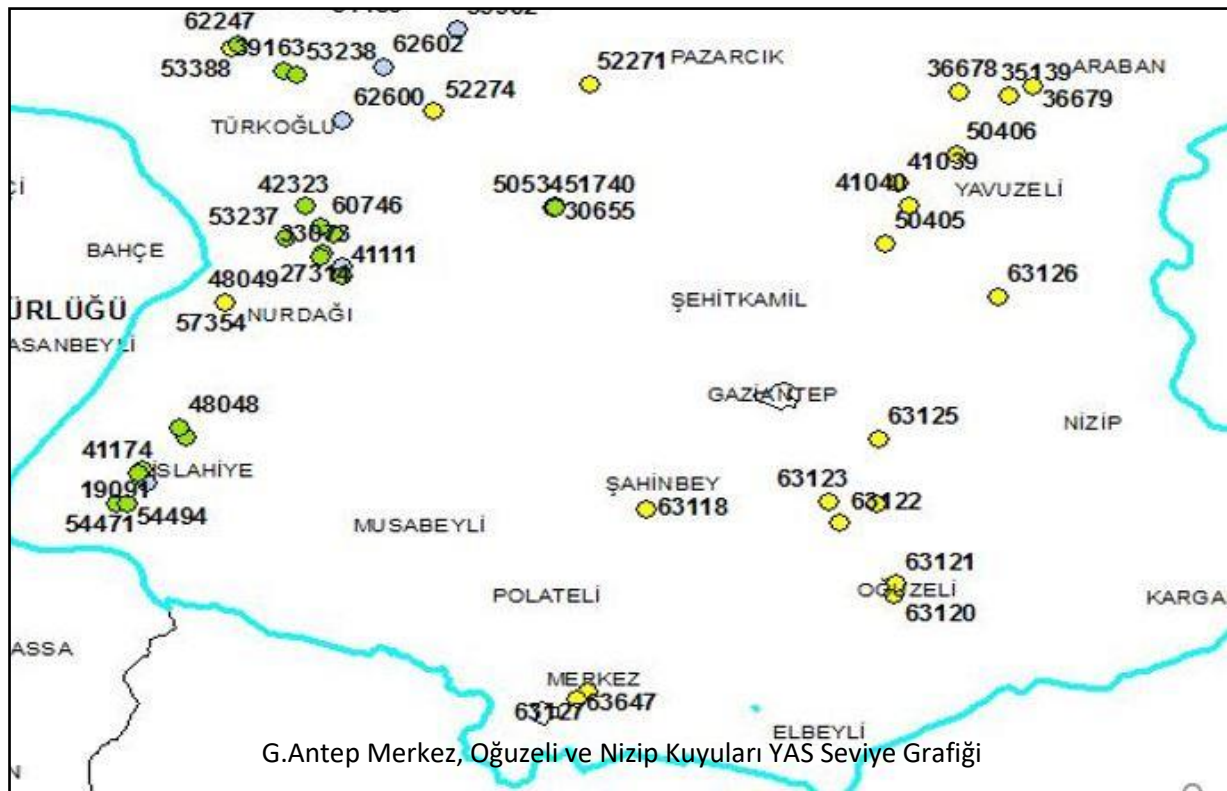
	Kaynağın Adı	İlçesi	Köyü	Ortalama Debi (l/s)	Ortalama Debi (hm ³ /yıl)
1	Karapınar	Araban	-	350,61	11,06
2	Ardıl Çayı Gözü	Araban	-	1022,60	32,25
3	Karaali	Yavuzeli	-	236,11	7,45

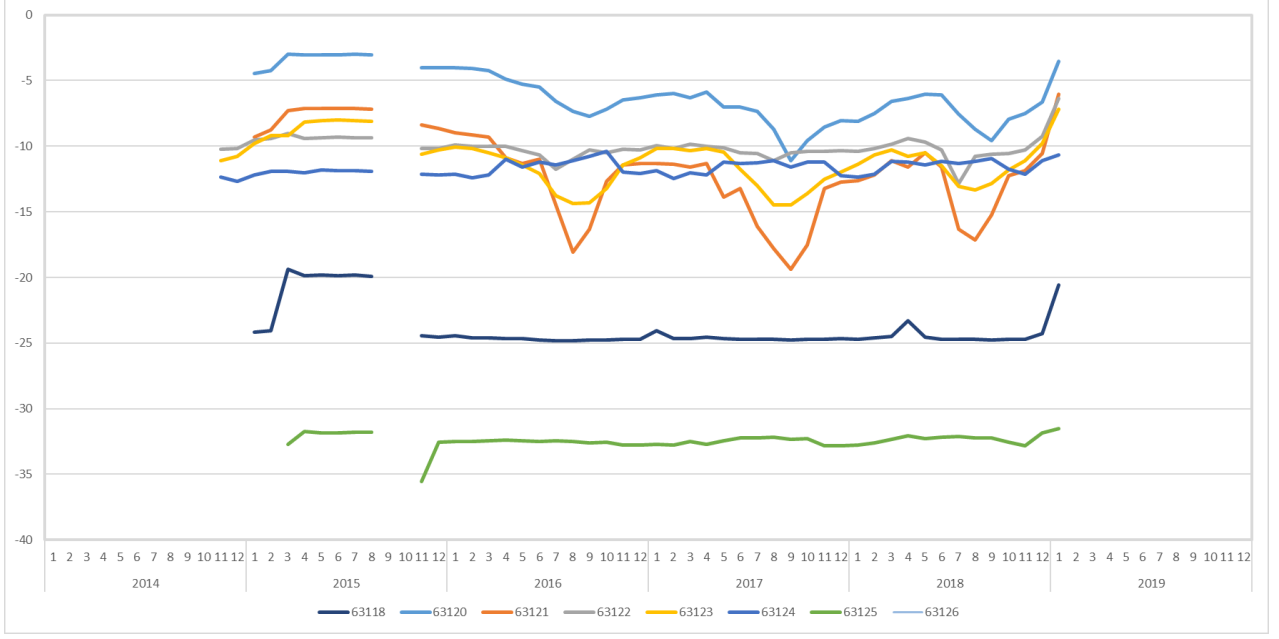
4	Becali	Yavuzeli	-	137,64	4,34
5	Üçtut	Yavuzeli	-	150,72	4,75
6	Cağdın (Akpınar)	Oğuzeli	Akpınar	306,24	9,66
7	Kırgöz Pınarı	Oğuzeli	Sazgın	156,82	4,95
8	Karpuzatan	Oğuzeli	-	295,44	9,32
9	Aynafar	Oğuzeli	Y. Güneyse	409,79	12,92
10	Keret	Nizip	-	183,36	5,78
11	Kamışbaşı+Bağlama	İslahiye	-	389,25	12,28

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

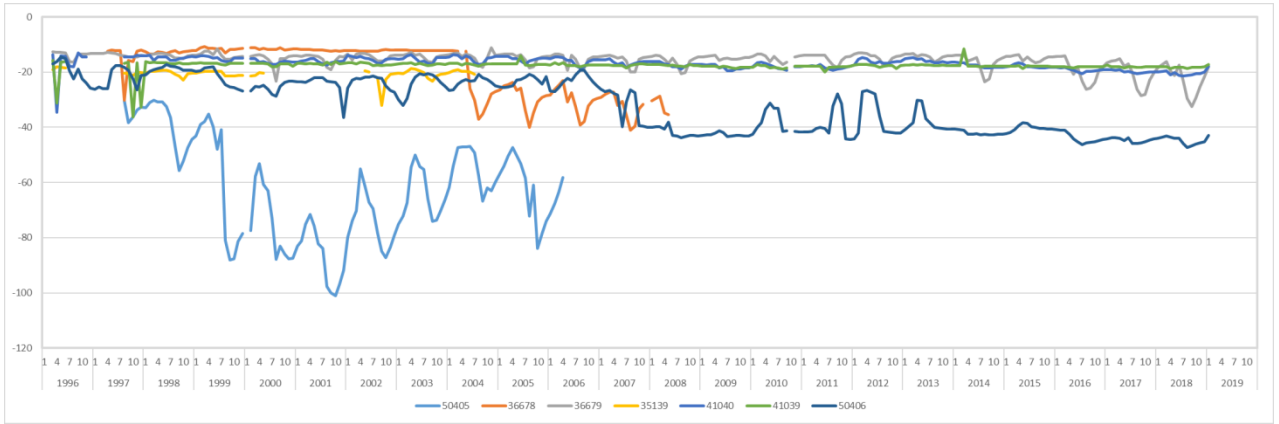
Gaziantep ilinde yeraltısuyu seviyesinin takibi maksadıyla 15 adet kuyuda aylık seviye ölçümleri yapılmaktadır.

Rasat Kuyuları Lokasyon Haritası

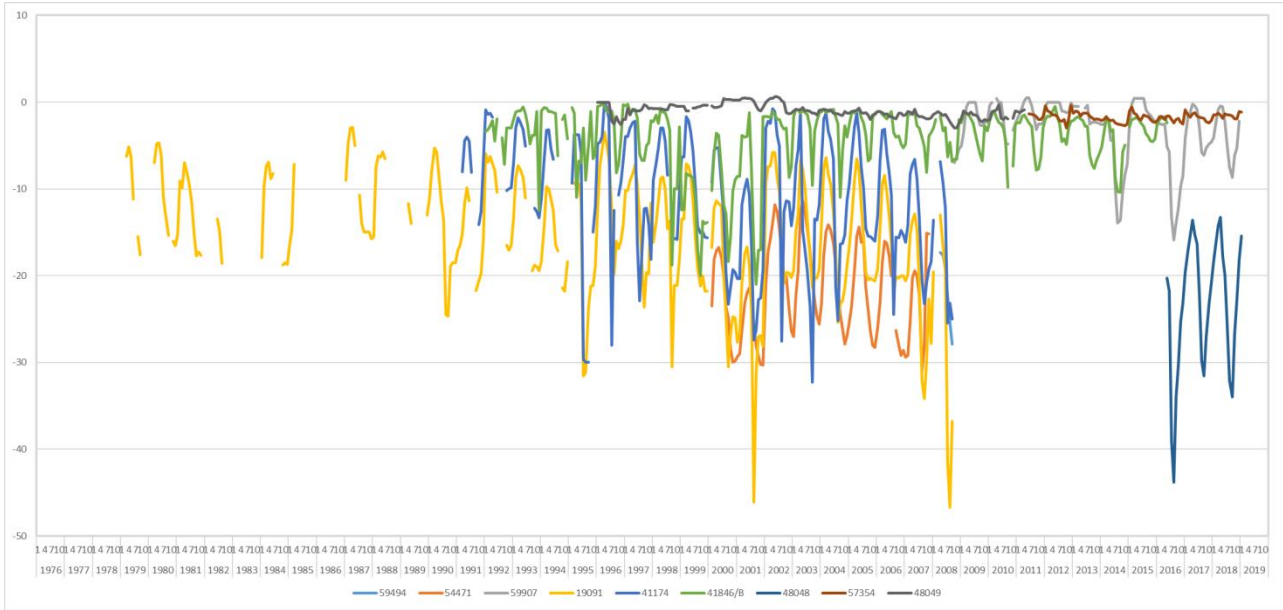

G.Antep Yavuzeli-Araban Kuyuları YAS Seviye Grafiği

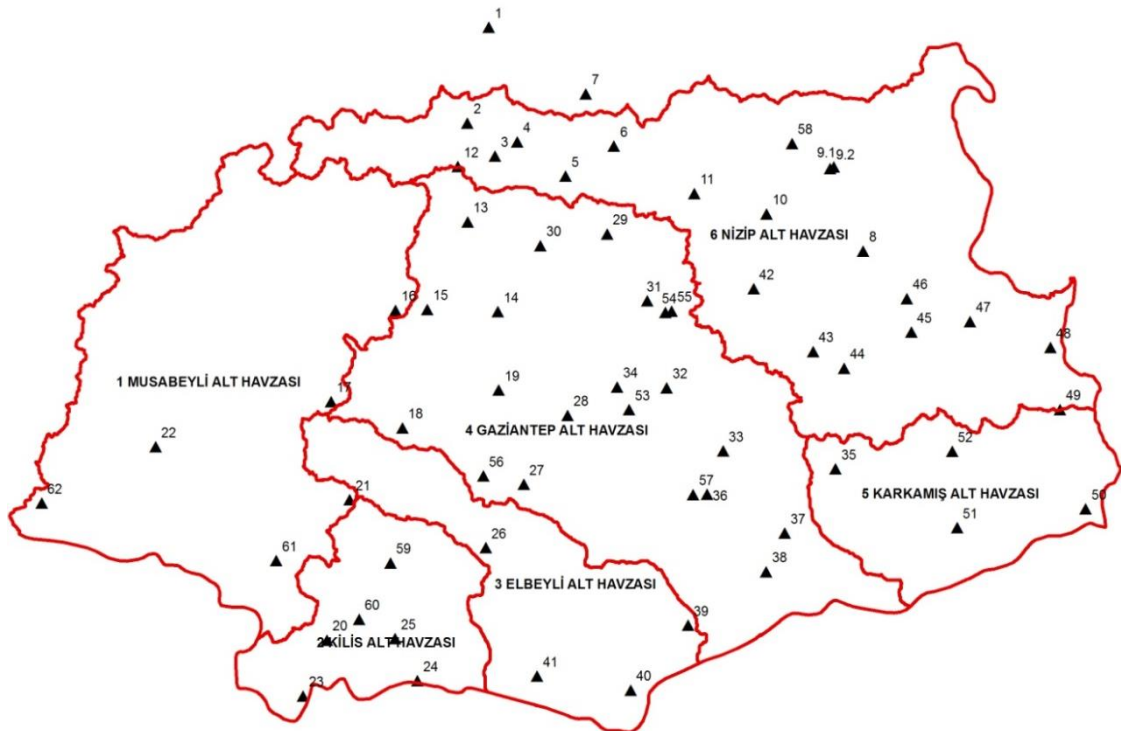
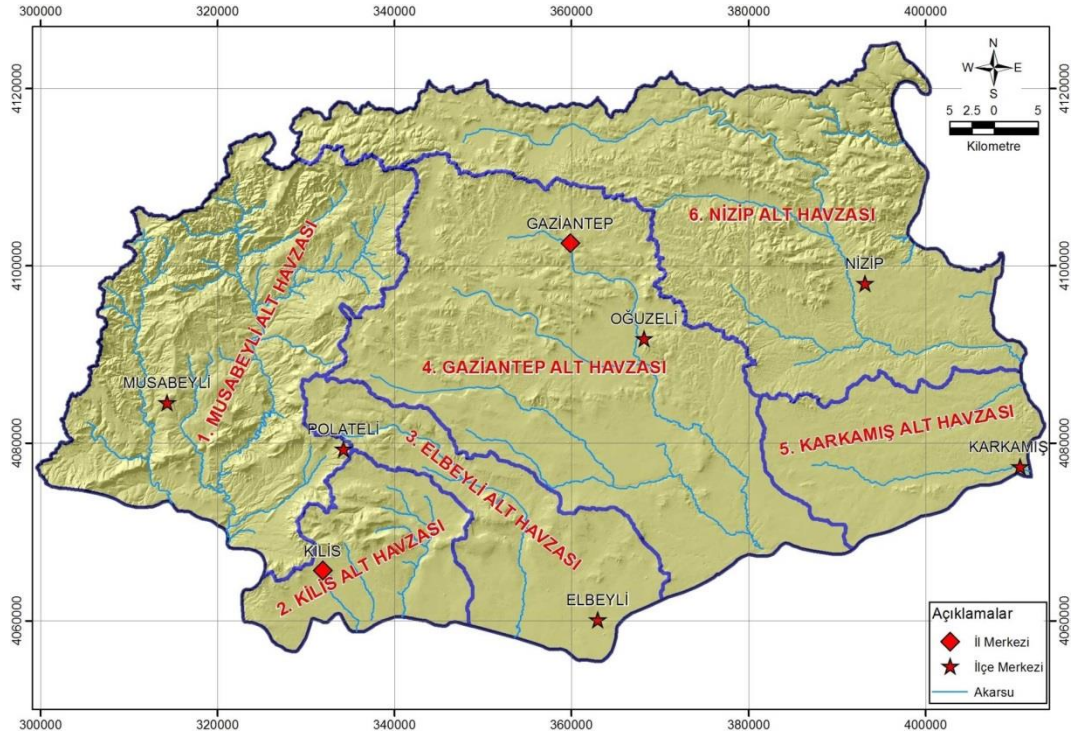
G.Antep İslahiye-Nurdağı Kuyuları YAS Seviye Grafiği

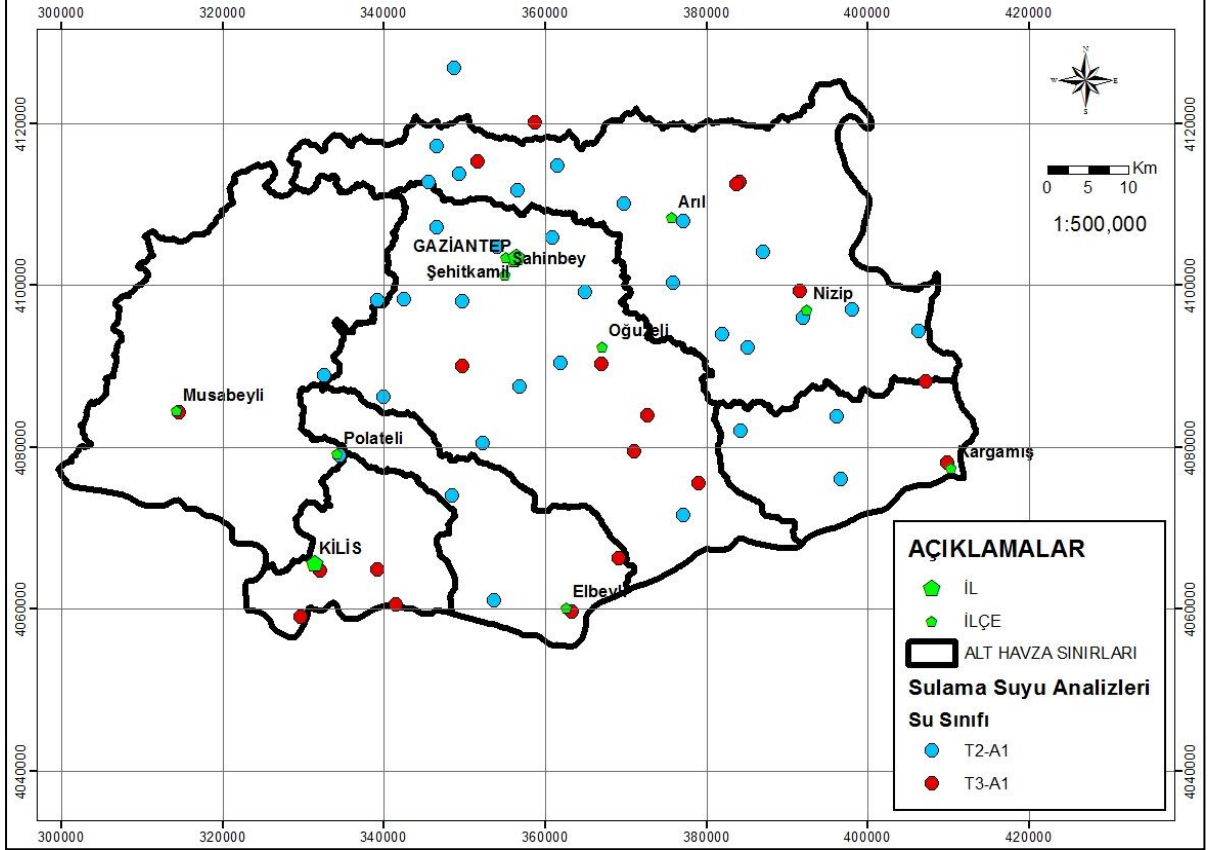
Son yıllarda yağışların azalması ve kaynak beslenme bölgelerinde kontrolsüz olarak açılan sondaj kuyuları nedeniyle büyük kaynakların debileri azalmakta ve özellikle yaz döneminde küçük debili kaynaklar kurumaktadır.

Gaziantep İlının jeotermal potansiyeli ile ilgili en sağlıklı bilgi MTA'dan alınabilir. Ancak bilindiği kadarıyla bazı şahısların derin sondaj kuyuları açmak suretiyle sıcak su elde etme girişimleri bulunmaktadır.

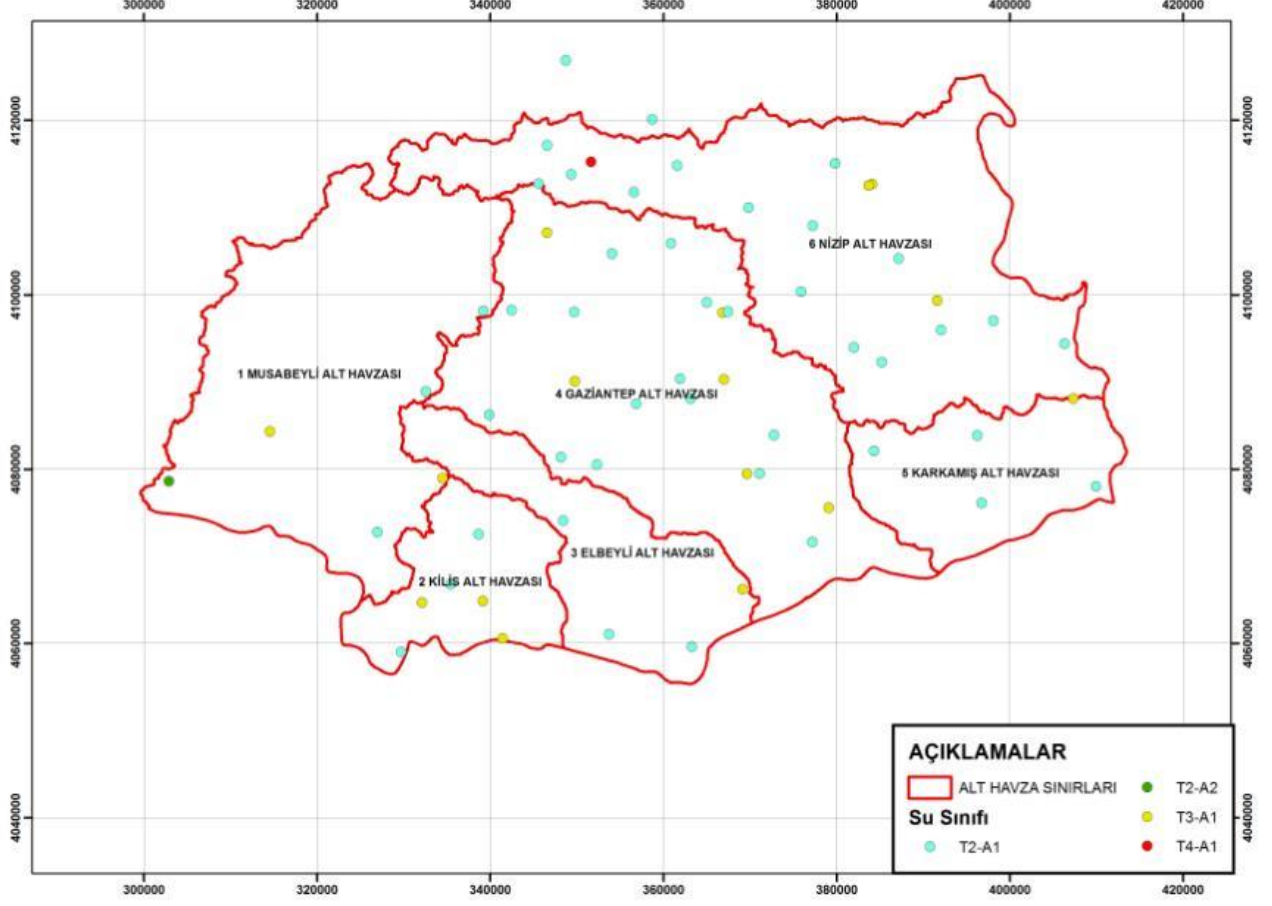
Yine Bölge Müdürlüğümüz sorumluluk sahasındaki tüm illerde olduğu gibi Gaziantep İlinde de yeraltısuyu kalite gözetim istasyonu bulunmamaktadır. Ancak “Gaziantep ve Kilis Ovaları Hidrojeolojik Etüt Raporu Yapılması ve Yaptırılması” işi kapsamında aşağıdaki krokide gösterilen noktalardan su numuneleri alınarak kimyasal ve ağır metal analizleri yaptırılmıştır.

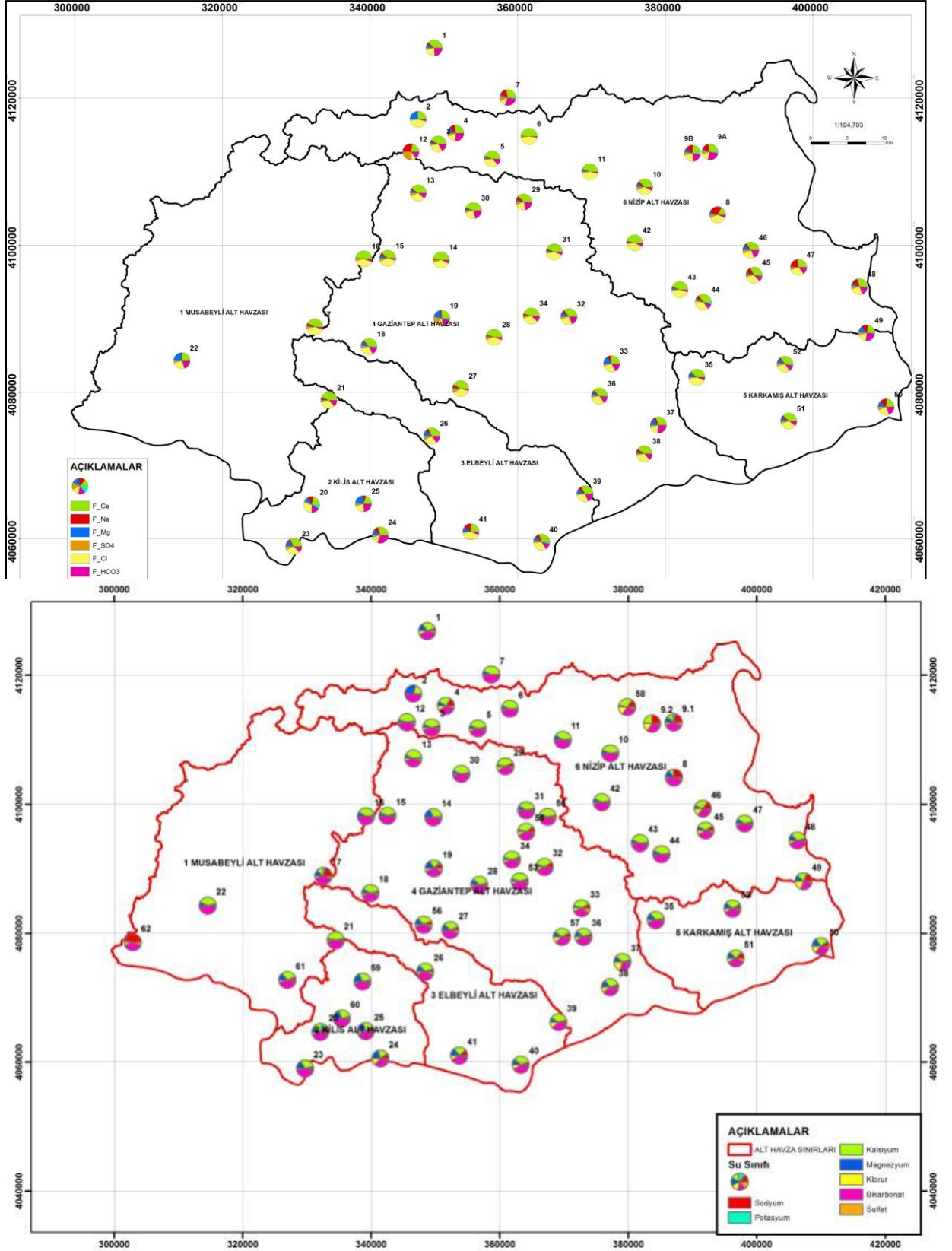
Şekil-Alınan su numunelerine ait lokasyon haritası

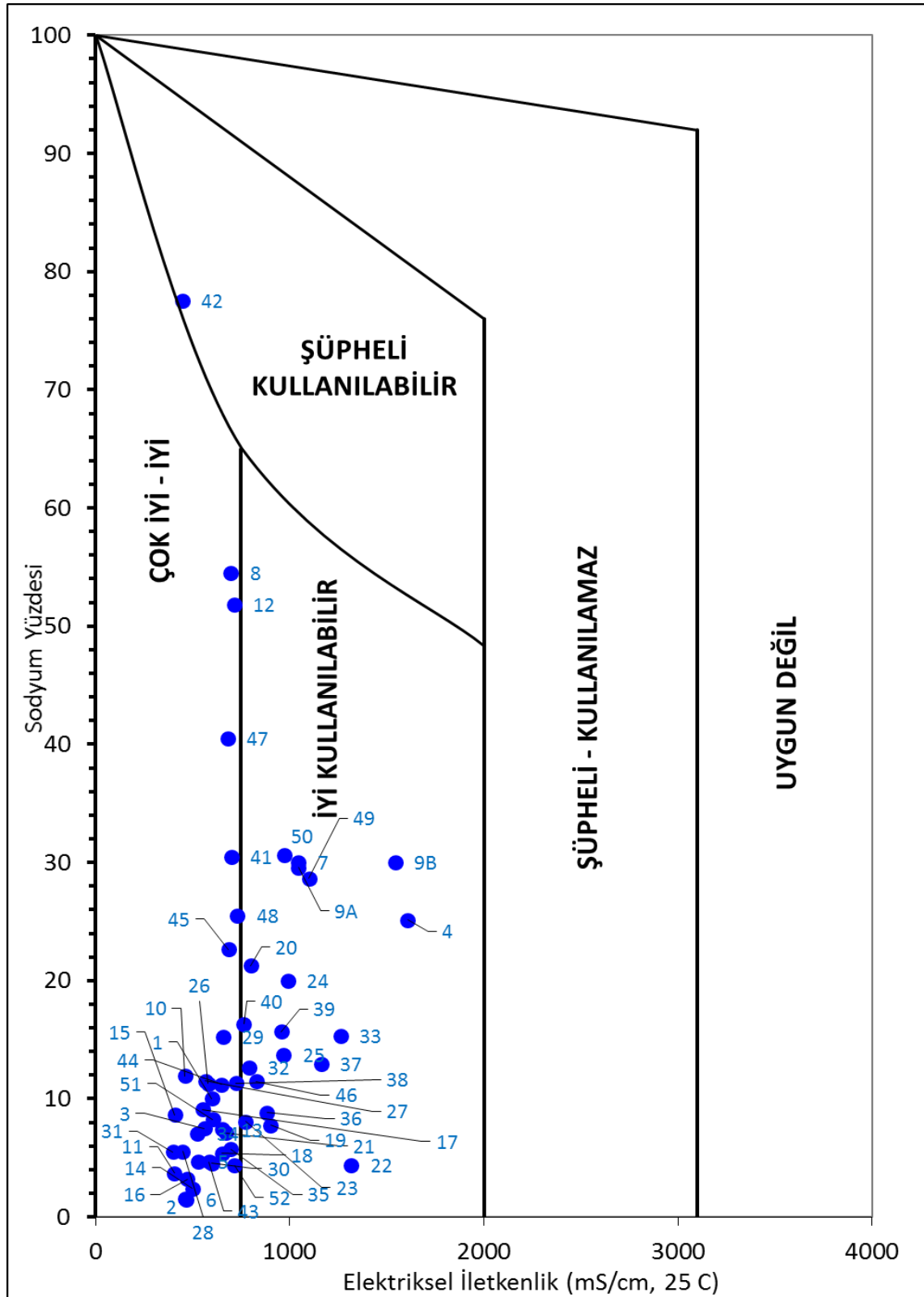
Şekil-İnceleme alanı su sınıfı haritası (Ekim 2013)

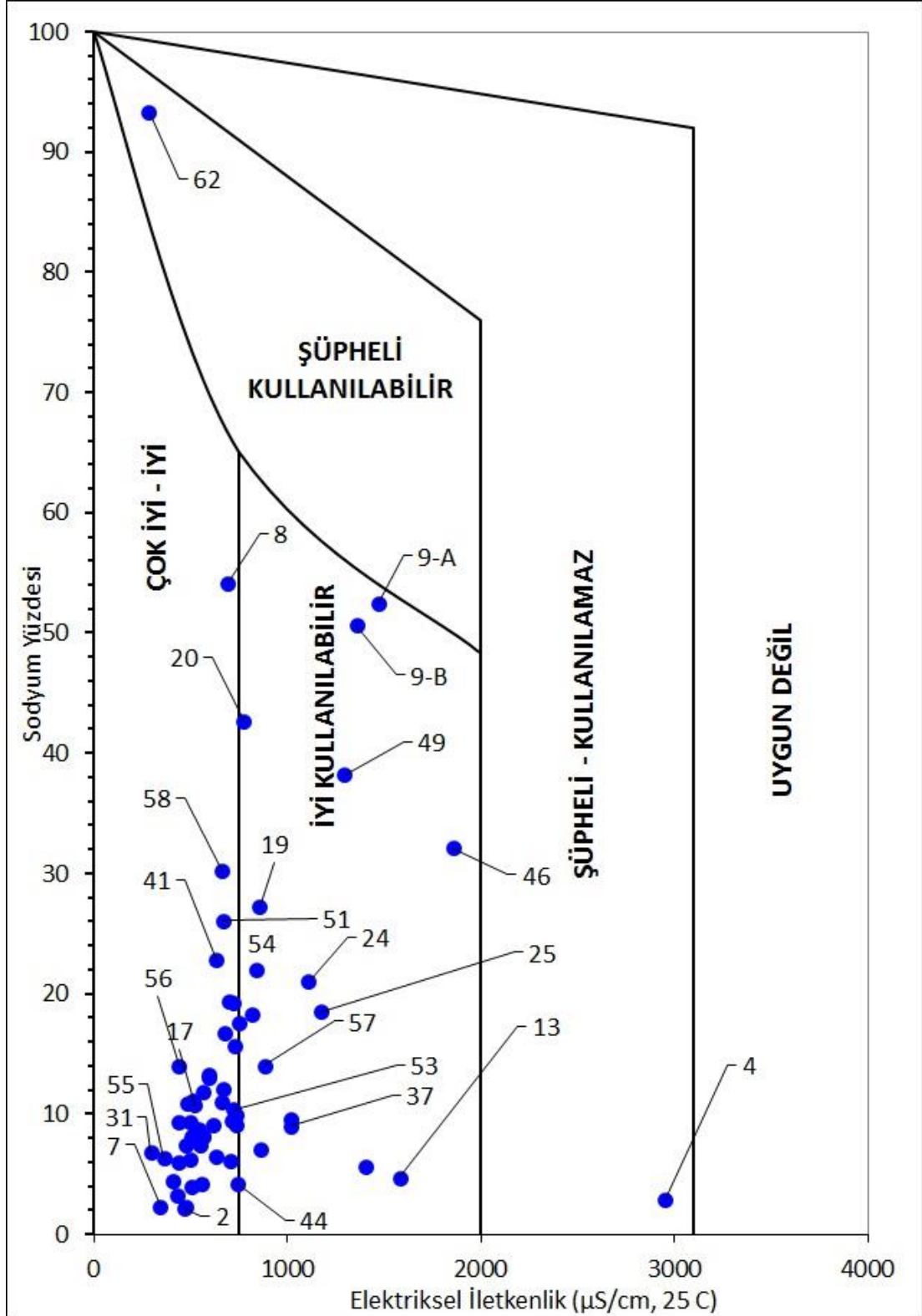
Şekil-İnceleme alanı su sınıfı haritası (Nisan 2014)

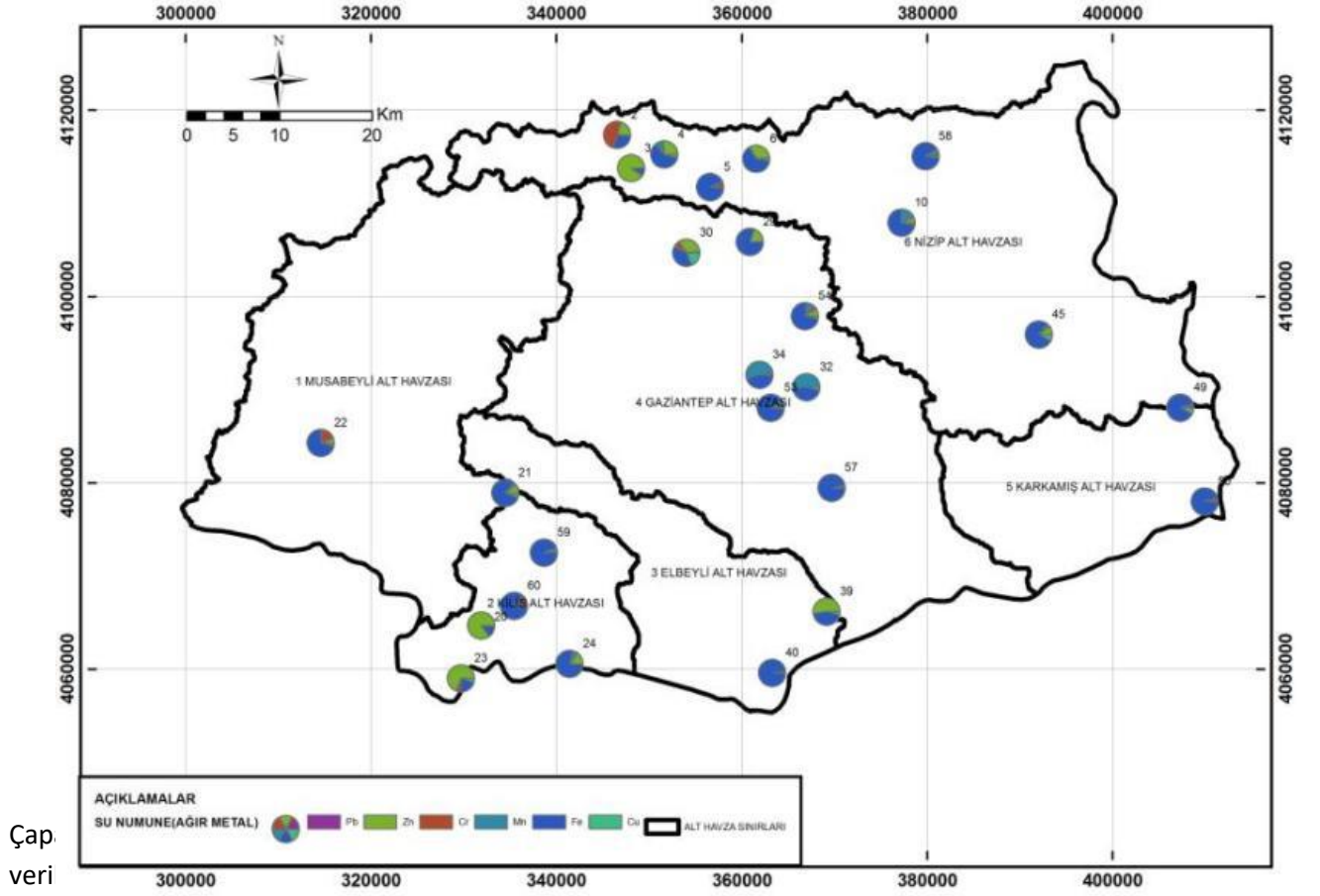
Şekil-İnceleme alanı % iyon dağılımı haritası (Nisan 2014)

Şekil-Sondaj kuyu ve kaynak sularının sınıflandırılması Wilcox diyagramı (Ekim 2013)

Şekil-Sondaj kuyu ve kaynak sularının sınıflandırılması Wilcox diyagramı (Nisan 2014)

B.1.3. Denizler

Denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Çizelge B.19- Gaziantep ilinde 2018 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları
(DSİ-2018)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Sulama suyu	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)
Yüzey	27-002 Burç Göleti Burç Mevkii yüzey	X	Şahinbey
Yüzey	27-003 TAHTAKÖPRÜ BARAJI 1.NOKTA İSLAHİYE	X	İslahiye
Yüzey	27-007 FIRAT NIZIP	X	Nizip
Yüzey	27-008 FIRAT KARKAMIŞ	X	Karkamış
Yüzey	27-010 KARASU ÇAYI KÖPRÜ MEVKİ-ARABAN	X	Araban
Yüzey	27-011 Hacıaslan Göleti	X	Şahinbey
Yüzey	27-012 SU BOĞAZI-YÜZEY-ŞEHİTKAMİL	X	Şehitkamil
Yüzey	27-014 KAYACIK BARAJI-1.NOKTA-OĞUZELİ	X	Oğuzeli
Yüzey	27-015 SACIR DERESİ KURTULUŞ-OĞUZELİ	X	Oğuzeli
Yüzey	27-016 SACIR DERESİ-YEŞİLKENT OĞUZELİ	X	Oğuzeli
Yüzey	27-017 NİZİP ÇAYI- KARAYOLU KÖPRÜ MEVKİ	X	Nizip
Yüzey	27-018 NİZİP ÇAYI-TURLU KIZILCA KENT MEVKİ	X	Nizip
Yüzey	27-019 BURÇ GÖLETİ 2.NOKTA ŞAHİNBEY		Şahinbey

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Sulama suyu	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)
		X	
Yüzey	27-020 HANCAĞIZ BARAJI SET MEVKİ -NİZİP	X	Nizip
Yüzey	27-021 HANCAĞIZ BARAJI YOLÇATI KÖYÜ MEVKİ-NİZİP	X	Nizip
Yüzey	27-022 FIRAT KARKAMIŞ 2. NOKTA	X	Karkamış
Yüzey	27-023 HACIASLAN GÖLETİ 2.NOKTA-ŞAHİNBEY	X	Şahinbey
Yüzey	27-024 TAHTAKÖPRÜ BARAJI 2.NOKTA İSLAHİYE	X	İslahiye
Yüzey	27-026 KARASU ÇAYI MAVİ GÖL MEVKİ-ARABAN	X	Araban
Yüzey	27-027 KAYACIK BARAJI 2.NOKTA-OĞUZELİ	X	Oğuzeli
Yüzey	27-028 NURDAĞI KARASU DERESİ ZİNCİRLİ KÖPRÜ MEVKİ	X	Nurdağı
Yüzey	27-029 İSLAHİYE KARASU DERESİ KÖPRÜ MEVKİ	X	İslahiye
Yüzey	27-030 NURDAĞI-ÇAKMAK GÖLETİ	X	Nurdağı
Yüzey	27-031 YAVUZELİ MERZİMAN DERESİ YARIMCA KÖYÜ	X	Yavuzeli
Yüzey	27-032 YAVUZELİ MERZİMAN DERESİ 1.NOKTA	X	Yavuzeli
Yüzey	27-033 ARABAN KARASU DERESİ DAĞDANCIK KÖPRÜ MEVKİİ	X	Araban
Yüzey	27-034 FIRAT NİZİP KUMLA MEVKİİ	X	Nizip

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Sulama suyu	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)
Yüzey	27-035 YAVUZELİ MERZİMAN DERESİ SARIBUĞDAY	X	Yavuzeli
Yüzey	27-036 NİZİP BAHÇELİ KÖPRÜ MEVKİİ	X	Nizip
Yüzey	27-037 SEKİLİ ALİPINAR	X	Nizip
Yüzey	27-039 OĞUZELİ AKÇAMEZRA KÖPRÜ MEVKİİ	X	Oğuzeli
Yüzey	27-040 OĞUZELİ DİBECİK KÖPRÜ MEVKİİ	X	Oğuzeli
Yüzey	27-041 OĞUZELİ ULAŞLI KÖPRÜ MEVKİİ	X	Oğuzeli
Yüzey	27-042 OĞUZELİ ASMACIK KÖPRÜ MEVKİİ	X	Oğuzeli
Yüzey	27-043 Oğuzeli Güneyse	X	Oğuzeli
Yüzey	27-044 NİZİP İNTEPE	X	Nizip
Yüzey	27-045 KARKAMIŞ ELİFOĞLU	X	Karkamış
Yeraltı	27-001 Akpınar Oğuzeli Mevkii yeraltı	X	Oğuzeli
Yeraltı	27-004 Kırkgöz Havaalanı Mevkii yeraltı	X	Oğuzeli
Yeraltı	27-005 Arıl Suyu Arıl Kasabası yeraltı	X	Şehitkamil
Yeraltı	27-009 Karapınar Yavuzeli yeraltı	X	Yavuzeli
Yeraltı	27-013 YARIMCA -BALLIK YAVUZELİ yeraltı	X	Yavuzeli
Yeraltı	27-047 ŞAHİNBEY AKPINAR MAHALLESİ yeraltı	X	Şahinbey
Yeraltı	27-048 OĞUZELİ GÜLLÜK yeraltı	X	Oğuzeli

“Tarımsal Kaynaklı Nitrat Kirliliğine Karşı Suların Korunması Yönetmeliği” çerçevesinde tabloda belirtilen yüzey ve yeraltı suları istasyonlarının bulunduğu noktalardan alınan numuneler alınmakta ve analizleri yapılmaktadır. Gaziantep genelinde 37 yüzey, 7 yeraltı istasyonu olmak üzere toplam 44 adet numune istasyonu vardır. Yüzey sularında aylık, yeraltı sularında ise üçer aylık periyotlar ile numuneler alınmaktadır. Yapılan analizlerin sonuçları Bakanlığımıza gönderilmekte ve TÜBİTAK ile yapılan anlaşma gereği TÜBİTAK tarafından bu ham veriler değerlendirilmektedir. Bu sebeple analiz sonuçları proje sonuçlanıncaya kadar üçüncü kişi ve kurumlarla paylaşılamamaktadır. Proje çıktısı olarak Türkiye’de Nitrata Hassas Bölgeler belirlenecektir.

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

2018 yılı verilerine göre: Gaziantep'te tarıma elverişli arazi miktarı 3.457.810 dekadır. İlimizde tarıma elverişli arazilerin tamamı ekilmektedir. Ekili olan alanlarda önemli ürünlerin % 59'u meyve (fıstık, zeytin, bağ vs), % 31'i hububat (buğday, arpa, mısır vs.), % 5'i ise bakliyatıdır. (nohut, mercimek fasulye vs.) Ekili alanların tamamı gübrelenmektedir. Ayrıca bu alanların yaklaşık % 95'inde tarımsal ilaç kullanılmaktadır.

B.3.2.2. Diğer

B.4. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu

Denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

B.5.2. Sulama

Kuru tarım yapılan alan 2.891.080 da. sulu tarım yapılan alan ise 566.730 dekadır. Ancak şartlar uygun olur ise bölge arazilerinin 1.484.320 dekarı sulanabilir.

Bu çerçevede;

Sulanan arazinin ekonomik olarak sulanabilir araziye oranı % 38'dir. (566.730/1.484.320)

Sulanan arazinin toplam elverişli tarım arazisine oranı ise % 16'dır. (566.730/3.457.810)

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Halen sulanan arazilerin yaklaşık % 59'u cazibe (salma vs.) sulama, % 41'i ise basınçlı sulama sistemleri (damlama, yağmurlama vs.) ile sulanmaktadır. Nizip Belkıs S.B. Oğuzeli Kayacık S.B. ve Karkamış Hancıoğlu S.B olmak üzere İlimizde 3 adet sulama birliği vardır. Sulamadan dönen suların drene edilmesiyle ilgili çalışmalar kurumumuz tarafından yapılmamaktadır.

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

B.5.5. Rekreatif Su Kullanımı

B.6. Çevresel Altyapı

B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

Çizelge B.20 – (.....) ilinde 2018 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu

(Kaynak, yıl)

Yerleşim Yerin Adı		Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası	Deniz Deşarjı (var/yok)	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/yıl)
		Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri							
İl Merkezi														
İlçeler														

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

SAİS Bilgileri Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerimiz tarafından ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü Laboratuvar, Ölçüm ve İzleme Dairesi Başkanlığı’nca oluşturulan Sürekli İzleme Merkezinden elde edilebilir.

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Çizelge B.21 – Gaziantep ilinde 2018 yılı OSB’lerde atıksu arıtma tesislerinin durumu
(Kaynak, yıl)

OSB Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

B.6.3. Katı Atık (Düzenli) Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler

B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

Çizelge B.22 - Gaziantep ilinde 2018 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

Tespit Edilmiş Kirlenmiş Sahanın Yeri	Tespit Edilmiş Kirlenmenin Nedeni	Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışma var mı?		Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışmalarda kullanılan temizleme faaliyetleri ve yöntemleri
		Var	Yok	
Nurdağı Gökçedere Mevkii	Boru hattına yıldırım düşmesi	X		Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliği Komisyonu oluşturulmuştur. Bakanlığımızdan yetki almış MPT Dan. Eğ. San. ve Tic. Ltd. Şti. tarafından SÖAP sunulmuştur. Çalışmalar devam etmektedir.
2.				
3.				

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanımı**B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar**

“Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği” kapsamında mevcut planlar incelenmiş olup, İlimizde henüz kapanan bir tesis olmadığı için herhangi bir çalışma mevcut değildir. Maden Atıkları Yönetmeliği kapsamında Sunulan raporlar incelenmektedir.

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği**Çizelge B.23 – (Gaziantep) ilinde 2018 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları**

(Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2018)

(Kaynak, yıl)

Bitki Besin Maddesi (N, P, K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	88205	252971
Fosfor	23796	
Potas	634	
TOPLAM	112635	

Çizelge B.24 - (Gaziantep) ilinde 2018 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)

(Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2018)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Böcek ilacı	105968,15litre	113.914
Herbisitler	Yabancı ot ilacı	918 kg.	158700
Fungisitler	Mantar Hastalıkları	100732,2 kg	132458
Rodentisitler	Kemirgenlere Karşı	3590 kg.	14360
Nematositler			
Akarisitler	Akar İlacı	3034,16 litre	3672
Kışlık ve Yazlık Yağlar			
Diğer		468 litre	2322

2018 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

.....	Bitki besin eksikliğine karşı		
TOPLAM		109.470,31litre/ 105.240,20 kg.	425426

Çizelge B.25 - (.....) ilinde 2018 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları
(Kaynak, yıl)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

- 1- Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı
- 2- Tarım ve Orman İl Müdürlüğü
- 3-Gaziantep Organize sanayi Bölge Müdürlüğü

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

İlimiz merkezinden toplanan atıklar şehir merkezinin Güneydoğusunda ve 11 km uzaklıktaki Mazmahor Uzundere Mevkiinde Düzenli Katı Atık Depolama Tesisinde bertaraf edilmektedir. 1992 yılında projelendirilen ve 1993 Nisan ayında inşasına başlanan Gaziantep Büyükşehir Belediyesine ait Düzenli Katı Atık Depolama Tesis, 1996 yılı Haziran ayında işletmeye açılmıştır. Düzenli Depolama Alanı Gaziantep iline 50 yıl boyunca hizmet edecek şekilde planlanmış olup 30 milyon m³ kapasiteye sahiptir.

Sahanın kullanılan alanın yüzölçümü 1.5 milyon m² olup, düzenli depolama alanı olarak yaklaşık 5 milyon m² alan tahsis edilmiştir. Deponun zemin geçirimsizliği sağlanmış olup, depolama alanında herhangi bir ayrıştırma işlemi yapılmamaktadır.

Sahanın yapımı esnasında drenaj sistemi kurulmuş olup, günlük çöpün sıkıştırılması sonucu oluşan sızıntı suyu lagünlerde toplanmakta ve toplanan sular tesiste bulunan Atık Su Arıtma Tesisinde arıtılmaktadır.

Gaziantep merkezinde oluşan günlük evsel nitelikli katı atık miktarı ortalama 1462 tondur. 2018 yılında bertaraf edilen çöp miktarı 533.562 ton/yıl'dır. İlimizde merkez ilçelerdeki konutlar, ticari kuruluşlar ile resmi kurum ve kuruluşlardan toplanan katı atıklar konteynerlerde biriktirilmekte, presli çöp toplama araçları ile Büyükşehir belediyesine ait katı atık düzenli depolama alanında bertaraf edilmektedir.

Toplama ve taşıma işlemi, katı atıklarla uğraşmanın en pahalı kısmını (% 80'ini) teşkil etmekte olup ilçe belediyeleri tarafından yapılmaktadır. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi 2008 yılı Nisan ayna kadar İl merkezinden toplanan çöpün bir kısmını büyük hacimli semitreyler vasıtası ile katı atık düzenli depolama alanına taşımıştır. Transfer istasyonunun şehrin merkezinde kalması ve artan şikâyetler nedeniyle ilçe belediyelerinin de görüşleri alınarak transfer istasyonu 2008 yılı Nisan ayı itibarı ile iptal edilmiştir. Böylece ilçe belediyeleri sıkıştırılmalı araçlarla şehir merkezlerinden toplanan çöpleri doğrudan Katı Atık Düzenli Depolama Alanına taşımaktadırlar.

Ayrıca Nizip İlçesinde de katı atık düzenli depolama tesisi bulunmakta olup, söz konusu tesise Karkamış İlçesinin katı atıkları da gelmektedir.

İlimizde, Nurdağı-İslahiye ilçeleri mevkiinde 1 tane, Araban-Yavuzeli ilçeleri mevkiinde 1 tane olmak üzere toplamda 2 tane katı atık transfer istasyonu bulunmakta olup, evsel atıklar günlük olarak merkez katı atık düzenli depolama sahasına taşınmaktadır.

Çizelge C.26 - (.....) ilinde 2018 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri

(Kaynak, yıl)

*Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ) seçeneklerinden uygun olanın sembolünü yazınız.

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Büyükşehir Belediyesi/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor?	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi			
		Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Bivometanizasyon)	Yakma	Düzensiz Depolama
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi		2.028.563	2.028.563	1.653	1.562	8,15	7,70		B	X			
Şehitkamil Belediyesi		774.179	774.179	731	741	0,94	0,96		ÖS	X			
İslahiye Belediyesi		67.764	67.764	70	70	1	1	1	B	X			
Nizip Belediyesi		141.000	141.000	199	194	1,41	1,38		B	X			
Karkamış Belediyesi		15.300	10.000	12	8	0,8	0,7		B	X			
Şahinbey Belediyesi		906.043	906.043	866	829	1	0,9		ÖS	X			
Nurdağı Belediyesi		42.000	40.000	50	60	1,19	1,5		B	X			
Yavuzeli Belediyesi		Konu ile ilgili bilgi gelmemiştir.											
Oğuzeli Belediyesi		32.653	32.653	45	35	1,3	1		B	X			
Araban Belediyesi		32.846	32.846	30	30	0,91	0,91	1	B	X			
İl Geneli													

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıkları

“İlimizde oluşan hafriyat toprağı – inşaat ve yıkıntı atıkları, Otogar mevki Beylerbeyi Köyü eski taş ocağında bulunan Hafriyat Atığı Depolama Alanı’nda, depolanmaktadır. Saha, 31.520m² alana kurulmuştur. Seçilen alan 630.400 m³ dolgu hacmine sahiptir. Sahada 20 m yüksekliğe kadar dolgu yapılabilecektir. 10.05.2010 tarih 7859-28559 sayılı Bakanlığımız yazısı ile Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığına Yetki devri yapılmıştır.

İlimizde oluşan hafriyat atıkları miktarlarının(ton) yıllara göre dağılımını gösteren tablo aşağıda yer almaktadır.

Grafik C.3: Gaziantep ilinde oluşan hafriyat atıkları miktarlarının(ton) yıllara göre dağılımı

(Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığı,2019)

C.3. Sıfır Atık Yönetimi

C.3.1. Eğitimler

Çizelge C.27 – 2018 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler

(Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2018)

Hedef Kitle	Düzenlenen Eğitim Sayısı	Eğitim Verilen Kişi Sayısı
Kurum Temsilcileri	42	2447
Öğrenci	6	1441

Grafik C.4 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı

(Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

Çizelge C.28 – 2018 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri
(Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

Atık Getirme Merkezi (AGM)	Belediye/AVM/ OSB/Üniversite/ Site/havaalanı	İlçesi	Toplanan Atık Türü Sayısı	Toplanan Atık Grupları
1. Sınıf AGM		Şehitkamil	34	13
2. Sınıf AGM	 AVM			
3. Sınıf AGM	OSB, Üniversite, Site, havaalanı			
Mobil Atık Getirme Merkezi	Belediye			

C.3.3. Atık Miktarları

Çizelge C.29 – 2018 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı
(Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

	İlçe	Toplanan Atık Miktarı (Kg)
Kağıt, karton (15 01 01, 15 01 05, 20 01 01)	Şehitkamil, Şahinbey, Nizip, Oğuzeli	2.764.588
Plastik (15 01 02, 15 01 05, 17 02 03, 20 01 39)	Şehitkamil, Şahinbey, Nizip, Oğuzeli	443.877
Metal (15 01 04, 17 04 07, 20 01 40)	Şehitkamil, Şahinbey, Nizip, Oğuzeli	84.980
Cam (15 01 07, 17 02 02, 20 01 02)	Şehitkamil, Şahinbey, Nizip, Oğuzeli	75.273
Ahşap (15 01 03, 17 02 01, 20 01 38)		
Tekstil (15 01 09, 20 01 10, 20 01 11)		
Pil(16 06 01*)		
Akü (16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05, 20 01 33*, 20 01 34)		
Toner-Kartuş (08 03 17*, 20 01 27*)		
Aydınlatma (20 01 21*)		
Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (20 01 23*, 20 01 35*, 20 01 36, 16 02 13*, 16 02 14*, 09 01 10, 09 01 11, 09 01 12)		
İlaçlar (20 01 31*, 18 01 08*, 18 02 07*, 20 01 32)		
Bitkisel atık yağ (20 01 25, 20 01 26*)		
Hacimli atıklar (20 03 07)		
Araç bakım/onarım(16 01 03, 16 01 07*)		
Tehlikeli atık (20 01 13*, 20 01 14*, 20 01 15*, 20 01 17*, 20 01 19*, 20 01 27*, 20 01 29*, 20 01 37*)		
Organik atık		
Karışık (plastik, kağıt, cam, metal)		
TOPLAM		3.368.718

Grafik C.5 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı
(Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

C.3.4. Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı

Çizelge C.30 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluş sayısı
(Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

Hedef Kitle	Toplam Kurum Sayı	Sisteme Geçen Kurum	%
Belediye Geneli	10	10	100
Belediye Hizmet Binası			
Okul	1123	628	
Kurum/kuruluş	364	364	100
AVM	4	4	100
Otel	24	2	
Hastane	28	28	
Sanayi	3	-	
Diğer	99	74	

Grafik C.6 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı
(Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

C.3.5. Ekipman

Çizelge C.31 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar

(Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

Kurumlardaki Kumbara Sayısı	Kurumlardaki Konteyner Sayısı	Belediye Genelindeki Konteyner Sayısı
11.249	--	668

C.3.6. Kompost

Çizelge C.32 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamında kompost üretimi bilgileri

(Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

	Kompost Tesisi Sayısı	Toplam Kapasitesi	Yıllık Üretilen Kompost Miktarı (kg)
Belediye Geneli	-	-	-
Kurum/Kuruluşlar	1	100 lt/gün	415

C.4. Ambalaj Atıkları

Bir tarafta hızla artan nüfus olgusu diğer tarafta ise tükenmekte olan doğal kaynakların varlığı insanlık için yeni çözüm arayışlarını zorunlu kılmaktadır. Doğal kaynakların korunması, enerji tasarrufu sağlanması, atık miktarın azaltılması, çevre kirliliğinin azaltılması ve geleceğe ve ekonomiye yatırım olması amacıyla geri kazanım günbegün önem kazanmaktadır. Bundan dolayıdır ki; atıkların geri kazanıldığı firmaların sayısı ve ekonomideki payları da giderek artmaktadır.

Kağıt, plastik, cam, metal, ahşap gibi malzemelerin geri kazanımı, endüstrinin hammadde ihtiyacını azaltarak endüstriye ekonomik şekilde hammadde temin edilerek enerji ve su tüketimini azaltır, depolamaya giden atık hacmini azaltarak depolama alanlarının ömrünü uzatır. Ancak atıkların geri kazanımı için en önemli adım değerlendirilebilir nitelikteki atıkların ayrı toplanmasıdır.

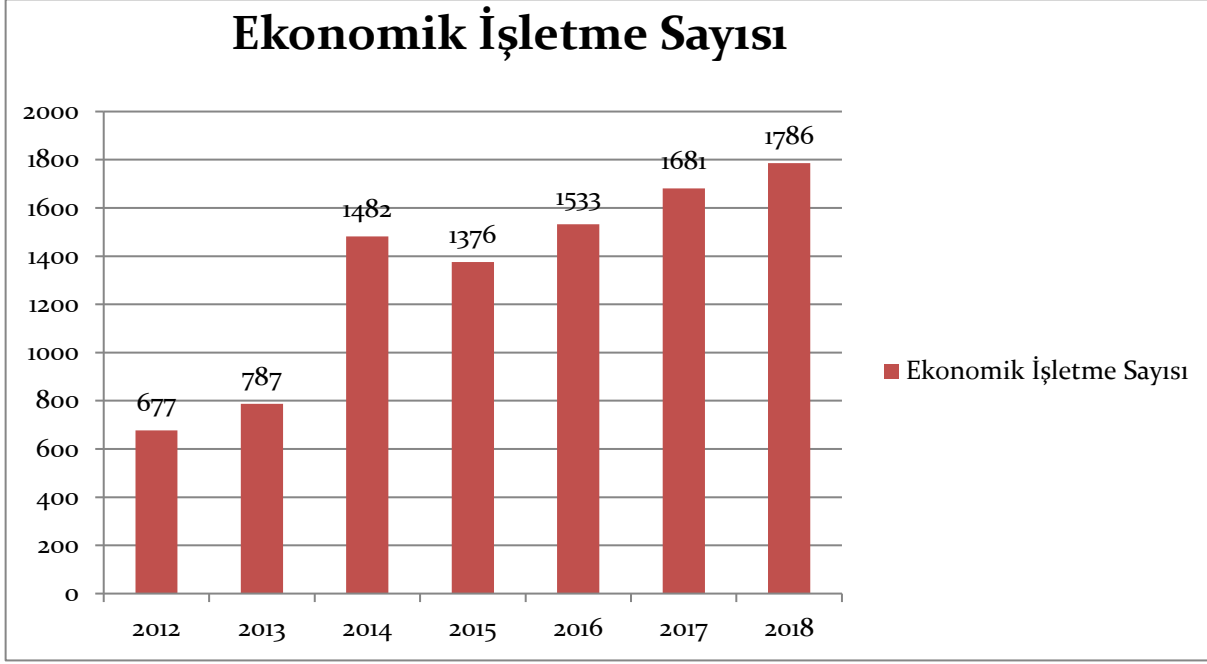
Bu kapsamda; ilimizde de 25 adet geçici faaliyet /çevre ve izin lisans belgeli ambalaj atığı toplama ve ayırma tesisi, 92 adet ise geçici faaliyet /çevre ve izin lisans belgeli, ambalaj atığı geri kazanım tesisi bulunmaktadır. Ayrıca ilimizde 9 ilçe belediyesinin de Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği kapsamında hazırlanan ve onaylanan ambalaj atığı yönetim planı bulunmaktadır.

Çizelge C.33 – (Gaziantep) ilinde 2018 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları

(Ambalaj Bilgi Sistemi, 2019)

Ambalaj Cinsi	Toplanan Ambalaj Atığı Miktarı (kg)	Geri Kazanılan Ambalaj Atığı Miktarı
Plastik	792.579	2.644.088
Metal	194.272	0
Kompozit	39.516	0
Kağıt Karton	4.396.108	6.038.461
Cam	1.345	0
Ahşap	1.099.431	442.384
Karışık	6.967.194	0
Toplam	13.490.445	9.124.933

İlimizde, Piyasaya Süren olarak 1524, Ambalaj Üreticisi 185, Tedarikçi olarak 77 adet işletme ambalaj bilgi sistemine kayıtlıdır.

Grafik C.7 – Yıl bazında (Gaziantep) ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı (Ambalaj Bilgi Sistemi, 2019)

Çizelge C.34 - 2018 yılında (Gaziantep) ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı (Ambalaj Bilgi Sistemi, 2019)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı (Satış Noktaları Hariç)	1.524
Piyasaya Süren İşletme Sayısı (Sadece Satış Noktaları)	-
Ambalaj Üreticisi Sayısı	185
Tedarikçi Sayısı	77

İlimizde 25 adet Ambalaj Atığı Toplama ve Ayırma Tesisi, 92 adet ambalaj atığı geri kazanım tesisi yer almakta olup aşağıda yer alan çizelgede detaylı bilgiler yer almaktadır.

Çizelge C.35- 2018 yılında (Gaziantep) ilinde kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı (ÇŞİM, 2019)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi (TAT) Sayısı Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı
25	3	4	18

Çizelge C.36 - 2018 yılında (Gaziantep) ilinde ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı (ÇŞİM, 2019)

Ambalaj Atığı Geri Kazanım Tesisi (GKT) Sayısı Toplam	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt- Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı
92	84	19	14	16	18	16	18

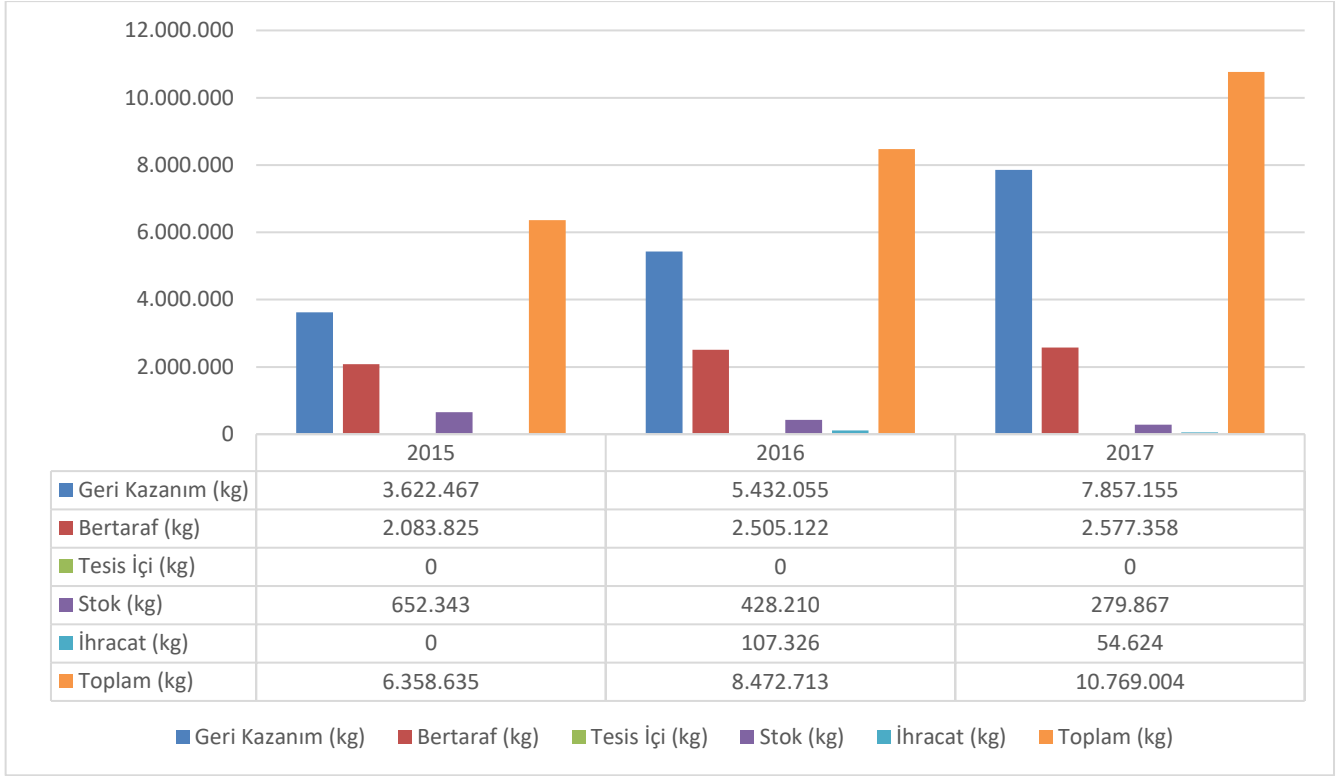
Çizelge C.37 – 2018 yılında (Gaziantep) ilinde Belediyelerin Ambalaj Atık Yönetim Planı durumu (Ambalaj Bilgi Sistemi, 2019)

Belediye Adı	Nüfusu	AAYP Durumu (Var-Yok)	AAYP Onay Tarihi	AAYP'ye Dahil Olan TAT Firmaları	AAYP'ye Dahil Olan Yetkilendirilmi Ş Kuruluşlar
Şehitkamil Belediyesi	710.853	var	04.10.2018	Teknik Katı Atık Yön. Tic. Ltd. Şti.	-
Şahinbey belediyesi	845.528	var	11.08.2017	Kızılırmak Geri Dönüşüm Hurdacılık Teks. San. Ve Tic. Ltd Şti - Gaziantep Merkez Şubesi	-
Oğuzeli Belediyesi	29.526	var	27.11.2018	Kızılırmak Geri Dönüşüm Hurdacılık Teks. San. Ve Tic. Ltd Şti - Gaziantep Merkez Şubesi	-
Nizip Belediyesi	136.365	var	07.12.2018	Çevkasan Kağıt Ve Plastik Ambalaj Paz. Nak. San.ve Tic. Ltd. Şti.	-
Nurdağı Belediyesi	37.719	var	25.06.2018	GÖK-AY Geri Dönüşüm San. ve Tic. Ltd. Şti	-
İslahiye Belediyesi	65.869	var	19.06.2018	GÖK-AY Geri Dönüşüm San. ve Tic. Ltd. Şti.	-
Araban Belediyesi	31.835	var	13.08.2018	Ceyhanlar Atık ve Geri Dön. San. Tic. Ltd. Şti.	-
Yavuzeli Belediyesi	21.333	var	06.08.2018	Ceyhanlar Atık ve Geri Dön. San. Tic. Ltd. Şti.	-
Karkamış Belediyesi	10.438	var	02.05.2018	Ceyhanlar Atık ve Geri Dön. San. Tic. Ltd. Şti.	-

Çizelge C.38 - 2018 yılında (Gaziantep) ilinde Atık Getirme Merkezleri ile ilgili durum (ÇŞİM, 2019)

Atık Getirme Merkezi (AGM)	Sahibi	Kurucu Türü (Belediye-AVM-OSB-Havalimanı-Satış Noktası vd.)	Adresi	İzin/Onay tarihi	Atık Grupları
1. Sınıf AGM	Şehitkamil Belediyesi	Belediye	Aydınlı Mah. 03046 Nolu Cad. No:2 Şehitkamil/Gaziantep	15.12.2017	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13
2. Sınıf AGM					
3. Sınıf AGM					

C.5. Tehlikeli Atıklar

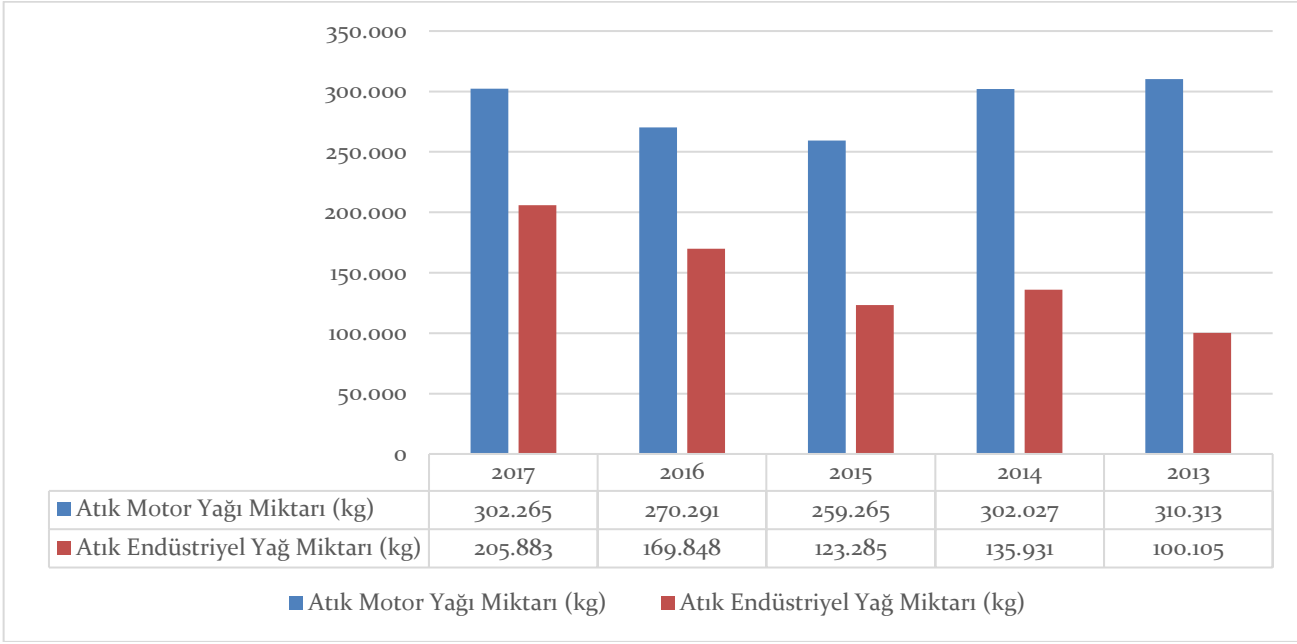
Grafik C.8 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

Atık Yönetim Uygulamasında 2018 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2017’yi içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.6. Atık Madeni Yağlar

“Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği” çerçevesinde ilde denetimler gerçekleştirilmiş olup, Gaziantep ilinde 2017 yılsonu itibariyle toplanan Atık Motor Yağı (ton) : 302.265 Atık Endüstriyel Yağ (ton) : 205.883 olmuştur.

Atık Yönetim Uygulamasında 2018 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2017’yi içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

Grafik C.9 – Yıllar itibariyle Gaziantep ilinde atık madeni yağ toplama miktarları &*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

& Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilecektir.

Atık motor yağı kodları : 13 02 04*, 13 02 05*, 13 02 06*, 13 02 07*, 13 02 08*
Atık endüstriyel yağ kodları : 12 01 06*, 12 01 07*, 12 01 10*, 12 01 12*, 13 01 01*, 13 01 04*, 13 01 05*, 13 01 09*, 13 01 10*, 13 01 11*, 13 01 12*, 13 01 13*, 13 03 01*, 13 03 06*, 13 03 07*, 13 03 08*, 13 03 09*, 13 03 10*, 13 05 06*, 19 02 07*

Çizelge C.39 – (Gaziantep) ilinde 2017 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları
(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

Geri kazanım&& (ton)	Nihai bertaraf (ton)	İhracat (ton)	Stok (ton)	Atık Minimizasyonu (Tesis İçi) (ton)
453,453	0,7	54,624	103,950	0

&& Ek yakıt olarak kullanım dahildir.

C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

Çizelge C.40 – Gaziantep ilinde 2017 yılında toplanan akümülatörlerle ilgili veriler*

(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

ATIK AKÜMÜLATÖRLER						
Atık Akümülatör Geçici Depolama İzni Verilen		Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (ton)	İldeki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri		Geri kazanım Tesislerinde İşlenen Atık Akümülatör Miktarı	
Depo Sayısı	Kapasitesi (ton)		Sayı	Kapasite (ton/yıl)	Miktarı (ton)	%
1		128,121	4	18.198		

16 06 01*: Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu

Atık Yönetim Uygulamasında 2018 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2017'yi içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

Çizelge C.41 – Gaziantep ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü miktarı (kg)*

(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu 16 06 01*

2014	2015	2016	2017
58,812	83,538	76,685	128,181

Çizelge C.42 - Gaziantep ilinde yıllar itibariyle toplanan atık pil miktarı (Kg)*

(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

Atık piller için kullanılan atık kodları: 16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05

2014	2015	2016	2017
60	91	48	48

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

Çizelge C.43 – Gaziantep ilinde 2017 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler
(ÇŞİM, 2018)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesis ¹		Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg) ²		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi	
Sayısı	Kapasitesi (ton)	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)
1	60	3.165,609	2.030		

¹ Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

² Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilecektir.

Atık Yönetimi Uygulamasında 2018 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2017'yi içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

İlde “Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında denetimler yapılmıştır.

İlimizde Ömrünü Tamamlamış Lastik Geçici Depolama Alanları:

1-Hatice Karagülle 440,2 ton

2-Güneydoğu Oto Lastik Kaplama San.Tic.Ltd.Şti. 0 ton

3-Aydın Ayhan Selahattin 6.970,45 ton

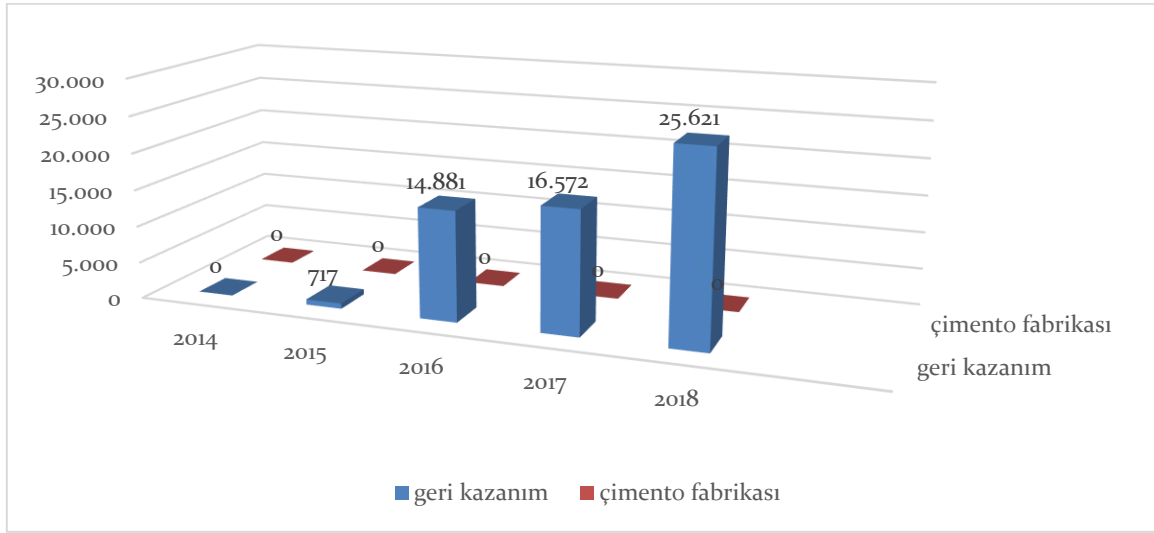
İlimizde ÖTL Geri Kazanım Tesisleri:

1-GAZİSAN Geri Kazanım San.Tic.Ltd,Şti kapasitesi 25.920 ton

2-Işık Geri Dönüşüm Bio Enerji ve İnş.San.Ltd.Şti. kapasitesi 5.400 ton

Çizelge C.44 – (.....) ilinde 2018 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler
(ÇŞİM, 2019)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
3	3.790	7.410,65	2	31.320	25.621	-	-	-

Grafik C.10 – Yıllar itibariyle (.....) ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)
(ÇŞİM, 2019)

Çizelge C.45 – Yıllar itibariyle (.....) ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)
(Kaynak, yıl)

	2014	2015	2016	2017	2018
Geri Kazanım Tesisi		717,490	14.881	16.572	25.621
Çimento Fabrikası					

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE)

Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği" hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (implantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

“Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında ildeki tesisler denetlenmiştir. ÖTA teslim yerleri :

1-ANEL Doğa Entegre Geri Dönüşüm Endüstri A.Ş. adına Durmaz Motorlu Araçlar Otomotiv Sev.Yed.Parça Geri Kazanım Dön.SanTic.Ltd.Şti.

2-EKO Sistem Geri Dönüşüm Ltd.Şti ve REMER adına Ertuğrul Tümmü-Gaziantep Oto Kurtarma

3-Mehmet Akmelek-Akmelek Oto ömrünü tamamlamış araç teslim ve depolama merkezi.

4-Cafer Tayyar Demirezen-Cafer Oto Firması adına Ömer Oğuz-Oğuz Hurdasan faaliyet göstermektedir.

Öta Geçici Depolama Alanları:

1- Durmaz Motorlu Araçlar Otomotiv Sev.Yed.Parça Geri Kazanım Dön.SanTic.Ltd.Şti.

2- Mehmet Akmelek-Akmelek Oto ömrünü tamamlamış araç teslim ve depolama merkezi.

Öta Entegre Tesis:

1- Durmaz Motorlu Araçlar Otomotiv Sev.Yed.Parça Geri Kazanım Dön.SanTic.Ltd.Şti.

Çizelge C.46 - Gaziantep ilinde 2018 yılı hurdaya ayrılan araç sayısı

(Kaynak, yıl)

Oluşturulan ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı	İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
4	2	1	6.647,77

C.12. Tehlikesiz Atıklar

Çizelge C.47 – Gaziantep ilinde 2017 yılı için sanayi tesislerinde oluşan tehlikesiz atıkların verileri

(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

Atık Kodu	Atık İşleme Yöntemi Kodu	Toplam
020104	R12	8.621
020110	R12	8.150
020301	R3	12.000
020301	R9	64.360
020304	R1	647.040
020304	R3	8.000
020304	R9	4.836.371
020304	-	511.140
020601	R3	484.012
030307	R3	4.615.200
030308	R1	19.980
030308	R12	597.096
030308	R3	7.410
030308	-	30

040209	R12	39.400
040221	R12	8.346.629
040221	R5	245.551
040222	R1	289.496
040222	R12	28.907.038
040222	R3	58.126
040222	R5	2.188.175
040222	-	44.900
070213	R1	94.440
070213	R12	5.106.273
070213	R3	1.298.729
070213	R5	2.649.483
070213	-	3.480
080114	R1	2.500
080318	R12	31
100101	R1	28.424.840
100101	R12	469.880
100101	-	50.920
110502	R4	37.800
120101	R12	213.090
120102	R12	877.130
120103	R12	420
120105	R12	41.940
120105	R3	4.854
150101	R12	11.069.127
150101	R3	29.620
150101	-	39.790
150102	R12	3.234.167
150102	R3	41.210
150102	R5	213.758
150102	-	9.117
150103	R12	3.895.059
150103	R5	224.420
150103	-	15.672
150104	R12	73.435
150106	R12	379.868
150107	R12	375
150109	R12	10.200
160103	R12	97.590
160103	R13	28.010
160103	R3	11.540
160117	R12	133.640
160118	R12	1.190
160119	-	11.423
160214	R12	160
160604	D5	6
160605	D5	12
170201	R12	247.904
170203	R12	1.910
170401	R12	2.060
170401	R4	4.800
170402	R12	16.920

170402	R4	107.860
170403	R4	2.920
170405	R12	386.440
170405	R4	575.120
170407	R12	103.735
170407	R4	118.000
170411	R12	51.240
180109	D10	880
180109	D15	3.010
180109	R13	547
180109	-	960
190206	R_AHM	111.600
190206	R12	149.050
190206	-	17.781
190814	-	100
191001	R12	117.860
191201	R12	72.430
191202	R12	780
191204	R12	400.600
191204	-	253.516
191208	R5	18.200
200101	R12	18.203.389
200101	R3	896.670
200111	R12	152.804
200125	R13	2.010
200125	R9	20
200139	R12	947.353
200139	R5	183.110
200140	R12	3.518.154
200307	R12	4.760

Atık Yönetim Uygulamasında 2018 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2017'yi içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistik veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlimizde demir çelik sektörü bulunmamaktadır.

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimizde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır.

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunun yönetimi ve endüstriden kaynaklanan arıtma çamurlarının yönetimi ile ilgili bilgiler bölüm B.7.2'de yer almaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

İlimizde “Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında sağlık kuruluşları denetlenmekte ve Sağlık İl Müdürlüğü ile koordineli çalışılmaktadır. Ayrıca sağlık kuruluşlarına gidildiğinde tıbbi atıklar konusunda ilgili kişiler bilgilendirilmektedir.

Çizelge C.48 – 2018 yılında (Gaziantep) ili sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı

(ÇŞİM, 2019)

*Tıbbi atık taşıma aracı sayısı “adet” olarak belirtilecektir.

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma	
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu il
GAZİANTEP Büyükşehir Belediyesi	x		X (4 adet)		2.578,4		x	x GAZİBEL Hiz.Müş.İnş. .San.Tic.A.Ş.	Gaziantep

Çizelge C.49 - (.....) ilinde yıllara göre tıbbi atık miktarı

(Kaynak, yıl)

	2014	2015	2016	2017	2018
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	1.886,716	2.076,846	2.325,452	2.422,775	2.578,400

C.14. Maden Atıkları

Çizelge C.50 – (.....) ilinde 2018 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı

(Kaynak, yıl)

Tesis Adı	İşlenen Cevherin Adı	Atık Miktarı (ton/yıl)		Zenginleştirme Atığı		
		Zenginleştirme Atığı	Pasa Atığı	Bertaraf Yöntemi	Karakterizasyonu	Tesis Sınıfı

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

Çizelge C.51 – 2018 yılı itibariyle Gaziantep ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı
(Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

Katı Atık Bertaraf Tesisi Sayısı (Belediye)	2
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	117
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	6
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	4
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	117
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	-
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	-

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi
Şehitkamil Belediye Başkanlığı
Şahinbey Belediye Başkanlığı
Araban Belediye Başkanlığı
İslahiye Belediye Başkanlığı
Karkamış Belediye Başkanlığı
Nizip Belediye Başkanlığı
Oğuzeli Belediye Başkanlığı
Nurdağı Belediye Başkanlığı

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında tehlikeli maddeleri bulunduran ya da bulundurması muhtemel kuruluşlar Yönetmeliğin bildirim maddesi uyarınca Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Entegre Çevre Bilgi Sistemi altında çalışan BEKRA Bildirim Sistemine bildirimlerini yapmakla yükümlüdür. Yönetmelik eklerinde yapılan değişiklik neticesinde 19/7/2018 tarihinde BEKRA 3 devreye alınmıştır.

(Gaziantep) ilinde (2018) yılında, BEKRA 3 bildirimlerine göre kuruluş sayıları ve kategorileri Çizelge Ç.53’de yer almaktadır.

Çizelge Ç.52 – Gaziantep ilinde 2018 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı

(Kaynak, yıl)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	3
Üst Seviye	-
TOPLAM	3

Gaziantep ilinde 2018 yılında yapılan çevre denetimlerinde BEKRA 3 bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları Çizelge Ç.54’de yer almaktadır.

Çizelge Ç.53 – Gaziantep ilinde 2018 yılında BEKRA 3 bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları

(Kaynak, yıl)

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	3
Üst Seviye	-
Kapsam Dışı	-
TOPLAM	3

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde SEVESO Bildirim Sistemine (BEKRA) giriş yapan 475 adet kuruluş kapsam dışı, 3 Adet kuruluş Alt Seviyeli kuruluştur. Üst Seviye kuruluş bulunmamaktadır. Bu amaçla Alt seviyeli kuruluşlar Dahili Acil Durum Planı raporu yüklemekten muaftır.

Kaynaklar

BEKRA Bildirim Sistemi

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

Bu konuda harita üzerinde dökülmüş bir çalışma bulunmamaktadır.

Türler ve Populasyonlar:

"Flora of Turkey"e göre Gaziantep ilinde 645 adet bitki türü bulunmaktadır. Bu bitki türleri içerisinde 56 tanesi endemiktir.

Gaziantep'te Bulunan Bitki Türleri

EĞRETİGİLLER	ADIANTHACEAE
Venüsaçı	Adiantum capillus-veneris
EĞRETİGİLLER	ASPIDIACEAE
Eğreli	Polystichum aculeatum
EĞRETİGİLLER	ATHYRIACEAE
Eğreli Eğreli Eğreli	Dryopteris filis-mas Matteucia struthiopteris Cystopteris fragilis
EĞRETİGİLLER	HYPOLEPODIACEAE
Eğreli	Pteridium aquilinum
	POLYPODIACEAE
Benekli Eğreli	Polypodium australe
SERVİGİLLER	CUPRESSACEAE
Ardıç Katranardıcı	Juniperus drupaceae Juniperus oxycedrus subsp. oxycedrus
ÇAMGİLLER	PINACEAE
Gökmar Sedir Kızılcam Karaçam	Abies cilicica subsp. cilicica Cedrus libani Pinus brutia Pinus nigra subsp. pallasiana
AKÇAAĞAÇGİLLER Akçaağaç Akçaağaç	ACERACEAE Acer monspessulanum subsp. microphyllum Acer platanoides
FISTIKGİLLER	ANACARDIACEAE
Pamuklu Sumak Melengiç Sumak	Cotinus coggyria Pistacia terebinthus subsp. terebinthus Rhus coriaria
MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
Dişotu Yabani melekotu Baldran Asaotu Asaotu Eşek baldranı Devekulağı	Ammi visnaga Anthriscus nemorosa Angelica sylvestris var. sylvestris Conium maculatum Ferula elaeochytris Ferula amanicola Lecokia cretica Saricula europaea Scandix iberica Scandix pecten- veneris Tordylium aegaeum Tordylium hasselquistiae
MAYDANOZGİLLER Zakkum YILANYASTIĞIGİLLER Yılan yastığı DUVARSARMAŞIĞIGİLLER	APOCYNACEAE Nerium oleander ARACEAE Arum dioscoridis var. luschanii ARALIACEAE

Duvar sarmaşığı	Hedera helix
Civanperçemi	Achillea aleppica subsp. aleppica
Papatya	Anthemis kotschyana var. longiloba
Papatya	Anthemis pauciloba var. radians
Papatya	Anthemis tricornis
Yavşan	Artemisia absinthium
Meryemanadikeni	Bellis perennis
Meryemanadikeni	Carduus nutans subsp. nutans
Peygamber çiçeğ	Centaurea paphlagonica
Peygamber çiçeğ	Centaurea patula
Peygamber çiçeğ	Centaurea triumphetti
Pireotu	Chardinia orientalis
Yabani hindiba	Chrysanthemum coronarium
Su dikenli	Cichorium inthybus
Kanak	Cirsium vulgare
Kaplanotu	Crepis reuterana subsp. eigiana
Topuz	Doronicum orientale
Ölmez çiçek	Echinops ritro
Dikenli marul	Helichrysum plicatum subsp.
Kanaryaotu	polyphyum
Altınbaşak	Lactuca serriola
Gümüşdüğme	Picnomon acarna
Karahindiba	Pilosella hoppeana
Yemlik	Senecio vernalis
Büyük pıtrak	Solidago virgaurea subsp. virgaurea
	Tanacetum cilicicum
	Taraxacum turcicum
	Tragopogon pratensis subsp.
	pratensis
	Onopardum acanthium
	Xanthium strumarium
HUŞAĞACIGİLLER	BETULACEAE
Toros kızılağacı	Alnus glutinosa subsp. antitaurica
Gürgen	Carpinus orientalis
Adi fındık	Corylus avellana
Kayacık	Ostrya carpinifolia
HODANGİLLER	BORAGINACEAE
Sığırdili	Anchusa azurea var. azurea
Sığırdili	Anchusa officinalis
Sığırdili	Anchusa undulata subsp. hybrida
Unutmabeni	Myosotis alpestris supsp. alpestris
Emzikotu	Onosma lanceolatum
HARDALGİLLER	BRASSICACEAE
Kevke	Alyssum sibiricum
Emzikotu	Alyssum peltarioides subsp.
Çobançantası	virgatifforme
Deniz lahanası	Capsella bursa-pastoris
	Cardaria drapa subsp. draba
	Crambe orientalis var. orientalis
Çalgıcıotu	Erysimum goniocaulon
Çalgıcıotu	Erysimum pulchellum Fıbigia eriocarpa
Çivitotu	Isatis candolleana
Suteresi	Nasturtium officinale
	Thlaspi cilicicum
	Thlaspi oxyceras
	Turritis laxa
ŞİMŞİRGİLLER	BUXACEAE
Şimşir	Buxus sempervirens
ÇANÇİÇEĞİGİLLER	CAMPANULACEAE
Keçibiciği	Michauxia campanuloides

KEBEROTUGİLLER	CAPPARACEAE
Keber	Capparis ovata
KEBEROTUGİLLER	CAPRIFOLIACEAE
Mürver	Sambucus ebulus
Hanımeli	Lonicera caucasica subsp.
Hanımeli	Lonicera etrusca var. hispidula
Hanımeli	Lonicera nummularifolia subsp.
	nummularifolia
KARANFİLGİLLER	CARYOPHYLLACEAE
Hanımeli	Dianthus colocephalus
Hanımeli	Dianthus elegans
Hanımeli	Dianthus polycladus
Hanımeli	Dianthus strictus
Nakil	Silene aegyptiaca
Nakil	Silene caramanica
Nakil	Silene conoidea
Nakil	Silene vulgaris var. vulgaris
İĞAGACIGİLLER	CELESTRACEAE
iğagacı	Euonymus latifolius subsp.
KAZAYAĞIGİLLER	CHENOPODIACEAE
Kazayağı	Chenopodium foliosum
LADENGİLLER	CISTACEAE
Pamukotu	Cistus creticus
Altınotu	Helianthemum nummularium
DAMKORUĞUGİLLER	CRASSULACEAE
Taşgülü	Rosularia globulifolia
Damkoruğu	Sedum litareum
SARMAŞIKGİLLER	CONVOLVULACEAE
Mahmudeotu	Calystegia sepium subsp
KIZILCIKGİLLER	CORNACEAE
Kızılcık	Comus sanguinea subsp
CİN SAÇIGİLLER	CUSCUTACEAE
Bostanbozan	Cuscuta planiflora
FESÇİTARAĞIGİLLER	DIPSACEAE
Uyuzotu	Scabiosa argentea
SÜTLEĞENGİLLER	EPHORBIACEAE
Sütleğen	Euphorbia altissima var.
	glabrescens
FUNDAGİLLER	ERICACEAE
Sandal ağacı	Arbutus andrachne
BAKLAGİLLER	FABACEAE

Antep Geveni	<i>Astragalus aintabicus</i>
Geven Seven	
Geven	<i>Astragalus campylosema</i>
Geven	<i>Astragalus commagenicus</i>
Geven	<i>Astragalus plumosus</i> subsp.
Geven	<i>plumosus</i>
Kayıskıran	<i>Astragalus barbeyanus</i>
Erguvan	<i>Astragalus densifolius</i>
Yabani sinameki	<i>Astragalus melanocephalos</i>
Akrepkuyruğu	<i>Calycotome viliosa</i>
Akrepkuyruğu	<i>Cercis siliquastrum</i> subsp.
Mürdümük	<i>siliquastrum</i>
Mürdümük	<i>Colutea cilicica</i>
Mürdümük	<i>Coronilla orientalis</i> var. <i>orientalis</i>
Mürdümük	<i>Coronilla varia</i> subsp. <i>varia</i>
Gazelboynuzu	<i>Dorycnium graecum</i>
Acı bakla	<i>Lathyrus aphaca</i> var. <i>biflorus</i>
Kokulu yonca	<i>Lathyrus laxiflorus</i> subsp.
Taş yoncası	<i>angustifolius</i>
Katırtırnağı	<i>Lathyrus libanii</i>
Yonca	<i>Lathyrus spathulatus</i>
Yonca	<i>Lotus comiculatus</i> var. <i>comiculatus</i>
Yonca	<i>Lupinus varius</i>
Yonca	<i>Medicago orbiculata</i>
Yonca	<i>Melilotus officinalis</i>
Yonca	<i>Spartium junceum</i>
Yonca	<i>Trifolium arvense</i> var. <i>arvense</i>
Yonca	<i>Trifolium campastre</i>
Yonca	<i>Trifolium davisii</i>
Bakla	<i>Trifolium echinatum</i>
Bakla	<i>Trifolium fragiferum</i>
Bakla	<i>Trifolium patens</i>
	<i>Trifolium pauciflorum</i>
	<i>Trifolium purpureum</i> var. <i>purpureum</i>
	<i>Trifolium pretense</i>
	<i>Vicia cracea</i>
	<i>Vicia cypria</i>
	<i>Vicia palaestina</i>
KAYINGİLLER	FAGACEAE
Kayın	<i>Fagus orientalis</i>
Birant meşesi	<i>Quercus brantii</i>
Türk meşesi	<i>Quercus cerris</i> var. <i>cerris</i>
Kermes meşesi	<i>Quercus coccifera</i>
Mazı meşesi	<i>Quercus infectoria</i> subsp. <i>boissieri</i>
KANTARONGİLLER	GENTIANACEAE
Kırmızı Kantaron	<i>Centaurium pulchellum</i>
TURNAGAGASIGİLLER	GERANIACEAE
Dönbaba	<i>Erodium acaule</i>
Dönbaba	<i>Erodium ciconium</i>
Turnagagası	<i>Geranium asphodeloides</i> subsp.
	<i>asphodeloides</i>
Turnagagası	<i>Geranium lucidum</i>
Turnagagası	<i>Geranium purpureum</i>
Turnagagası	<i>Geranium robertianum</i>
Turnagagası	<i>Geranium rotundifolium</i>
Turnagagası	<i>Geranium tuberosum</i> subsp.
	<i>tuberosum</i>
BİNBİRDEÜKOTUGİLLER	GUTTIFERAE
Binbirdelikotu	<i>Hypericum perforatum</i>
Binbirdelikotu	<i>Hypericum idium</i>

Binbirdelikotu	Hypericum montbretii
Binbirdelikotu	Hypericum olympicum subsp.
	olympicum
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	Crocus cancellatus subsp.
	damascenus
Çiğdem	Crocus kotschyanus subsp.
	kotschyanus
Karga soğanı	Gladiolus antakiensis
CEVİZGİLLER	JUGLANDACEAE
Ceviz	Juglans regia
HASIROTUGİLLER	JUNCACEAE
Hasırotu	Juncus inflexus
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
	Clinopodium vulgare
Ballıbaba	Lamium garganicum subsp.
	nepetifolium
Ballıbaba	Lamium garganicum subsp.
	reniforme
Bozotu	Marrubium globosum
Kedinanesi	Nepeta cilicica
Kedinanesi	Nepeta nuda subsp. albiflora
Adaçayı	Salvia bracteata
Dağ çayı	Stachys cretica subsp. vacillans
Kekik	Thymus sipyleus subsp. rosulans
Yermeşesi	Teucrium polium
Bozotu	Marrubium vulgare
Calba	Phlomis armeniaca
Calba	Phlomis longifolia var. bailanica
Adi erikotu	Prunella vulgaris
Adaçayı	Salvia aramiensis
Adaçayı	Salvia aucheri var. aucheri
Adaçayı	Salvia ceratophylla
Adaçayı	Salvia euphratica
Adaçayı	Salvia microstegia
Adaçayı	Salvia multicaulis
Adaçayı	Salvia pilifera
Adaçayı	Salvia poculata
Adaçayı	Salvia tomentosa
Kaside	Scutellaria salvifolia
Kaside	Scutellaria tomentosa
Dağ çayı	Sideritis syriaca subsp. nusariensis
Dağ çayı	Stachys cretica subsp. mersianea
Yermeşesi	Teucrium polium
İnce dağreyhanı	Ziziphora capitata
ZAMBAKGİLLER	UUACEAE
Dağ soğanı	Allium ampeloprasum
Dağ soğanı	Allium karamanoglui
Dağ soğanı	Allium lycaonicum
Dağ soğanı	Allium scorodoprasum
Kuşkonmaz	Asparagus coodei
Çirişotu	Asphodeline taunca
Acı çiğdem	Colchicum kotschy
Acı çiğdem	Colchicum cilicicum
Ters lale	Fritillaria hermonis
Ters lale	Fritillaria pinardii
Dağ sümbülü	Muscari comosum
Akyıldız	Ornithogalum oligophyllum

Mührüsüleyman	Polygonatum orientale
Dağ soğanı	Scilla ingridae
Lale	Tulipa orphanidea
	LYTHRACEAE
Kırmızı hevhulma	Lythrum salicaria
ÖKSEOTUGİLLER	LORANTHACEAE
Meşeburcu	Loranthus europeus
Ökseotu	Viscum album subsp. austriacum
Ökseotu	Viscum album subsp. abietis
EBEGÜMECİGİLLER	MALVACEAE
Hatmi	Alcea apterocarpa
Hatmi	Alcea digitata
Ebegümeci	Malva neglecta
	Kitabelia balansae
DUTGİLLER	MORACEAE
İncir	Ficus carica subsp. carica
	MORINACEAE
	Morina persica
ZEYTINGİLLER	OLEACEAE
Dişbudak	Fraxinus ornus subsp. cilicica
Boruk	Jasminum fruticans
Zeytin	Olea europaea var. europaea
Akçakesme	Phillyrea latifolia
SAHLEPGİLLER	ORCHIDACEAE
Sahlep	Cephalanthera kotschyana
Sahlep	Cephalanthera damassonium
Sahlep	Orchis anatolica
Sahlep	Limodorum abortivum
Sahlep	Orchis coriophora
Sahlep	Orchis mascula subsp. pinetorum
Sahlep	Orchis morio subsp. syriaca
CANAVAROTUGİLLER	OROBANCHACEAE
Canavar otu	Orobancha alba
Canavar otu	Orobancha anatolica
Ayıparmağı	Phelipaea coccinea
ŞAKAYIKGİLLER	PAEONIACEAE
Şakayık	Paeonia mascula subsp. mascula
HAŞHAŞGİLLER	PAPAVERACEAE
Kazgagası	Corydalis solida subsp. tauricola
Gelincik	Papaver rhoeas
Gelincik	Papaver syriacum
Gelincik	Papaver tauricola
ÇUHAÇİÇEĞİGİLLER	PRIMULACEAE
Çuhaçiçeği	Primula vulgaris subsp. vulgaris
ŞEKERCİBOYASKİLLER	PHYTOLACACEAE
Şekerci boyası	Phytolacca pruinosa
SİNİROTUGİLLER	PLANTAGINACEAE
Sinirotu	Plantago lanceolata
Sinirotu	Plantago major subsp. major
ÇINARAĞACIGİLLER	PLATANACEAE
Çınar	Platanus orientalis
ÇOBANYASTIĞIGİLLER	PLUMBAGINACEAE
Pişik geveni	Acantholimon libanoticum
BUĞDAYGİLLER	POACEAE
Bodur buğdayotu	Aegilops umbellulata subsp.
	umbellulata
Tarla ayırığı	Agropyron cristatum subsp.
	pectinatum

Tilki kuyruğu	Alopecurus utriculatus subsp.
	antoxanthoides
Yulaf	Avena barbata
	Cortaderia sellona
Köpekdişi ayrığı	Cynodon dactylon var. dactylon
Topbaş tarakotu	Cynosurus echinatus
	Gaudiniopsis macra subsp. macra
Yumrulu arpa	Hordeum bulbosum
Tüylü inciotu	Melica persica subsp. inaequiglumis
	Milium vemale subsp. montianum
	Phragmites australis
Yumrulu tavşanotu	Poa bulbosa
KARABUĞDAYGİLLER	POLYGANACEAE
Kuzu kulağı	Rumex sanguineus
Kuzu kulağı	Rumex acetosella
Kuzu kulağı	Rumex scutatus
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE
Kan damlası	Adonis annua
Kan damlası	Adonis aestivalis subsp. aestivalis
Akasma	Clematis vitalba
Düğünçiçeği	Ranunculus repens
Düğünçiçeği	Ranunculus damascenus
Düğünçiçeği	Ranunculus sprunerianus
ÇEHRİGİLLER	RHAMNACEAE
Barutağacı	Frangula alnus subsp. alnus
GÜLGİLLER	ROSACEAE
Acıbadem	Amygdalus communis
Koyunotu	Agrimonia eupatoria
Mahlep	Cerasus mahaleb var. mahaleb
Kiraz	Cerasus vulgaris
Yemişen	Crataegus monogyna subsp.
Yemişen	monogyna
Tavşan elması	Crataegus orientalis var. orientalis
Ergeç sakalı	Cotoneaster nummularia
Çilek	Flipandula ulmari
Elma	Fragaria vesca
Beşparmakotu	Malus sylvestris
Beşparmakotu	Potentilla reptans
Erik	Potentilla recta
Ahlat	Purpurea divaricata subsp. divaricata
Kuşburnu	Pyrus syriaca var. syriaca
Gül	Rosa canina
Böğürtlen	Rosa villosa
Üvez	Rubus sanctus
KÖKBOYASIGİLLER	Sorbus umbellata var. umbellata
Orman leylağı	RUBIACEAE
Orman leylağı	Asperula cymolosa
Yoğurtotu	Asperula setosa
Yoğurtotu	Cruciata taurica
Yoğurtotu	Gallium spurium subsp. spurium
	Galium aparina
	Galium verum subsp. verum
	Shrardia arvensis
SÖĞÜTGİLLER	ALICACEAE
Ak kavak	Populus alba
Titrek kavak	Populus tremula
Söğüt	Salix cinerea
TAŞKIRANGİLLER	SAXIFRAGACEAE
Taşkıran	Saxifraga acaulescens

Taşkıran	Saxifraga hederacea var. libanotica
SIRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEAE
Sıracotu	Scrophularia xanthoglissa
Sığır kuyruğu Yavşanotu	Verbascum songaricum
Yavşanotu	Veronica anagallis -aquatica
Yavşanotu	Veronica balansae
	Veronica dichrus
AYIFINDIĞIĞİLLER	STYRACACEAE
Ayı fındığı	Styrax officinalis
PORSUKGİLLER	TAXACEAE
Porsuk	Taxus baccata
SERÇEDİLİĞİLLER	THYMELEACEAE
Develik	Daphne oleoides subsp. kurdica
KARAAĞAÇGİLLER	ULMACEAE
Karaağaç	Ulmus glabra
ISIRGANOTUGİLLER	URTICACEAE
Isırganotu	Urtica dioica
KEDİOTUGİLLER	VALERIANACEAE
Kediotu	Valeriana alliariifolia

Çizelge D.54: Gaziantep'te yetişen Bitki Türlerini gösterir Tablo

GAZİANTEP'TE YETİŞEN ENDEMİK BİTKİ TÜRLERİ

MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
Kuzu Kişnişi	Ferulago platycarpa
YILANYASTIĞIĞİLLER	ARACEAE
Yılan Yastığı	Arum detruncatum var. caudatum
Yılan Yastığı	Arum dioscoridis var. luschanii
PAPATYAGİLLER	ASTERACEAE
Papatya	Anthemis pauciloba var. pauciloba
Papatya	Anthemis tricornis
Peygamber Çiçeği	Centaurea consanguinea
Peygamber Çiçeği	Centaurea haradjianii
Peygamber Çiçeği	Centaurea haussknechtii
Peygamber Çiçeği	Centaurea lycopifolia
Peygamber Çiçeği	Centaurea sclerolepis
	Geropogon hybridus
	Serratula oligocephala
Gümüşdüğme	Tanacetum argenteum subsp.
	argenteum
Gümüşdüğme	Tanacetum nitens
HODANGİLLER	BORAGINACEAE
Emzikotu	Onosma bornmuelleri
Karakafes	Symphytum aintabicum
HARDALGİLLER	BRASSIACEAE
Kevke	Alyssum filiforme
Gece Menekşesi	Hesperis aintabica
Gece Menekşesi	Hesperis trullata
SARMAŞIKGİLLER	CONVOLVULACEAE
Mahmudeotu	Convolvulus galaticus
FESÇİTARAĞIĞİLLER	DIPSACACEAE
Palemir	Cephalaria salicifolia
BAKLAGİLLER	FABACEAE
Antep Geveni	Astragalus aintabicus
Belkis Geveni	Astragalus balkisensis
Geven	Astragalus densifolius

Geven	Astragalus dipodurus
Geven	Astragalus elongatus subsp.
	nucleiferus
Geven	Astragalus leporinus var. hirsutus
Geven	Astragalus lycius
Geven	Astragalus nervulosus
Geven	Astragalus shepardii
Geven	Astragalus suberosus subsp.
	ancyleus
Geven	Astragalus vexillaris
	Dorycnium pentaphyllum subsp.
	haussknechtii
Meyan	Glycyrrhiza flavescens
	Hedysarum pogonocarpum
Teknecik	Medicago shepardii
Korunga	Onobrychis sulphurea var. pallida
Antep yoncası	Trifolium aintabense
BİNBİRDİLİKOTUGİLLER	CLUSIACEAE
Binbirdelikotu	Hypericum capitatum var. capitatum
Binbirdelikotu	Hypericum salsolifolium
Binbirdelikotu	Hypericum spectabile
DOLAMAOTUGİLLER	ILLECEBRACACEAE
Dolamaotu	Paronychia imbricata
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	Crocus biflorus subsp.
	pseudonubigena
Çiğdem	Crocus sieheanus
Süsen, Kurtkulağı	İris sari
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
Adaçayı	Salvia pilifera
Antepkayakekiği	Satureja aintabensis
Kaside	Scutellaria orientalis subsp.
	santolinooides
Dağçayı	Stachys amanica
Dağçayı	Stachys pumila
Kısamahmutotu	Teucrium paederotoides
ZAMBAKGİLLER	LİLİACEAE
Dağ soğanı	Allium brevicaulis
Dağ soğanı	Allium flavum subsp. tauricum var.
	pilosum
Çirişotu	Asphodeline damascena subsp.
	gigantea
Acı çiğdem	Colchicum balansae
Ters lale	Fritillaria viridiflora
Dağ sümbülü	Muscari discolor
Dağ soğanı	Scilla mesopotamica
Lale	Tulipa sintenesii
EBEGÜMECİGİLLER	MALVACEAE
Hatmi	Alcea apterocarpa
HAŞHAŞGİLLER	PAPAVERACEAE
Gelincik	Papaver clavatum
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE
Mahmuzotu	Consolida glandulosa
Çöpleme	Helleborus vesicarius
CEHRİGİLLER	RHAMNACEAE
	Rhamnus petiolaris
KÖKBOYASIGİLLER	RUBIACEAE
Orman leylağı	Asperula cymulosa

Yoğurtotu	Galium cappadocicum
Yoğurtotu	Galium scabrifolium
Yoğurtotu	Galium scopulorum
SIRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEAE
Nevruzotu	Linaria genistifolia subsp. praealta
Sığirkuyruğu	Verbascum barbeyi
Sığirkuyruğu	Verbascum cheiranthifolium var.
	asperulum
Sığirkuyruğu	Verbascum diversifolium
Sığirkuyruğu	Verbascum germanicae
Sığirkuyruğu	Verbascum macrosepalum
Sığirkuyruğu	Verbascum tenue
Farekulağı	Veronica polium

Çizelge D.55: Gaziantep'te bulunan Endemik Bitki Türleri.

Gaziantep'te Bulunan Nadir Bitki Türleri ve Tehlike Grupları.

1. <i>Acanthus dioscoridis</i> L. var. <i>perringii</i> (Siehe) E. Hossain	VU (B1 a,b and B2 a,b)
2. <i>Alcea apterocarpa</i> (Fenzl) Boiss.	LC
3. <i>Anthemis wiedemanniana</i> Fisch. & C.A. Mey.	LC
4. <i>Arum dioscoridis</i> Sibth. & Sm. var. <i>luschanii</i> R. R. Mill.	NT
5. <i>Arenaria sabulina</i> Griseb	LC
6. <i>Centaurea sclerolepis</i> Boiss.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
7. <i>Hypericum capitatum</i> Choisy var. <i>capitatum</i>	VU (B1 a,b and B2 a,b)
8. <i>Hypericum salsolifolium</i> Hand.-Mazz.	DD
9. <i>Leucocyclus formosus</i> Boiss. subsp. <i>amanicus</i> (Rech.f.) Huber-Morat & Grierson	NT
10. <i>Lycium anatolicum</i> A. Baytop & R.R. Mill.	LC
11. <i>Nonea macrosperma</i> Boiss. & Heldr	LC
12. <i>Onosma polioxanthum</i> Rech. f.	LC
13. <i>Salvia euphratica</i> Montbret, Aucher & Rech.f. var. <i>leiocalycinus</i> (Rech. f.) Hedge	NT
14. <i>Verbascum diversifolium</i> Hochst.	VU (B1 a,b and B2 a,b)

Çizelge D.56: Endemik Türlerin Tehlike Durumu

SOF DAĞINDA YETİŞEN BİTKİ TÜRLERİ

EĞRELTİGİLLER	ADIANTACEAE
Venüssaçı	Adiantum capillus-veneris
EĞRELTİGİLLER	ASPLENACEAE
Baldırıkara	Asplenium trichomanes
Altınotu	Ceterach officinarum
SERVİGİLLER	CUPRESSACEAE
Katranardıcı	Juniperus oxycedrus subsp. oxycedrus
ÇAMGİLLER	PINACEAE
Kızılcam	Pinus brutia
AYİPENÇESİGİLLER	ACANTHACEAE
Ayıpençesi	Acanthus dioscoridis var. dioscoridis
Ayıpençesi	Acanthus hirsutus
AKÇAĞAÇGİLLER	ACERACEAE
Akçağaç	Acer monspessulanum subsp. microphyllum
NERGİZGİLLER	AMARYLLIDACEAE
Kardelen	Galanthus fosteri
Tatarcık	Ixiolirion tataricum subsp. montanum
FİSTİKGİLLER	ANACARDIACEAE
Pamuklu Sumak	Cotinus coggyria
Melengiç	Pistacia palaestina

Melengiç Antepfıstığı Sumak	Pistacia terebinthus subsp. terebinthus Pistacia vera Rhus coriaria
ZAKKUMGİLLER	APOCYNACEAE
Cezayir menekşesi	Vinca herbacea
YILANYASNGİGİLLER	ARACEAE
Yılan yastığı Yılan yastığı	Arum balansanum Arum conophalloides var. conophalloides
DUVAR SARMAŞIĞI GİLLER	ARALIACEAE
Duvar Sarmaşığı	Hedera helix
LOHUSA OTU GİLLER	ARISTOLOCHIACEAE
Lohusa otu	Aristolochia maurorum
KIRLANGIÇKÜKÜ GİLLER	ASCLEPIADACEAE
Kırlangıçkökü	Vincetoxicum mcanescens
HANIMTUZLUĞU GİLLER	BERBERIDACEAE
Çatlakotu	Bongardia chrysogonum.
Çatlak	Leontice leontopetalum subsp. ewersmannii
HODANGİLLER	BORAGINACEAE
Hava ovaotu	Alkanna hirsutissima
Sığırdili	Anchusa azurea var. azurea
Sığırdili	Anchusa strigosa
Engerekotu	Echium italicum
Aygünçeği	Heliotropium haussknechtii
Aygünçeği	Heliotropium myosotoides
Aygünçeği	Heliotropium supinum
	Moltkia coerulea
Emzikotu	Onosma albo-roseum subsp. albo- roseum
Emzikotu	Onosma bulbotrichum
Emzikotu	Onosma giganteum
Emzikotu	Onosma macrophyllum var. angustifolium
Emzikotu	Onosma sericeum
Emzikotu	Onosma sieheanum
	Paracaryum sintenisii
	Solenanthus stamineus
Karakafesotu	Symphytum aintabicum
ÇANÇİÇEĞİ GİLLER	CAMPANULACEAE
	Asyneuma rigidum
Çançeği	Campanula glomerata subsp.
Çançeği	Campanula involucrata
HANİMELİ GİLLER	CAPRIFOLIACEAE
Hanimeli	Lonicera caprifolium
Hanimeli	Lonicera etrusca var. etrusca
Hanimeli	Lonicera nummulariifolia subsp. nummulariifolia
KARANFİL GİLLER	CARYOPHYLLACEAE
Karamuk	Agrostema githago
	Holosteum umbellatum
Sabunotu	Saporina prostrata subsp. prostrata
Nakil	Silene alba subsp. erioalycina
Nakil	Silene chaetodonta
Nakil	Silene conoidea
Nakil	Silene longipetala
Nakil	Silene supina subsp. pruinosa
	Telephium oligospermum

inek Sabunotu	Vaccaria pyramidata var. oxyodonta
PAPATYAGİLLER	ASTERACEAE
Papatya	Anthemis arenicola var. arenicola
Papatya	Anthemis coelopoda var. longiloba
Papatya	Anthemis haussknechtii
Alman Papatyası	Anthemis tinctoria var. tinctoria
Meryemanadikeni	Carduus nutans
Meryemanadikeni	Carduus pycnocephalus subsp. breviphyliarius
Peygamber çiçeği	Centaurea cherianthifolia var. cherianthifolia
Peygamber çiçeği	Centaurea haussknechtii
Peygamber çiçeği	Centaurea rigida
Peygamber çiçeği	Centaurea tomentella
Peygamber çiçeği	Centaurea triumphetii
Peygamber çiçeği	Centaurea urvillei subsp. urvillei
Peygamber çiçeği	Centaurea virgata Lam.
	Chardinia orientalis
	Chondrilla juncea var. juncea
Yabani hindiba	Cichorium intybus
Su diken	Cirsium pubigerum subsp. spinosum
Kanak	Crepis alpina
Kanak	Crepis kotschyana
Kanak	Crepis sancta
	Crupina crupinastrum
Kaplanotu	Doronicum orientale
Topuz	Echinops orientalis
Kenger	Gundelia tournefortii var. armata
ölmez çiçek	Helycrisum plicatum subsp. plicatum
	Jurinea ramulosa
	Mantiscalca salmantica
Yemlik	Scorzonera cana var. radicata
Kanaryaotu	Senecio vernalis
Adi eşekmarulu	Sonchus asper subsp. glaucescens
Gülmüşdüğme	Tanacetum argenteum subsp. argenteum
Karahindiba	Taraxacum syriacum
Yemlik	Tragopogon balcanicus
Yemlik	Tragopogon pratensis
Yemlik	Tragopogon reticulatus
	Tripleurospermum oreades
Büyük pıtrak	Xanthium strumarium subsp. cavanillesii dansereau
SARMAŞIKGİLLER	CONVOLVULACEAE
Mahmudeotu	Convolvulus althaeoides
Mahmudeotu	Convolvulus aucheri
Mahmudeotu	Convolvulus arvensis
Mahmudeotu	Convolvulus betonicifolius subsp. betonicifolius
Mahmudeotu	Convolvulus siculus var. siculus
HARDALGİLLER	BRASSICACEAE
Taşçanta	Aethionema arabicum
Taşçanta	Aethionema stapfii
Kaz otu	Arabis aucheri Boiss.
Kaz otu	Arabis brachycarpa
	Camelina hispida

Çobançantası	Capsella bursa- pastoris
	Cardaria draba
	Clypeola jonthlaspi
Deniz lahanası	Crambe orientalis var. orientalis
Deniz lahanası	Crambe tataria var. tatarla
Çalgıcıotu	Erysimum goniocaulon
Çalgıcıotu	Erysimum hamosum
Çalgıcıotu	Erysimum repandum
Çalgıcıotu	Erysimum smyrnaeum
	Fibigia eriocarpa
Gece Menekşesi	Hesperis aintabica
Gece Menekşesi	Hesperis pulmonarioides
Çivitotu	Isatis tinctoria subsp. corymbosa
	Matthiola longipetala subsp. biccmis
	Neslia apiculata
Ak hardal	Sinapis alba
Hardal	Sinapis arvensis
Bülbülotu	Sisymbrium altissimum
Bülbülotu	Sisymbrium loeselii
	Sterigmostemum sulphureum
	subsp. sulphureum
	Thlaspi perfoliatum
KABAKGİLLER	CUCURBITACEAE
Acıdilek	Ecballium elaterium.
CİN SAÇIGİLLER	CUSCUTACEAE
Bostan bozan	Cuscuta planiflora
FESÇİTARAĞIGİLLER	DIPSACACEAE
Pelemir	Cephalaria syriaca
Uyuzotu	Scabiosa argentea
Uyuzotu	Scabiosa micrantha
İĞDEGİLLER	ELAEAGNACEAE
İğde	Elaeagnus angustifolia
SÜTLEĞENGİLLER	EUPHORBIACEAE
Sütleğen	Euphorbia aleppica
Sütleğen	Euphorbia anacampseros var.
	tmolea
Sütleğen	Euphorbia chamaesyce
Sütleğen	Euphorbia eriophora
Sütleğen	Euphorbia macroclada
Sütleğen	Euphorbia orientalis
Sütleğen	Euphorbia phymatosperma
Sütleğen	Euphorbia szovitsii
BAKLAGİLLER	FABACEAE
Yaraotu	Anthyllis vulneraria subsp.
	praepropera
Antep Geveni	Astragalus aintabicus
Geven	Astragalus cephalotes
Geven	Astragalus declinatus
Geven	Astragalus densifolius
Geven	Astragalus diptherites var.
	diptherites
Geven	Astragalus lydius
Ponpon Geven	Astragalus macrocephalus subsp.
	finitimus
Geven	Astragalus suberosus subsp.
	ancyleus
Nohut	Cicer arietinum
Nohut	Cicer pinnatifidum

Akrepkuyruğu	Coronilla orientalis
	Dorycnium pentaphyllum subsp.
	haussknechtii
	Hedysarum kotschy
Mürdümük	Lathyrus elongatus
Mürdümük	Lathyrus sativus
Mercimek	Lens nigricans
Mercimek	Lens orientalis
Gazelboynuzu	Lotus gebelia var. gebelia
Gazelboynuzu	Lotus gebelia Var. hirsutissimus
Kokulu yonca	Medicago orbicularis
Kokulu yonca	Medicago radiata
Korunga	Onobrichis cornuta
Korunga	Onobrichis galegifolia
Korunga	Onobrichis gracilis
Bezelye	Pisum sativum subsp. elatius var.
	pumila
	Psoralea jaubertina
Yonca	Trifolium caudatum
Yonca	Trifolium haussknechtii var. candollei
Yonca	Trifolium pauciflorum
Yonca	Trifolium pratense subsp. pratense
Yonca	Trifolium purpureum
Yonca	Trifolium repens var. repens
Yonca	Trifolium stellatum var. stellatum
Yonca	Trifolium speciosum
Boyotu	Trigonella coelesyriaca
Bakla	Vicia alpestris
Bakla	Vicia assyriaca
Bakla	Vicia cracca subsp. stenophylla
Bakla	Vicia cuspidata
Bakla	Vicia faba
Bakla	Vicia grandiflora var. grandiflora
Bakla	Vicia michauxii var. michauxii
Bakla	Vicia narbonensis
Bakla	Vicia pannonica var. pannonica
Bakla	Vicia peregrina
Bakla	Vicia sativa. subsp. segetalis
KAYINGİLLER	FAGACEAE
Blrant meşesi	Quercus brantii
Kermes Meşesi	Quercus coccifera
Mazı Meşesi	Quercus infectoria boissieri
Mazı meşesi	Quercus ithaburensis subsp.
	macrolepis
Kara meşe	
Lübnan meşesi	Quercus libani
TURNAGAGASIGİLLER	GERANIACEAE
Dönbaba	Erodium botrys
Dönbaba	Erodium cicutarium subsp.
	cutarium
Turnagagası	Geranium pyrenaicum
Turnagagası	Geranium rotundifolium
Turnagagası	Geranium tuberosum subsp.
	tuberosum
İtır	Pelargonium endlicherianum
KÜREÇİÇEĞİGİLLER	GLOBULARIACEAE
Küre çiçeği	Giobularia trichosantha
BİNBİRDELİKOTUGİLLER	CLUSIACEAE

Binbirdelikotu	Hypericum amblysepalum
Binbirdelikotu	Hypericum hyssopifolium subsp.
	elongatum
Binbirdelikotu	Hypericum lydium
Binbirdelikotu	Hypericum orientale
Binbirdelikotu	Hypericum perforatum
Binbirdelikotu	Hypericum retusum
Binbirdelikotu	Hypericum venustum
Binbirdelikotu	Hypericum russegeri
DOLAMAOTUGİLLER	ILLECEBRACEAE
Dolamaotu	Paronychia kurdica subsp.
	haussknechtii
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	Crocus biflorus subsp.
	pseudonubigena
Çiğdem	Crocus cancellatus subsp.
	cancellatus
Karga soğanı	Gladiolus atrovioleaceus
	Gynandrisis sisyrinchium
Süsen	İris persica
Süsen	İris reticulata
Süsen	İris histro var. aintabensis
Süsen	İris sari
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
Yerçami	Ajuga chamaepitys subsp. laevigata
Karaisırgan	Ballota nigra subsp. nigra
Karaisırgan	Ballota saxatilis subsp. saxatilis
	Eremostachys laciniata
	Eremostachys moluccelloides
	Lallemantia canescens
Ballıbaba	Lamium amplexicaule
Ballıbaba	Lamium caricense
Ballıbaba	Lamium garganicum subsp.
	reniforme
Bozotu	Marrubium parviflorum subsp.
	parviflorum
Su nanesi	Mentha pulegium
Taşnanesi	Micromeria myrtifolia
	Moluccella laevis
Kedinanesi	Nepeta italica
Kedinanesi	Nepeta nuda subsp. albiflora
Calba	Phlomis armeniaca
Calba	Phlomis pungens var. hirta Velen
Adaçayı	Salvia bracteata
Adaçayı	Salvia ceratophylla
Adaçayı	Salvia multicaulis
Adaçayı	Salvia palaestina
Adaçayı	Salvia pisidica
Adaçayı	Salvia russellii
Adaçayı	Salvia spinosa
Adaçayı	Salvia suffruticosa
Adaçayı	Salvia syriaca
Adaçayı	Salvia tomentosa
Adaçayı	Salvia verticillata
Kaside	Scutellaria orientalis subsp. alpina
	var. alpina
Kaside	Scutellaria rubicunda subsp.
	subvelitina

Dağçayı	Sideritis condensata
Dağçayı	Sideritis libanotica subsp.
	microchlamys
Dağçayı	Sideritis montana subsp. montana
Dağ çayı	Stachys cretica subsp. vacillans
Dağ çayı	Stachys pumila
Yermeşesi	Teucrium multicaule
Yermeşesi	Teucrium orientale
Yermeşesi	Teucrium polium
Zahter	Thymbra spicata var. spicata
Sormuk	Wiedemannia orientalis
ince dağreyhanı	Ziziphora capitata
İnce dağreyhanı	Ziziphora tenuior
ZAMBAKGİLLER	LİLİACEAE
Dağ soğanı	Allium noeanum
Dağ soğanı	Ailium orientale
Dağ soğanı	Allium scorodoprasum subsp. rotundum
Çirişotu	Asphodeline baytopae
Çirişotu	Asphodeline taunca
Acı çiğdem	Colchicum szovitsii
Acı çiğdem	Colchicum troodii
Altın yıldız	Gagea fibrosa
Altın yıldız	Gagea peduncularis
Küçük sümbül	Hyacinthella nervosa
Sümbül	Hyacinthus orientalis subsp.
	orientalis
Dag sümbülü	Muscari comosum
Dag sümbülü	Muscari longipes
Dag sümbülü	Muscari neglectum
Akyıldız	Ornithogalum alpigenum
Akyıldız	Ornithogalum narbonense
Akyıldız	Ornithogalum platyphyllum
Akyıldız	Ornithogalum umbellatum
Dağ soğanı	Scilla melaina Speta
Lale	Tulipa sintenisii
KETENGİLLER	ÜNACEAE
Keten	Unum aretioides
Keten	Unum cariense
Keten	Unum catharticum
Keten	Unum mucronatum subsp. orientale
EBEGÜMECİGİLLER	MALVACEAE
Hatmi	Alcea digitata
Hatmi	Alcea pallida
Ebegümeci	Malva sylvestris
DUTGİLLER	MORACEAE
İncir	Ficus carica subsp. rupestris
	MORİNACEAE
	Morina persica
ZEYTINGİLLER	OLEACEAE
Dişbudak	Fraxinus angustifolia subsp. syriaca
Boruk	Jasminum fruticans
Zeytin	Olea europaea var. europaea
SAHLEPGİLLER	ORCHIDACEAE
Sahlep	Himantoglossum affine
Sahlep	Orchis anatolica
Sahlep	Orchis collina
CANAVAROTUGİLLER	OROBANCHACEAE

Canavar otu	Orobanche alba
Canavar otu	Orobanche anatolica
Canavar otu	Orobanche caryophyllacea
Ayı parmağı	Phelypaea coccinea
HAŞHAŞGİLLER	PAPAVERACEAE
Kazgagası	Corydalis solida subsp. solida
Şahtere	Fumaria asepalae
Yavruağzı	Hypecoum imberbe
Gelincik	Papaver orientale
Gelincik	Papaver paucifoliatum
Gelincik	Papaver rhoeas
SİNİROTUGİLLER	PLANTAGINACEAE
Sinirotu	Plantago lanceolata
ÇOBANYASTIĞIGİLLER	PLUMBAGINACEAE
Pişik geveni	Acontholimon venustum var.
	venustum
BUĞDAYGİLLER	POACEAE
Bodur buğdayotu	Aegilops cylindrica
Bodur buğdayotu	Aegilops triuncialis subsp. triuncialis
Bodur buğdayotu	Aegilops umbellulata subsp.
	umbellulata
Yulaf	Avena barbata subsp. barbata
Yulaf	Avena eriantha
Kuş yireği	Briza humilis
Tarla bromu	Bromus Japonicus subsp. japonicus
Tarla bromu	Bromus scoparius
	Chrysopogon gryllus subsp. gryllus
Domuz ayırığı	Dactylis glomerata subsp. hispanica
	Elymus hispidus subsp. hispidus
Çayır yumağı	Festuca pratensis
	Glyceria maxima
Yumrulu arpa	Hordeum distichon
Yumrulu arpa	Hordeum bulbosum
Adi parlakot	Koeleria cristata
	Lolium subulatum
Tüylü inciötu	Melica persica subsp. jacquemontii
Kelp kuyruğı	Phleum bertolonii
Kelp kuyruğı	Phleum pratense
Yumrulu tavşan otu	Poa bulbosum
Sorguçotu	Stipa ehrenbergiana
KARABUĞDAYGİLLER	POLYGONACEAE
	Atraphaxis billardieri var. billardieri
Kuzukulağı	Rumex chalepensis
ÇUHAÇİÇEĞİGİLLER	PRIMULACEAE
Farekulağı	Anagallis arvensis var. arvensis
NARGİLLER	PUNICACEAE
Nar	Punica granatum
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE
Kandamlası	Adonis aestivalis subsp. aestivalis
Kandamlası	Adonis vernalis
Manisa Lalesi,	
Koyungözü	Anemone blanda
	Ceratocephalus falcatus
Hezaren	Consolida oliveriana
Hezaren	Consolida orientalis
Akçöpleme	Helleborus viridis
Çörekotu	Nigella arvensis var. caudata
Düğünçiçeğı	Ranunculus argyreus

Düğünçiçeği	Ranunculus asiaticus
Düğünçiçeği	Ranunculus arvensis
Düğünçiçeği	Ranunculus Uçarla subsp.
	ficariiformis
Düğünçiçeği	Ranunculus isthmicus subsp.
	stepporum
MUABBETÇİÇEĞİGİLLER	RESEDACEAE
Muabbet çiçeği	Reseda lutea
CEHRİGİLLER	RHAMNACEAE
Karaçalı	Paliurus sipina-christi
Cehri	Rhamnus alaternus
Cehri	Rhamnus microcarpus.
Cehri	Rhamnus oleoides subsp. graecus
Cehri	Rhamnus pallasii.
Cehri	Rhamnus punctatus var. punctatus
GÜLGİLLER	ROSACEAE
Acıbadem	Amygdalus arabica
Badem	Amygdalus communis
Acıbadem	Amygdalus lycioides var. lycioides
Acıbadem	Amygdalus orientalis Miller
Acıbadem	Amygdalus vulgaris
Mahlep	Cerasus mahalep
Yabani Kiraz	Cerasus microcarpa subsp.
	microcarpa
Yabani Kiraz	Cerasus microcarpa subsp. tortuosa
Tavşan elması	Cotoneaster morulus
Tavşan elması	Cotoneaster nummularia
Yemişen	Crataegus mlcrophylla
Yemişen	Crataegus monogyna subsp.
	monogyna
Yemişen	Crataegus orientalis
Yemişen	Crataegus sianica
Elma	Malus sylvestris
Kanotu	Potentilla reptans
Erik	Prunus divaricata subsp. divaricata
Ahlat	Pyrus syriaca var. syriaca
Kuşburnu	Rosa canina
Sarıgül	Rosa foetida
Böğürtlen	Rubus sanctus
Küçük çayır düğmesi	Sanguisorba minör subsp. magnolii
	Spirae hypericifolia
KÖKBOYASIGİLLER	RUBIACEAE
Orman leylağı	Asperula arvensis
	Cruciata articulata
	Cruciata taurica
Yoğurtotu	Galium tricornutum
Yoğurtotu	Galium spurium
Yoğurtotu	Galium scabhfolium
Yoğurtotu	Galium verum
Kökboya	Rubia tinctorum
SÖĞÜTGİLLER	SALICACEAE
Söğüt	Salix pedicellata
Söğüt	Salix triandra
TAŞKIRANGİLLER	SAXIFRAGACEAE
Taşkiran	Saxifraga hederacea var. libanotica
Taşkiran	Saxifraga tridactylies L
SIRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEAE
Nevruzotu	Lnaria chalepensis var. chalepensis

Nevruzotu	Linaria grandiflora
Sıracaotu	Scrophularia canina subsp. bicolor
Sıracaotu	Scrophularia libanotica subsp. libanotica
Sıracaotu	Scrophularia orientalis
Sığır kuyruğu	Scrophularia xanthoglossa
Sığır kuyruğu	Verbascum germanicae
Sığır kuyruğu	Verbascum infidelium
Yavşanotu	Verbascum lasianthum
Yavşanotu	Veronica hederifolia
Yavşanotu	Veronica triphyllos
PATLICANGİLLER	SOLANACEAE
Banotu Banotu	Hyocyamus aureus Hyocyamus reticulatus
ILGINGİLLER	TAMARICACEAE
Ilgın	Tamarix simyrnensis
KARAAĞAÇGİLLER	ULMACEAE
Dağdağan	Celtis tournefortii
MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
Kimyon	Bunlum microcarpum subsp. microcarpum Bupleurum croceum
	Bupleurum lophocarpum
Frenk kimyonu	Carum carvi
Baldıran	Conium maculatum
Havuç	Daucus carota
Boğadiken	Eryngium falcatum
Asaotu	Ferula haussknechtii
Eşek baldıranı	Lecokia cretica
Yalancı Çakşır	Prangos peucedanifolia Fenzl
	Scandix iberica
	Scandix pecten-veneris
	Torilis leptophyllum
	Torilis ucranica
ISIRGANOTUGİLLER	URTICACEAE
Duvarfesleğeni	Parietaria lusitanica
KEDİOTUGİLLER	VALERIANACEAE
Kediotu	Valeriana dioica
Kediotu	Valeriana officinalis
MENEKŞEGİLLER	VIOLACEAE
Menekşe	Viola tricolor
ÜZERLİKOTUGİLLER	ZYGOPHYLLACEAE
Üzerlik	Peganum harmala

Çizelge D.57: Sof Dağında Yayılış Gösteren Bitkileri Gösterir Tablo.

Resim D.2 – Ters lale(*Fritillaria viridiflora* Post)

SOF DAGI'NIN ENDEMİK BİTKİLERİ

AYİPENÇESİGİLLER Ayıpençesi Ayıpençesi HODANGİLLER Aygünçiçeği Emzikotu Karakafesotu KARANFİLGİLLER Sabunotu PAPATYAGİLLER Papatya Peygamber çiçeği Peygamber çiçeği	ACANTHACEAE Acanthus hirsutus Arum balansanum BORAGINACEAE Heliotropium haussknechtii Onosma sieheanum Symphytum aintabicum CARYOPHYLLACEAE Saponaria prostrata. subsp. Prostrata COMPOSITAE Anthemis arenicola var. arenicola Centaurea haussknechtii Centaurea tomentella
Gümüşdüğme	Tanacetum argenteum subsp. argenteum
HARDALGİLLER	BRASSICACEAE
Gece Menekşesi	Hesperis aintabica
SÜTLEĞENGİLLER	EUPHORBIACEAE
Sütleğen	Euphorbia anacampseros var. tmolea
BAKLAGİLLER	FABACEAE
Antep geveni Geven Geven Geven	Astragalus aintabicus Astragalus densifolius Astragalus lydius Astragalus suberosus subsp. ancyleus Dorycnium pentaphyllum subsp. haussknechtii
Mürdümük	Lathyrus elongatus
Yonca	Trifolium caudatum
SÜSENGİLLER	IRIDACEAE
Çiğdem	Crocus biflorus Miller subsp. pseudonubigena
Çiğdem	Crocus cancellatus Herbert subsp. Cancellatus
Süsen	İris sari
BALLIBABAGİLLER	LAMIACEAE
Calba	Phlomis armeniaca
Adaçayı	Salvia pisdica
Dağçayı	Sideritis condensata
Dağçayı	Stachys pumila Wiedemannia orientalis
ZAMBAKGİLLER	LILIACEAE
Akyıldız Lale	Ornithogalum alpigenum Tulipa sintenisii
KETENGİLLER	LINACEAE
Keten Keten	Linum aretioides Linum cariense
DÜĞÜNÇİÇEĞİGİLLER	RANUNCULACEAE
Akçöpleme	Helleborus vesicarius
KÖKBOYASIGİLLER	RUBIACEAE
Yoğurtotu	Galium scabrifolium
SIRACAOTUGİLLER	SCROPHULARIACEA
Sığır kuyruğu Sığır kuyruğu	Verbascum germanicae Verbascum infidelium
MAYDANOZGİLLER	APIACEAE
	Bupleurum lophocarpum

Resim D.3 - Antep Geveni(*Astragalus ainaibicus boiss*)

Resim D.4-Peygamber Çiçeği(*Centaurea haussknechtii Boiss*)

D.2. Fauna

Yapılan çalışmalar sonucunda Gaziantep'te 38 familyaya ait 93 kuş türü tespit edilmiştir. Bu türler içerisinde 9'unun neslinin tehlike altına girmeye yakın, 2'sinin tehlike altında, 6'sının durumunun hassas, 1'nin de neslinin yok olmak üzere olduğu belirlenmiştir. Güney Fırat Havzası Karkamış bölgesi Ülkemizde ve dünyada nesli tehlike altında olan ve kırmızı listede

yer alan Turaç (*Francolinus francolinus*) ve küçük karabatak türlerinin dağılım gösterdiği ve barındığı alanlardandır. Alan nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan Fırat kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*) için son derece önemli bir alandır. Ayrıca alanda pasbaş pakta (*Aythya nyroca*), sazhorozu (*porphyrio porphyrio*) üremekte ve Çizgili sırtlanın (*Hyaena hyaena*) da bulunduğu bilinmektedir. Yabani ve mahalli populasyonlar ise; keklik, tilki, tavşan, çakal, domuz, gelinciktir. Ayrıca yayılım alanı olmamakla birlikte az da olsa Şahin, Doğan, gibi yırtıcı kuşlar bulunmaktadır.

1995 yılından bu yana Gaziantep'in Flora ve Fauna'sının tespitinde Huzur Yaylası, Nurdağı, Kartal dağı mevkii, Gaziantep sınırları içerisinde kalan Fırat nehri, sulu pınarlı köylerimizde bulunan meyve bahçeleri, Oğuzeli ilçemizin Tılbaşar Kalesi Mevkii, Araban ilçemizin Ardıl Mevkii, Karkamış ilçemizin baraj mevkilerinde bu kuşlar diğer hayvanlar görülmüştür.

İlimizde Doğal Olarak Yaşayan Hayvanlar Listesi

Sıra No	Adı	Latince Adı	Familyası
1	Dağ Serçesi	<i>Passer montanus</i>	Passeridaceae
2	Ev Serçesi	<i>Passer domesticus</i>	Passeridaceae
3	Bataklık Serçesi	<i>Passer hispaniolansis</i>	Passeridaceae
4	Kayalık Serçesi	<i>Passer petunia petronia</i>	Passeridaceae
5	Ölü Deniz Serçesi	<i>Passer moobiticus</i>	Passeridaceae
6	Sürmeli Çit Serçesi	<i>Passer</i>	Passeridaceae
	Sürmeli Dal Bülbülü		
7	Sakar Kuşu	<i>Prunella ocularis</i>	Passeridaceae
8	Taş Serçesi	<i>Petronia brachydactyla</i>	Passeridaceae
9	Sargıtlak Serçesi	<i>Petronia xantocollis</i>	Passeridaceae
10	Bozboğaz, Çit Serçesi	<i>Prunella modularis</i>	Prunellidea
	Dağ Bülbülü		
11	Kumru	<i>Streptopelia decaocto</i>	Colombidae
12	Küçük Kumru	<i>Streptopelia senegalensis</i>	Sitridae
13	Kaya Güvercini	<i>Columba livia</i>	Columbidae
14	Mavi Güvercin	<i>Columba oenas</i>	Columbidae
	Yabana (Gaziantep)		
15	Tahtalı Güvercin	<i>Columba palumbus</i>	Columbidae
	Yabana (Gaziantep)		
16	Zevzir (Gaziantep) Sığırcık	<i>Sturnus vulgaris</i>	Sturnidae
17	Kanarya, Küçük İskete	<i>Serinus serinus</i>	Fringillidae
18	Saka Kuşu	<i>Carduelis carduelis</i>	Fringillidae
19	Çifcağ, cırtlak, süğüt bülbülü	<i>Phylloscopus collybita</i>	Sylviidae
20	Altın tavuk, Çalı kuşu	<i>Regulus regulus</i>	Sylviidae
21	Telli Turna	<i>Andropoides virgo</i>	Gruidae
22	Turna kuşu	<i>Grus grus</i>	Gruidae
23	Sedir kanaryası	<i>Serinus syriacus</i>	Passeridaceae
24	Arıcıl kuşu	<i>Pernis apivorus</i>	Accipitridae
25	Guguk kuşu	<i>Cuculus canorus</i>	Cuculidae
26	Okseotu Ardıcı	<i>Turdus viscivorus</i>	Turdidae
	Bülbülü, Kamyş Bülbülü		
27	Dere Bülbülü, Öteğeni	<i>Cettia cetti</i>	Sylviidae
28	Bataklık Saz Ardıcı	<i>Acrocephalus palustris</i>	Sylviidae
	Bataklık Bülbülü		
29	Orman Kızılbacağı	<i>Tringa glareola</i>	Scolopacidae
	Orman düdükünü		

2018 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

30	Kenevir Kuşu	<i>Carduelis cannabina</i>	Fringillidae
31	Kır Kırangıcı	<i>Hirundo rustica</i>	Hirundinidae
32	Kaya Kırangıcı	<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	Hirundinidae
33	Pencere Kırangıcı	<i>Delichan urbica</i>	Hirundinidae
34	Yeşilbaş Ördek	<i>Plathyrynchos</i>	Anatidae
35	Ak Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	Ciconidae
36	Kara Leylek	<i>Ciconia nigra</i>	Ciconidae
37	Bıldırcın	<i>Cotornix cotornix</i>	Phasianidae
38	Kınalık Keklik	<i>Alectoris chukar</i>	Tetraonidae
39	Çit Kuşu	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Troglodytidae
40	Gri Bülbül, Arap Bülbülü	<i>Pycnonotus barbatus</i>	Pycnonotidae
41	Akkuyruksalayan	<i>Motacilla Alba</i>	Motacillidae
42	Dağ Kuyruksallayanı	<i>Motocilla Alba</i>	Motacillidae
43	Dere İncir Kuşu	<i>Anthus spinoletta</i>	Motacillidae
44	Tarla Kuşu	<i>Alauda arvensis</i>	Alaudidae
45	Boğmaklı Tarla Kuşu	<i>Melanacorypha calandra</i>	Alaudidae
46	Tepeli Toygar	<i>Calerida cristata</i>	Alaudidae
	Tepeli Tarla Kuşu Piyiyi		
47	Orman Toygarı	<i>Lullula arborea</i>	Alaudidae
	Fundalık Toygarı		
48	Bıyıklı Baştankara	<i>Panurus</i>	Timalidae
49	Saz Baştankara	<i>Biarmicus</i>	Paridae
	Bataklık Baştankarası		
50	Söğüt Baştankarası	<i>Parus pastris</i>	Paridae
51	Çam Baştankarası	<i>Parus ater</i>	Paridae
52	Kiraz Kuşu	<i>Emberiza hortulana</i>	Emberizidae
53	Kızıl Çalıbülbülü	<i>Cercotrichas Galactotes</i>	Turdidae
	Yelpaze Kuyruklu Bülbül		
54	Alacagögüs, Çalıbülbülü	<i>Luscinia luscinia</i>	Turdidae
55	Bülbül	<i>Luscinia megarhynchos</i>	Turdidae
56	Büyük Saz Ardiç Kuşu	<i>Acrocephalus arundineus</i>	Sylviidae
57	Üvelik Kuşu	<i>Strotopelia turtur</i>	Columbidae
58	Ebabil Kuşu	<i>Apus apus</i>	Arpodidae
	İbibik Kuşu (Gaziantep)		
59	Çavuş Kuşu İbibik	<i>Upopo epops</i>	Upupidae
60	Bozkır toygarı	<i>Calandrella cinerea</i>	Alaudidae
61	Çekirge Kuşu, Kızılsırtlı	<i>Lanius collorio</i>	Ianiidae
	Örümcek Kuşu		
62	Zeytinlik mukallidi	<i>Hippolais olivetosum</i>	Motoullidae
63	Çalı Öteğeni	<i>Sylvia communis</i>	Motoullidae
64	Yeşil Söğüt Bülbülü	<i>Phylloscopus trocholidies</i>	Motoullidae
65	Söğüt Bülbülü	<i>Phylloscopus trochilluss</i>	Motoullidae
66	Kara Ağaçkakan	<i>Dryocopus martius</i>	Picidae
67	Suriye Ağaçkakanı	<i>Dendlocopus syrius</i>	Picidae
68	Yeşil Ağaçkakan	<i>Picus viridis</i>	Picidae
69	Paçalı Şahin	<i>Buteo lagopus</i>	Falconidae
70	Şahin	<i>Buteo buteo</i>	Accipitridae
71	Küçük Kartal	<i>Hieraetus pennatus</i>	Falconidae
72	Kaya Kartalı	<i>Aquila chrysaetos</i>	Falconidae
73	Şah Kartal	<i>Aquila heliaca</i>	Falconidae
74	Yılan Kartalı	<i>Circetus gallicus</i>	Accipitridae
75	Büyük bağırğan kartal	<i>Aquila chrysaetos</i>	Accipitridae
76	Küçük bağırğan kartal	<i>Aquila pomarina</i>	Accipitridae
77	Ekin Kargası	<i>Corvus frugilogus</i>	Corvidae
78	Kızıl Gaga Dağ Kargası	<i>Phyrrocorax phyrrocorax</i>	Corvidae
79	Leş Kargası	<i>Corvus frugilogus</i>	Corvidae
80	Kuzgun Kara Karga	<i>Corvus corax</i>	Corvidae
81	Küçük Bağırğan Kartal	<i>Aquila pomarina</i>	Falconidae
82	Atmaca	<i>Hieraetus fasciatus</i>	Falconidae
83	Gezginci Dogan	<i>Falco peregrinus</i>	Falconidae
84	Mavi Doğan, Gök Delice	<i>Circus cyranus</i>	Accipitridae
85	Kırmızı Doğan Saz Delice	<i>Circus aeruginosus</i>	Accipitridae
86	Bozkır Doğanı, Bozkır Delice	<i>Circus macrourus</i>	Accipitridae

87	Güvercin Doğanı	<i>Falco columbarius</i>	Falconidae
	Güvercin Bozkır		
88	Çayır Doğanı, Küçük Delice	<i>Circus cyaneus</i>	Accipitridae
89	Delice Doğan, Ağaç Doğan	<i>Falco pygargus</i>	Accipitridae
90	Peçeli Baykuş, Beyaz Baykuş	<i>Tyto alba</i>	Tytonidae
91	Puhu Kuşu	<i>Bubo bubo</i>	Strigidae
92	Kulaklı Orman Baykuşu	<i>Asio otus</i>	Strigidae
93	Alaca Baykuş	<i>Strix aluco</i>	Strigidae
94	Çıplak Ayaklı Baykuş	<i>Aegolius funereus</i>	Strigidae

Kuşlarımız

b) Balıklar:

Bu Bölüm Karkamış Sulak Alanlar bölümünde açıklanmıştır.

D.3. Ormanlar ve Milli Parklar

D.3.1. Ormanlar

İlimizdeki toplam orman alanı 119.751,6ha'dır.

İlimiz ormanları Doğu Torosların Kahramanmaraş üzerinden güneye uzanan 2.493 rakım ve Milcan Dağı'nın Suriye ve Amik Ovasına dağılan kolları üzerinde Büyük Sof Tepesi'nin Gaziantep Ovası'nda son bulan sırtları üzerinde yer almaktadır. Bölgemizin en yüksek rakımı batı hududunu teşkil eden sırtlardır. Genellikle ilimiz ormanları rakımı 800-1450 arasında değişmektedir.

İlimiz bitki ve orman toplulukları kızılçam, karaçam, sedir, selvi, kayın, kavak, meşe, ardıç, yabani zeytin, sandal, akçeşme, terebantın, sakız, funda, tesbih, ladin, sütlegen, karaçalı, ısırgan, delice, böğürtlen ve çayır otlarıdır. En fazla bulunan türler ise meşe ve kızılçamdır. Meşe ormanları bozuk ormanlar olup koruma altındadır. Orman ürünü elde edilmemektedir. Kızılçam ormanları faydalanılan verimli alanlarıdır.

İlimizin yakın çevresindeki Dülük Baba, Burç, Yelligedik, Erikçe, Taşlıca gibi ormanlar ağaçlandırma çalışması yapılarak meydana getirilmiş ormanlardır.

1952 yılında Türkiye' de ve İlimizde ilk orman dışı ağaçlandırma faaliyeti olarak başlayan Dülük Baba Ağaçlandırması yanında 2017 yılı itibarı ile 11.030ha alan ağaçlandırılmış olup, toplam orman alanı 119.751,6ha'dır.

Gaziantep İlinde 2015 – 2019 Yılları Arasında Yapılan Ağaçlandırma Çalışmaları:

2015-2019 Yılları arasında 6829 Ha ağaçlandırma yapılmış olup, toplam orman alanı 112922,6Ha olup, 2015 ve 2019 yıllarında ağaçlandırılan alanlar da ilave edildiğinde 120762.1 ha. olmuştur.

Gaziantep İli genel yüzölçümü olan 688.610,7 ha. ile genel alana göre ormanlık alan %18' dir.

2018 YILINDA İLÇELER BAZINDA TAMAMLANMIŞ AĞAÇLANDIRMA ALANLARINI GÖSTERİR CETVEL						
İLİ	İLÇESİ	PROJE ADI	NEVİ	Genel Alanı (Ha)	Alanı (m2)	TOPLAM Dikilen Fidan (Adet)
Gaziantep	Araban	Karacaören	Ağaçlandırma	102	1,020,000	25,000
Gaziantep	Araban	Ardıl Barajı Rehabilitasyon	Rehabilitasyon	148	1,480,000	
Gaziantep	Araban	Araban Erişim Kontrolü	Erozyon Kontrol	125	1,250,000	42,000
ARABAN İLÇESİ TOPLAMI				227	2,270,000	67,000
Gaziantep	Nizip	Adaklı Erişim Kontrolü	Erozyon Kontrol Uygulama	116	1,160,000	53,000
NİZİP İLÇESİ TOPLAMI				116	1,160,000	53,000
Gaziantep	Nurdağı	Kemertepe	Rehabilitasyon	46	460,000	21,500
Gaziantep	Nurdağı	Kuzoluk-1 GGT Ağaçlandırma	Ağaçlandırma	7	70,000	8,500
Gaziantep	Nurdağı	Hamidiye Revizyon	Ağaçlandırma	25	250,000	729,184
Gaziantep	Nurdağı	Kırıskal Mera Islahı	Mera Islahı	250	2,500,000	
Gaziantep	Nurdağı	Karaburç GGT	Gelir Getirici Tür Ağaçlandırma	5	50,000	40,000
NURDAĞI İLÇESİ TOPLAMI				375	3,330,000	799,184
Gaziantep	Oğuzeli	Oğuzeli(Kavunlu Mahallesi)	Ağaçlandırma	100	1,000,000	209,500
OĞUZELİ İLÇESİ TOPLAMI				100	1,000,000	209,500
Gaziantep	Şahinbey	Kartaltepesi Revize	Ağaçlandırma	164	1,640,000	75,000
ŞAHİNBEY İLÇESİ TOPLAMI				364	3,640,000	494,000

2018 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

Gaziantep	Şehitkamıl	Nurdağı Gaziantep Nizip Otoban	Ağaçlandırma	100	1,000,000	115,190
Gaziantep	Şehitkamıl	Dülük Revize	Ağaçlandırma	185	1,850,000	51,357
ŞEHİTKAMİL İLÇESİ TOPLAMI				285	2,850,000	166,547
			GENEL TOPLAM	1,467	14,250,000	1,789,231

Çizelge D.58: 2018 Yılında İlçeler Bazında Tamamlanmış Ağaçlandırma Alanlarını Gösterir Cetvel

GAZİANTEP İLİNİN ORMAN VARLIĞI VE SAHA DÖKÜMÜ											
Şefliği	ORMANSIZ ALANLAR						ORMANLIK ALANLAR				GENEL SAHA TOPLAMI (Ha)
	Z,Ts,Su,Ku, OY, OT-Z,OC,Mes,İs ,T,EH	ORMAN TOPRAĞI		Başarısız Ağaçlandırma Sahaları (Ag0)	ORMANSIZ SAHA TOPLAMI (Ha)	Ormansız Saha Yüzdesi (%)	Bozuk Toplam	Verimil Orman Toplamı	Ormanlık Saha Toplamı (Ha)	Ormanlık saha Yüzdesi (%)	
		OT	OT-T,OT-E								
GAZİANTEP	373757,3	2471,1	22434,2	273,2	398935,8	93	20920,5	10293	31213,8	7	430149,6
ARABAN	59439,1	1585,7	27370,6	569,4	88964,8	79	16792,6	7097,4	23890	21	112854,8
NURDAĞI	37499,7	6152,8	4114	212,9	47979,4	66	10860,8	13949	24809,8	34	72789,2
İSLAHİYE	36080,5	1764,8	1962,8	0	39808,1	55	11096,1	21913	33009	45	72817,1
İL TOPLAMI	506776,6	11974	55881,6	1055,5	575688,1	84	59670	53253	112922,6	16	688610,7

Çizelge D.59: 2019 yılı Amenajman Planı Verileri

GAZİANTEP İLİ 2010 -2019 YILLARI ARASINDA YAPILAN - PLANLANAN AĞAÇLANDIRMA BİLGİ CETVELİ					
YILI	AĞAÇLANDIRMA (Ha.)	EROZYON KONTROLÜ (Ha.)	REHABİLİTASYON (Ha.)	TOPLAM (Ha.)	TOPLAM DİKİLEN FİDAN (Adet)
2010	850	1,100	51	2,001	3,000,000
2011	690	160	1,390	2,240	2,000,000
2012	850	700	100	1,650	2,500,000
2013	734	230	406	1,370	2,200,000
2014	600	670	-	1,270	2,100,000
2015	436	1,100	25	1,561	2,341,442
2016	698	670	75	1,443	2,730,530
2017	550	829	196	1,575	4,114,243

2018 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

2018	652	1,377	331	2,360	3,810,000
2019 Planlanan	30	-	500	530	1,025,000
Sayfa Toplamı	6,090	6,836	3,074	16,000	25,821,215

Çizelge D.60: Gaziantep ili 2010 -2019 yılları arasında yapılan - planlanan Ağaçlandırma bilgi cetveli

Resim D.2 4: Gaziantep İlinde bulunan Ormandan Bir Görünüm.

GAZİANTEP İLİ ORMANLARI AĞAÇ TÜRLERİNE GÖRE DAĞILIMI

D.1.1.3 Orman Varlığının Yararları

Ağaç ve ormanın insanlara ve doğaya sağladığı faydalar o kadar geniştir ki, biz burada bunların ancak önemli bir kısmına değinmekle yetineceğiz.

- 1. Erozyonu Önleme Fonksiyonu:** Toprağı örterek sellerle toprağın denizlere ve barajlara taşınmasına engel olur. Çölleşmeyi durdurur.
- 2. Klimatik Fonksiyonu:** İklimi yumuşatarak kışların daha ılık, yazların daha serin geçmesini sağlar
- 3. Hidrolojik Fonksiyonu:** Yağışlara sebep olarak kuraklığı önler ve bu yağışlardan faydalanmayı artırır. Yağışların sel haline gelmesini önleyerek yeraltı su kapasitesini artırır ve su ekonomisine sürekliliğini sağlar. Böylece canlıların su ihtiyacına büyük katkıda bulunur.
- 4. Hava Temizleme Fonksiyonu:** İnsan ve hayvanların en önemli ihtiyacı olan oksijeni üretir. Karbondioksit azaltarak havayı temizler.

5. Kültüre Katkı Fonksiyonu: Kağıt yapımında ana madde olduğundan ilim, kültür ve medeniyetin gelişmesine büyük katkı sağlar.
6. Malzeme fonksiyonu: Mobilya ve inşaat sektörü gibi birçok sektörün ana maddesini üretir. Ayrıca kimya sektörü, ambalaj sanayi gibi çeşitli sanayi dallarının en büyük malzeme üreticisidir.
7. Estetik Fonksiyonu: Çevreyi çirkinlikten kurtararak görüntünün güzelleşmesini sağlar.
8. Toplum Sağlığı Fonksiyonu: İnsanları dinlendirmesi ve gerginliği gidermesi nedeniyle ruh, beden ve fikir yönlerinden insanları güçlendirir.
9. Doğayı Koruma Fonksiyonu: Kuşlara ve hayvanlara yuva görevi görerek korunmalarını üremelerini ve yaşamlarının devamını sağlar.
10. Ziraata Katkı Fonksiyonu: İklimi düzeltmesi ve su tutması tarıma destek olarak sebze, meyve ve tahıl verimliliğini % 50 arttırır.
Tabiattaki dengeyi koordine ederek ozon tabakasının korunmasına neden olur, böylece yaşamın garantörlüğünü üstlenir.
Toplumda suç işleme oranını azaltır. Şöyle ki; doğayı seven insanlardaki suç işleme oranı diğerlerine oranla 1/10 oranındadır. Bu araştırma sonuçlarını dikkate alırsak çocuklarımıza doğa sevgisini vermek ailelerin en büyük görevidir. (Ağaç Kesen, Baş Keser)
11. Ulusal Savunma Fonksiyonu: Stratejik yönden önemli olan mevkileri ve endüstri tesislerini gizler
12. Tedavi Fonksiyonu: Ağaç ve bitkiler ihtiva ettikleri çeşitli kimyasal madde ve terkipler bir çok hastalığın şifa kaynağıdır. Bunların bir kısmı ilaç sanayinin hammaddesidir. Bir kısmı ev ilaçları halinde kullanılmaktadır. Bir kısmı ise insanoğlu tarafından araştırılmayı beklemektedir.
Bu fonksiyonları o kadar çoğaltabiliriz ki, biz kısaca şöyle diyelim, bebeğin beşiğinden insanın tabutuna talebenin kaleminden kitabına, evimizin dolabından masasına, çiftçinin aşından işine her şey ağaç ve doğa ile iç içedir.

D.1.1.4. Orman Kadastro ve Mülkiyet Konuları

İlimizde ormanlar genel olarak devlet ormanı olup şu ana kadar 366 Ha. hazine arazisi üzerinde Özel Ağaçlandırma Çalışması yapılmıştır.

6831 Sayılı Orman Kanunu 2/b maddesi aynen şöyledir; "Öncelikle orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen yerleştirilmesi maksadıyla orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeye aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde yarar olduğu tespit edilen yerler ile halen orman rejimi içinde bulunan funda ve makiliklerle örtülü yerlerde tarım alanlarının dönüştürülmesinde yarar olduğu tespit edilen yerler." Orman sınırları dışına çıkartılır.

İlimizde 1997 - 1999 yıllarında orman sayılan alanların daraltılmasına ait Orman Kanunun 2/b maddesinden yararlanılarak 4.244.020 m² alan orman alanı dışına çıkarılmıştır.

D.3.2. Milli Parklar

İlimizde Milli Park bulunmamaktadır.

TABİAT PARKI

GAZİANTEPTE BULUNAN TABİAT PARKLARI.

Burç Tabiat Parkı	Şahinbey İlçesinde yer alan 1.924 dekarlık saha 05.05.2012 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiştir. UDGP/GP 10.07.2014 tarihinde onaylanmıştır. Alan tabii, peyzaj ve rekreasyonel kaynak değerleri açısından oldukça zengindir. İçerisinde Türkiye'nin en büyük hayvanat bahçesini bulundurmaktadır. İlimiz Şahinbey İlçesinde, İl Merkezine 8km. mesafededir.
Dülükbaba Tabiat Parkı	306 hektar büyüklüğündedir. 11/07/2011 tarihinde tescil edilmiştir. 10/07/2014 tarihinde ise Gelişme Planı Onaylanmıştır. Gelişme Planında öngörülen yapı ve tesisler dışında alanda herhangi bir yapılaşmaya gidilmemiştir. İlimiz Şehitkamil İlçesinde, E-24 karayoluna 2km. uzaklıktadır.
Huzurlu Terapi Tabiat Parkı	Huzurlu Yaylası, halk arasında kullanılan deyimıyla "Hınzırlı Yaylası (Domuz Yaylası)" 152 hektar büyüklüğündedir. İlimiz İslahiye İlçesi, Tandır Köyü sınırlarında bulunmaktadır. Gaziantep İl Merkezine 110 km uzaklıkta, İslahiye İlçesine 30km uzaklıkta bulunmaktadır. Alan, 22.04.2016 tarihinde Bakan Olur'u ile 152 hektar büyüklüğünde Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir.
Allaben Tabiat Parkı	Alleben Tabiat Parkı, Gaziantep ili, Şahinbey ilçesi sınırlarında yer almakta ve Gaziantep il merkezine 6 km uzaklıktadır. Alan, 22.04.2016 tarihinde Bakan Olur'u ile 282 hektar büyüklüğünde Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. Alleben Tabiat Parkı Gerciğin Kapı Girişi Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Yamaçtepe Kapı Girişi ise Şahinbey İlçe Belediyesi tarafından işletilmektedir. Alleben Tabiat Parkı; Dinlenme, eğlenme, spor, piknik gibi sosyal ihtiyaçların karşılanabileceği geniş bir alandır. Alan içerisinde, Doğa Yürüyüşü, Dağ Bisikletçiliği, Doğa Fotoğrafçılığı, Kamp-Karavan, İzcilik faaliyetleri yapılabilmektedir.
Tahtaköprü Baraj Gölü Yaban Hayatı Geliştirme Sahası	8.036 hektar büyüklüğündedir. Yaban Hayatı Gaziantep İli İslahiye İlçesi Yesemek, Ortaklı, Aşağıbilenler ve Ağalarobası mahallelerini içine almaktadır. Alan kuş göç yolları üzerindedir. Geliştirme sahası içinde herhangi bir yapılaşma bulunmamaktadır.
Ulusal Önemli Sahip Karkamış Taşkın Ovası Sulak Alanı	27.392 hektarlık bir alanı kapsamaktadır. 09/04/2015 tarihinde Tescil edilmiştir. Yönetim Planı 13.04.2015 tarihinde ihale edilmiştir.24.12.2016 tarihinde Ulusal Sulak Alan Komisyonunca onaylanmıştır. Yönetim Planı 2017-2021 arasını kapsamaktadır.
Gaziantep İli Flora ve Fauna yapısı	Flora ve Fauna yapısı ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmamıştır.
Fırat Kaplumbağası	Gaziantep Şube Müdürlüğümüz tarafından Kasım 2015 yılında Tür Eylem Planı hazırlanmıştır. Ülkemizde yaşayan iki yumuşak kabuklu kaplumbağa türünden birisi olan Fırat Kaplumbağası, Refatus euphraticus(DAUDIN,1802)'un dağılışı sadece Fırat ve Dicle Nehirleri ve bu nehirlerin kollarıdır. Bu nehirlerin geçtiği

	ülkelerden Türkiye, Suriye, Irak ve İran türün dağılışının olduğu ülkelerdir. Dolayısıyla tür bu alanlarda endemiktir.
--	--

Çizelge D.61 : Gaziantep’te bulunan Tabiat Parklarını gösterir tablo.

Huzurlu Tabiat Parkı Genel Özellikleri:

İpekyolu üzerinde binlerce yıllık geçmişiyle sayısız medeniyete ev sahipliği yapmış ve her köşesi medeniyet izleriyle dolu olan Gazi şehrimiz, Batı ve Doğu kültürünü Akdeniz üzerinden taşıyan bir geçiş noktası özelliğini korumaya devam etmektedir.

Huzurlu Tabiat Parkı Florası:

Huzurlu Yaylası Akdeniz fitocoğrafya bölgesinde yer alan Amanos Dağlarının en güney noktasında yer almaktadır. Yaylanın denizden yüksekliği 1600-2000 metredir. Huzurlu Yaylası nemli ormanları nedeniyle yayılış alanı Doğu Karadeniz ve Orta Avrupa olan doğu kayını, gürgen, şimşir, gibi türlerin en güney yayılışını temsil eden kalıntı popülasyonlar içermektedir. Flora açısından, Hınzırlı yaylasında yapılan çalışma kapsamında 85 familya ve 331 cinse ait toplam 714 bitki çeşidinin tespiti yapılmıştır. Tespiti yapılan bitkilerden 90’ı endemik ve 29’u nadir bitki statüsünde olmak kaydı ile 119 önemli bitki yer almaktadır.

Huzurlu Tabiat Parkı Faunası:

Huzurlu Yaylası, Amanos dağlarının bitki ve hayvan çeşitliliği yönünden en zengin bölgesidir. Hayvan çeşitliliği olarak domuz, ayı, karaca, kurt, geyik, sırtlan, tavşan, tilki, porsuk, su samuru ve semender en belirgin türlerdir. Yayla, çok sayıda kuş türüne de ev sahipliği yapmaktadır.

Burç Tabiat Parkı

Şahinbey İlçesinde yer alan 1.924 dekarlık saha 05.05.2012 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiştir. UDGP/GP 10.07.2014 tarihinde onaylanmıştır. Alan tabii, peyzaj ve rekreasyonel kaynak değerleri açısından oldukça zengindir. İçerisinde Türkiye’nin en büyük hayvanat bahçesini bulundurmaktadır. İlimiz Şahinbey İlçesinde, İl Merkezine 8km. mesafededir.

Burç Tabiat Parkı bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun, açık hava rekreasyonu yönünden farklı ve zengin bir potansiyele sahiptir. Alan; peyzaj ve rekreasyonel kaynak değeri açısından oldukça zengindir. Alan içerisinde Ülkemizin en büyük hayvanat bahçesi bulunmaktadır. Alan piknik, doğa yürüyüşü, Fotoğrafçılık, Yaban Hayatı Gözlemciliği yapma amaçlı kullanılmaktadır.

Burç Tabiat Parkı Florası:

2012 yılında Bakanlığımızca tescil edilmiştir. Alanda Kızılçam, selvi, doğu mazısı, çörek otu, düğün çiçeği, karamuk, gelincik, kedi otu, gerdanlık, çöven, nakıl, kuzu kulağı, kantaron, ebegümeci, demir diken, akçağaç, yabancı üzüm, karaçalı, sumak, antep fıstığı, yalancı akasya, geven, fiğ, kayışkıran, yonca, üçgül, korunga, yabancı badem, alıç, peygamber çiçeği türleri tespit edilmiştir.

Burç Tabiat Parkı Faunası:

Subakireleri,kelebek,ovakurbağası,tosbağa,kertenkele,inceyılan,kirpi,fare,tilki,kırlangıç,üveyik,alakarga,saksağan,örümcekkuşu,kumru türleri bulunmaktadır.

Resim D.5- Hayvanat Bahçesinden bir görünüm

Resim D.6- Burç Tabiat Parkından bir görünüm

Dülükbaba Tabiat Parkı

Şehitkamil İlçesinde yer alan 3.060 dekarlık saha 11.07.2011 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiştir. Dülükbaba Tabiat Parkı tabii, peyzaj ve tarihsel dokusu bulunan, Dülük antik kentini barındıran kaynak değerlere sahiptir.

Tabiat Parkının İşlemeciliği 2009 yılında İlimiz Şehitkamil İlçe Belediyesine kiralanmıştır. Tabiat Parkının altyapısı 2010-2012 yılları arasında tamamen yenilenmiştir. Alan bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip,

Manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun, açık hava rekreasyonu yönünden farklı ve zengin bir potansiyele sahiptir.

Alanda bulunan Dülük Antik Kenti dünyanın en eski yerleşim merkezlerinden biridir. Dünyada bilinen yer altına inşa edilen Mitras Tapınaklarının en büyüğü Dülük'te bulunmuştur. Ayrıca çok sayıda kayaya oyulmuş oda mezarları ve kiliseler mevcuttur.

Resim D.7 - Dülükbaba kaya mezarlarına ait görsel

Resim D.8 - Dülükbaba Tabiat Parkı girişı

Resim D.9 - Dülükbaba Tabiat Parkından bir görünüm

Dülükbaba Tabiat Parkı Florası:

Kızılçam, çakaleriği, palamutmeşesi, alıç, acı badem, yabani kiraz, sıracı otu, peygamber çiçeği, nemnem otu, bozot, acıyavşan otu, kekik, dağçayı, zahter, dağ nanesi, küsküt, çiğdem, dağ soğanı bulunmaktadır.

Dülükbaba Tabiat Parkı Faunası:

Yapılan İncelemelerde Serçe, karga, keklik, tavşan, tilki, çakal, gelincik, fare, şahin, doğan tespit edilmiştir.

Resim D.10 - Dülük Baba Tabiat Parkından bir görünüm

D.4. Çayır ve Mera

İlimiz topraklarında Mera alanı toplam olarak 48.065,8ha.'lık bir alanı kapsamaktadır. İlçeler bazında toplam tespitli tahditli ve tescilli mera alanı; İslahiye İlçesi 5325ha., Yavuzeli ilçesi 5964ha., Nizip İlçesi 7189ha., Oğuzeli İlçesi 2441ha., Nurdağı İlçesi 4900ha., Karkamış İlçesi 4246ha., Araban İlçesi 3908,33ha., Şehitkamil İlçesi 5673,87ha., Şahinbey ilçesi 12240ha. Olarak İl Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından belirlenmiştir. Yakın zamanlara kadar istatistiklerde mera alanları içerisinde gösterilen çalılık ve fundalıklar, sonradan orman alanı olarak kabul edildiği için çayır ve mera alanlarımızda önemli oranda suni azalma ortaya çıkmıştır.,

İlimizde 48.065,8ha 'lık alanı kaplayan çayır ve meralar sadece hayvanlarımıza yeşil ve kuru ot sağlayan yem alanları değildir. Çayır ve meraların hayvanlara kaba yem sağlama yanında toprak ve su muhafazası, su toplama havzası, pınar memba sularına kaynak olması, tabii fauna ve ev hayvanlarına barınak olması, büyükşehir ve endüstri merkezlerinin kirlettiği havayı temizlemesi, halkımıza önemli bir rekreasyon alanı sağlaması ve yeşil örtüsü ile çevreyi güzelleştirmesi gibi hayati derecede önemli bir fonksiyonu vardır.

Çayır ve meralarımız, belirtilen bu fonksiyonlarını tam olarak yerine getirebilecek durumda olmayıp, bozulmakta ve kendilerinden beklenen faydaları sağlayamaz bir duruma gelmektedir. Bu yüzden milli ekonomiye katkılarının gittikçe azalması yanında ileriki nesillere çok daha büyük çayır ve mera ıslahı sorunları devretme durumu ortaya çıkmaktadır.

İLÇE ADI	KÖY SAYISI	TESPİTİ YAPILAN KÖY SAYISI	MERASI OLMAYAN KÖY SAYISI	TESPİT YAPILAN ALAN(ha)	TAHDİDİ YAPILAN ALAN(ha)
Şahinbey	79	79	18	12354	12240
Şehitkamil	73	73	20	10077,53	5673,87
Oğuzeli	76	76	41	2445	2441
İslahiye	52	52	21	4984,71	4982
Nurdağı	35	35	10	5358	4900
Karkamış	35	35	19	424,7	424,6
Nizip	83	83	37	7060	7189
Araban	40	40	17	4353,50	3908,33
Yavuzeli	39	39	14	6055	5964
TOPLAM	512	512	197	53114.44	47722.8

Çizelge D.62: Mera ıslahı çalışmalarını gösterir Tablo(2018 verileridir)

D.5. Sulak Alanlar

30.01.2002 Tarih ve 24656 Sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanarak Yürürlüğe Giren "Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği"nde Belirtilen Alanlar

İlimizde söz konusu Yönetmelik kapsamına Fırat Nehri Havzası, Tahtaköprü, Kayacık ve Hancağzı baraj Göletleri ile Burç, Zülfikar, Hacı Aslan, Çakmak, Domuzderesi, Balıkan, Nogaylar Suni Göletleri, Sacır, Karasu, Merzimen Çayı, Gözbaşı, Samözü, Nizip Çayları girmektedir.

Karkamış Sulak Alanı 27.392 hektarlık bir alanı kapsamaktadır. Alan 09/04/2015 tarihinde Tescil edilmiştir. Yönetim Planı 13.04.2015 tarihinde ihale edilmiştir. 24.12.2016 tarihinde Ulusal Sulak Alan Komisyonunca onaylanmıştır. Yönetim Planı 2017-2021 arasını kapsamaktadır.

KARKAMIŞ KIYISI SULAK ALANI

Karkamış Sulak Alanı, İdari olarak Gaziantep İli Karkamış ilçesi sınırlarında yer almakta olup, Gaziantep şehir merkezine uzaklığı 75 km.' dir. Alan, Karkamış ilçesinin doğusunda, Şanlıurfa ili Birecik ilçesinin güneyinde yer almaktadır. Alanın koordinatları 36° 08 ve 37° 00' kuzey enlemleri ile 37° 05 ve 38° 05' doğu boylamları arasında yer almaktadır. Alanın toplam yüzölçümü 10470 ha olup rakımı 385 metredir. Karkamış bölgesi, Fırat nehrinin meydana getirdiği, tarihi havza olan Mezopotamya Havzasının Orta Mezopotamya bölümünde bulunur. Alan, Birecik'in güneyi ile Suriye sınırı arasındaki Fırat Nehri yatağını ve nehir boyunca uzanan su basar ağaç topluluklarını içerir. Sulak alan ekosisteminin doğusunda yarı çöl ve bozkır özelliği gösteren alanlar bulunmaktadır. Sulak alanda, Gaziantep kısmında Yurtbağı köyü, Gürçay köyü, Keleklioğlu köyü, Elifoğlu köyü, Şanlıurfa kısmında Mezra, Akarçay, Çiçekalan köyleri bulunmaktadır.

Alan bölgenin en çok bozulmuş ve bölünmüş iki bitki örtüsü topluluğu içeren, aynı zamanda Fırat boyunca bozulmamış tek nehir kıyısı habitatını da bulundurmaktadır. Nehir kıyısı ve bozkır fauna topluluklarının nadir bir karışımını içeren, bu topluluklar arasında küçük karabatak (*Phalacrocorax pygmeus*), çöl toygarı (*Ammomanes deserti*) ve çizgili ishak kuşu

(*Otus brucei*); Fırat kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*) (kumda ve çakıl yataklarında varlığını sürdürmektedir); çizgili sırtlan(*Hyaena hyaena*) ve nadir bir endemik bitki olan *Cousinia birecikensis* bulunmaktadır.

Alanın çevresi, yabancılar ve özellikle yabancı kuş gözlemcileri tarafından yıllardır ziyaret edildiğinden, büyük olasılıkla bütün Güneydoğu Anadolu içinde en iyi belgelenmiş alandır. Alanın önemli unsurları; Avrupa'daki tek popülasyonları Güneydoğu Anadolu 'da bulunan türlerin birçoğu bu alanda görülebilmektedir. Karkamış barajı'nın güney bölgesindeki habitatlar bu bölümde başka bir yerde bulunmamaktadır ve Güneydoğu Anadolu' "da nadirdir.

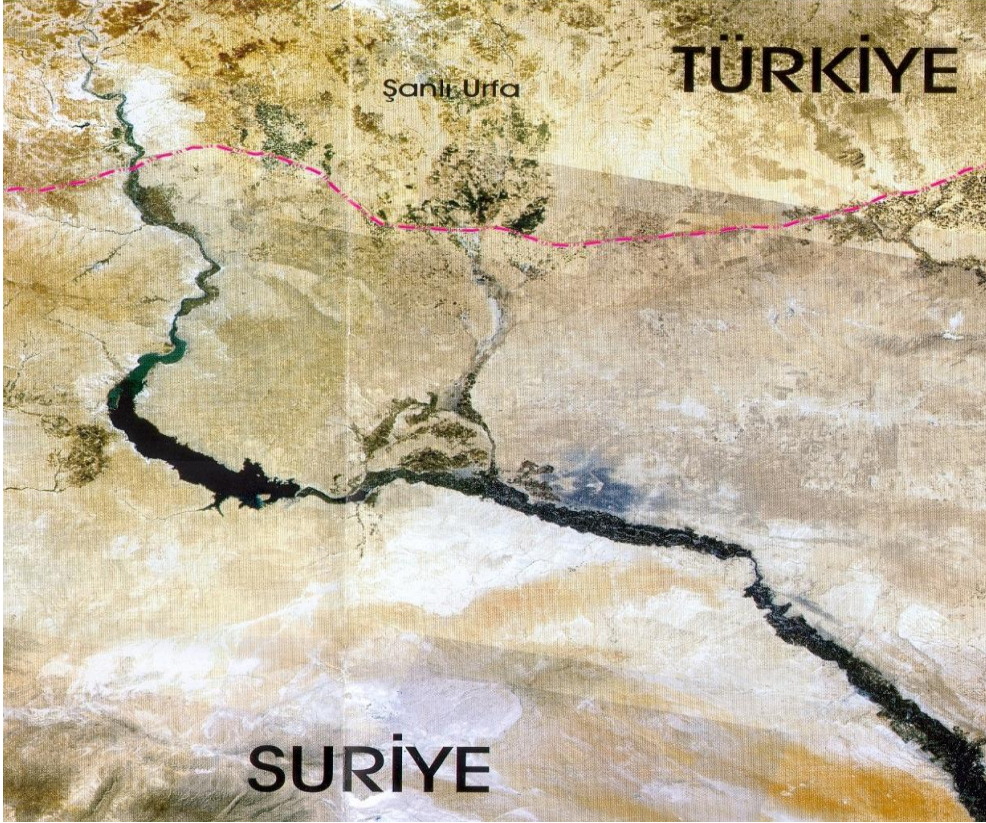
Karkamış ilçesi topraklarının tamamına yakını tarıma elverişli olup, genellikle düz bir şekildedir ve ilçe dahilinde önemli sayılabilecek dağ ve ormanlık alan bulunmamaktadır. Karkamış akarsu niteliğindeki bir sulak alan olup, Alan 2008 yılında korunması gereken alan statüsüne konulmuştur. Fırat Nehri bu alandan yurdumuzu terk etmektedir. Karkamış sınırları içerisinde geçen ve Fırat Nehrine dökülen irili ufaklı birkaç derede bulunmaktadır. Bunların en önemlileri; Yassı geçit deresi, Elifoğlu deresi, Koyundadı deresi ve Su deresidir. Karkamış sulak alanı, uygun iklim koşulları, zengin besin varlığı ve farklı ekolojik karakterdeki habitatlarıyla Ülkemizin zengin yaban hayatına sahip sulak alanlarından birisidir. 2005-2008 yılları arasında Karkamış Sulak Alanında yapılmış çalışma sonuçlarına göre; alandan bugüne kadar toplam 813 bitki, 46 sürüngen ve çift yaşamlı, 13 balık, 6 kelebek, 57 örümcek, 11 memeli ve 110 kuş taksonu tespit edildiği görülmüştür. Bu çalışma ile alanda tespit edilen biyolojik kompozisyon ve ekolojik karakterler ile bunların zamanla değişimi izlenebilecek, bu sayede gerekli tedbirlerin zamanında alınmasına olanak sağlayabilecektir. Örneğin; barajın üst tarafındaki alanlarda baraj göletinde su biriktirilmesi sebebiyle su seviyesi yükseldiği ve birçok habitatın sular altında kaldığı, ağaçlar ve kıyı bölgelerinde kuşların ve diğer hayvanların kuluçka alanlarının yok olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmanın verileri kullanılarak, etkili izleme programları geliştirmek ve uygulamak, çeşitli nedenlerle biyolojik kompozisyonu ve ekolojik karakteri bozulan sulak alanların restorasyonu ve rehabilitasyonu için eylem planları geliştirilmek ve uygulamaya koymak mümkün olabilecektir.

İklim durumu:

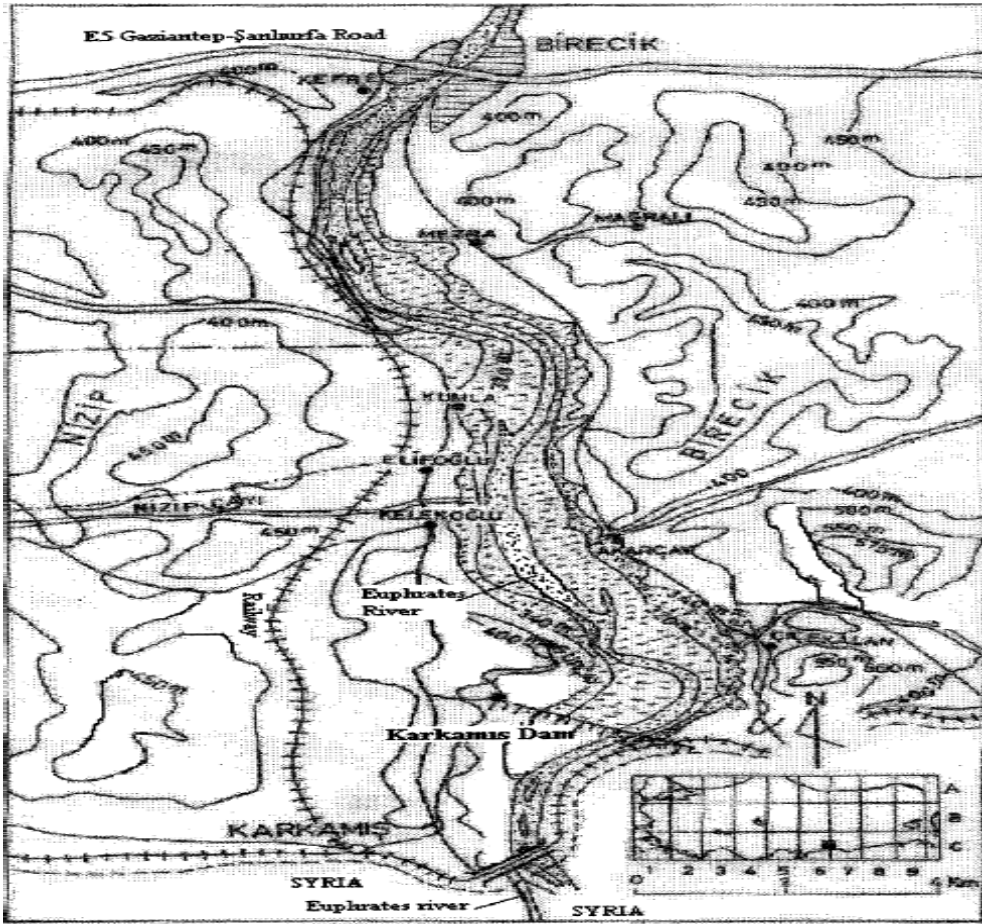
Bölgenin iklimi yazları sıcak ve kurak, kışları ise yağışlı ve nispeten ılımandır. Yaz ayları çok sıcak olmakla birlikte geceleri serin geçmektedir. Alanın doğusunda yarı çöl iklimi de görülmektedir. Alanda sonbahar ayları genellikle fazla yağmurlu değildir. Yıllık sıcaklık ortalaması 18.6 0C, maximum sıcaklık ortalaması 38.8 0C'dir. En soğuk aylar olan kış ayları, sıcaklık olarak birçok yörenin yaz sıcaklığına eşit sayılır. Yıllık sıcaklık ortalaması 27 0C'dir. Sıcaklık Aralık ayında ortalama 12 0C olurken Temmuz ayında 40 0C kadar çıkmaktadır. Yılın en düşük sıcaklığı ise 5 derecedir. Yıllık ortalama yağış 363 mm, ortalama yağışlı gün sayısı 55 olarak belirlenmiştir. Mevsimlere göre yağış rejimi, Kış, İlkbahar, Sonbahar, Yaz şeklinde sıralanmaktadır. Ortalama nispi nem oranı ise %31,1 dir. Ortalama rüzgâr hızı 1,5 bofor (m/sec)'dur. En yağışlı aylar Aralık ve Ocak aylarıdır. En yağışlı mevsim Kış ve İlkbahar'dır. Haziran ve Ağustos ayları en kurak aylardır. En sıcak aylar ise Temmuz ve Ağustos' dur.

Alanın Jeolojisi

Güney Fırat havzası Karkamış bölgesinin jeolojik yapısında sırayla eski alüvyon, alüvyon, fırat, gaziantep, şelmo ve harabe formasyonları bulunur. Nehir yatağı ve kıyı şeridinde genellikle nehirlerin eski yataklarında ve yüksek tepelerle çevrili ovalarda gevşek tutturulmuş çakıl, kum, kil ve çamurdan meydana gelen bir yapıdır. Alanda bulunan diğer bir jeolojik yapıda Gaziantep formasyonunu oluşturan killi kireç taşı ve tebeşirden oluşan yumuşak topografya gösteren killi kireç taşı ve tebeşirli kireç taşları nehir yatağından ileride yüzeylenmiş durumdadır.

Resim D.11 - Fırat Nehri Uydu Görüntüsü.

Resim D.12 - Güney Fırat Havzası- Karkamış Sulak Alanını Gösterir Harita

Alanın Florası

Güney Fırat Havzası-Karkamış ve yakın çevresinde ayrıntılı flora çalışmaları sonucunda alandan 70 familya ve 279 cinse ait 464 takson, 54 familya ve 183 cinse ait 290 takson, alandan 62 familya ve 253 cinse ait 442 takson kaydetmişlerdir. Ayrıca 38 familya ve 74 cinse ait 155 takson ile birlikte alanda toplam 78 familyaya ait 813 bitki taksonu tespit edilmiştir. Bunlardan 35 takson endemiktir.

Karkamış'ın doğal bitki örtüsü bugün bozkırdır. Bu bozkırın ana elementi *Acanthophyllum verticillatum* (Willd) Hand.-Mazz., *Alhagi mauroprum* Medic., *Bromus macrostachys* Desf., *Convolvulus reticulatus* Choisy and *Tymus syriacus* Boiss.'dır. Karkamış ve yakın çevresinde Garig, Bozkır ve Sulak alan vejetasyonu olmak üzere üç ana vejetasyon tipi bulunmaktadır.

Garig, kayalık alanlarda genellikle kserofit çalı bitkilerinden oluşur. Yaygın türleri, *Amygdalus arabica* Oliv., *Rhamnus oleoides* L. subsp. *graecus* (Boiss & Reut.) Holmboe, *Crataegus monogyna* Jacq. subsp. *monogyna*, *Capparis ovata* Desf. var. *palaestinum* Zoh., *Nerium oleander* L., *Celtis tournefortii* Lam., *Rhus coriaria* L., *Ephedra campylopoda* C.A. Mey and *Rosa canina* L.'dır.

Bozkır, çok geniş alanlar tutan, tek ve çok yıllık otlar ile yarı odunsu bodur bitkilerin baskın olduğu, kireçtaşı alanlarda yer alır. Yaygın türleri, *Astragalus russelii* Banks & Sol., *Centaurea virgata* Lam., *Artemisia herba-alba* Asso, *Fagonia olivieri* DC., *Convolvulus aucheri* Choisy, *Verbascum orientale* (L.) All., *Hypericum capitatum* Choisy var. *capitatum*,

Prosopis farcta (Banks & Sol.) Macbr., *Gundelia tournefortii* L. var. *armata* Freyn & Sint., *Echinops viscosus* DC. subsp. *bithynicus* (Boiss.) Rech.f., *Onosma sericeum* Willd., *Teucrium polium* L., *Thymbra spicata* L. var. *spicata*, *Fumana arabica* (L.) Spach var. *arabica*, *Linum mucronatum* Bertol. subsp. *mucronatum*, *Aegilops biuncialis* Vis, *Eremopoa persica* (Trin.) Roshev., *Hordeum spontaneum* C. Koch and *Poa bulbosa* L.'dir.

Sulak Alan Vejetasyonu

Fırat nehri içinde ve kıyı şeridinde yetişen, otsu ve odunsu sucul bitkilerdir. Yaygın türleri, *Najas minor* All., *Potamogeton crispus* L., *Typha domingensis* Pers., *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud., *Cyperus longus* L., *Juncus inflexus* L., *Saccharum ravennae* (L.) Murray, *Mentha aquatica* L., *Scirpoides holoschoenus* (L.) Sojak, *Polygonum lapathifolium* L., *Juncus inflexus* L., *Veronica anagallis-aquatica* L., *Nasturtium officinale* R.Br., *Tamarix smyrnensis* Bunge, *Rubus sanctus* Schreb., *Populus euphratica* Oliv., *Salix alba* L. and. *Vitex pseudo-negundo* (Hauskn. ex Bornm.) Hand.- Mazz.'dir.

Alanda bulunan endemik ve nadir bitki türleri listesi:

Endemik Türler Durumu	Türlerin	Tehlike
1. <i>Acanthus dioscoridis</i> L . var. <i>perringii</i> (Siehe) E. Hossain	VU (Bl a,b and B2 a,b)	
2. <i>Alcea apterocarpa</i> (Fenzl) Boiss.	LC	
3. <i>Anthemis wiedemanniana</i> Fisch. & C.A. Mey.	LC	
4. <i>Arum dioscoridis</i> Sibth. & Sm. var. <i>luschanii</i> R. R. Mill.	NT	
5. <i>Arenaria sabulinea</i> Griseb	LC	
6. <i>Centaurea sclerolepis</i> Boiss.	VU (Bl a,b and B2 a,b)	
7. <i>Hypericum capitatum</i> Choisy var <i>capitatum</i>	VU (Bl a,b and B2 a,b)	
8. <i>Hypericum salsolifolium</i> Hand.-Mazz.	DD	
9. <i>Leucocyclus formosus</i> Boiss. subsp. <i>amanicus</i> (Rech.f.)		
Huber-Morat & Grierson	NT	
10. <i>Lycium anatolicum</i> A. Baytop & R.R. Mill.	LC	
11. <i>Nonea macrosperma</i> Boiss. & Heldr	LC	
12. <i>Onosma polioxanthum</i> Rech. f.	LC	
13. <i>Salvia euphratica</i> Montbret, Aucher & Rech.f. var.		
<i>leiocalycinus</i> (Rech. f.) Hedge	NT	
14. <i>Verbascum diversifolium</i> Hochst.	VU (B1 a,b and B2 a,b)	
Nadir Türler		
1. <i>Alcea acaulis</i> (Cav.) Alef	CR (B1 a,b and B2 a,b)	

2. <i>Argyrolobium crotalarioides</i> Jaub. & Spach	VU (B1 a,b and B2 a,b)
3. <i>Astragalus russelii</i> Banks & Sol.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
4. <i>Crepis syriaca</i> (Bornm.) Babc. & Navashin	VU (B1 a,b and B2 a,b)
5. <i>Euphorbia oxyodonta</i> Boiss. & Hausskn.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
6. <i>Fagonia olivieri</i> DC.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
7. <i>Hedysarum pannosum</i> Boiss.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
8. <i>Gypsophila antari</i> Post & Beauverd	VU (B1 a,b and B2 a,b)
9. <i>Lycium shawii</i> Roem. & Schult. var. <i>leptophyllum</i> (Dunal)	
Tackh. & Boulos ex A. Baytop	VU (B1 a,b and B2 a,b)
10. <i>Papaver argemone</i> L. subsp. <i>nigrotinctum</i> (Fedde) Kadereit	EN (B1 a,b and B2 a,b)
11. <i>Picris srigosa</i> M. Bieb. subsp. <i>macrotricha</i> Lack	VU (B1 a,b and B2 a,b)
12. <i>Taraxacum sintenisii</i> Dahlst.	DD
13. <i>Verbascum alepense</i> Benth.	VU (B1 a,b and B2 a,b)
14. <i>Vicia aintabensis</i> Boiss. & Hausskn. ex Boiss.	VU (B1 a,b and B2 a,b)

Çizelge D.63 : Alanda Bulunan Endemik Bitki Türleri.

Fırat Kavağı (*Populus euphraticus*)

Fırat kavağı, Suriye sınırlarından başlayarak kuzeyde Atatürk barajına kadar görmek mümkündür. Kavağın en güzel örnekleriye Suriye sınırı, Birecik, Halfeti ve Karkamış'ta görülmektedir. Fırat kavağı 10- 20 metre boyuna ulaşabilen bir ağaçtır. Kabuğu açık gri - kahverengi rengindedir. Mayıs sonu Haziran başında çiçeklenir. Tuza dayanıklılığı, kuraklığa uyumu, rüzgar ve kum fırtınalarına karşı dayanıklılığı ile zor koşullarda hayatta kalabilmektedir.

Resim D.13 - Fırat Kavağı(Populus euphratica)

Alanın Faunası

Karkamış sulak alanı, birçok çift yaşamlı ve balık türü barındırmakta olup, alanda ve yakın çevresinde birçok kelebek ve memeli hayvan da yayılış göstermektedir. Karkamış bölgesi 2000 yılında baraj haline dönüştürülmüştür. Alanda 110 kuş türü [11, 6], 46 Sürüngen ve çift yaşamlı [5], 13 balık [13], 6 kelebek, 57 örümcek, 11 memeli [5, 16, 10, 9] bulunmaktadır. Alan, nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan Rafetus euphraticus (Fırat Kaplumbağası) için son derece önemli bir alandır. Ayrıca alanda Aythya nyroca (pasbaş patka) ve Porphyrio porphyrio (sazhorozu) üremektedir. Alanda, 2001 yılında 40.000 civarında kuş sayımı yapıldığı belirtilmiştir [6]. Alanda Hyaena hyaena (Çizgili Sırtlan)'nın da bulunduğu kaydedilmiştir [5]. Güney Fırat Havzası Karkamış bölgesinde ülkemizde ve dünyada nesli tehlike altında olan ve kırmızı liste de yer alan Rafetus euphraticus (Fırat kaplumbağası), Varanus griseus (Çöl Varanı), Francolinus francolinus (Turaç) ve Phalacrocorax pygmeus (Küçük Karabatak) türlerinin dağılım gösterdiği ve barındığı belirlenmiştir.

Kuşlar:

Hemen her mevsim kuşların barınmalarına imkan veren ılıman iklim koşullarına ve uygun habitatların bulunması, değişik türlerin beslenmesine, barınmasına ve güven içinde kuluçka yapmasına, böcek, solucan, kurbağa, balık gibi besin maddelerince zengin olması nedeniyle de kuşlar için ideal bir ortamdır. Bugüne kadar yapılan gözlemler neticesinde alan ve çevresinde 159 kuş türü tespit edilmiştir. Bunlardan Pasbaş patka (Aythya nyroca) ve sazhorozu (Porphyrio porphyrio) alanda üremektedir. Alanda, 2001 yılında 40.000 civarında

kuş sayımı yapıldığı belirtilmiştir (Kılıç ve Eken, 2004). 15-16.01.2005 tarihinde Doğa Derneği organizasyonu ile yapılan Türkiye geneli Kış Ortası Su Kuşu envanter çalışmalarından Karkamış'ta 118.434 kuş sayılmıştır.

Güney Fırat Havzası- Karakmış sulak alanında gözlenen Kuş türleri (2005 sayımı):

Latince Adı	Türkçe Adı	Sayı
Tringa ochropus	Yeşil Döğüşken	1
Phylloscopus collybita	Çıvgın	3
Phylloscopus trochilus	Söğütbulbülü	4
Luscinia svecica	Buğdaycıl	1
Anas querquedula	Çıkrıkçın	1
Larus ridibundus	Karabaş Martı	140
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	3
Gallinula chloropus	Saztavuğu	30
Acrocephalus scirpaceus	Saz Bulbülü	1
Circus aeruginosus	Saz Delicesi	1
Philomachus pugnax	Döğüşkenkuş	1
Motacilla alba	Akkuyruksallayan	1
Philomachus pugnax	Döğüşkenkuş	1
Larus ridibundus	Karabaş Martı	238
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	VU- NT
Gallinula chloropus	Saztavuğu	16
Fulica atra	Sakarmeke	4
Tringa glareola	Orman Döğüşkeni	1
Tringa ochropus	Yeşil Döğüşken	3
Botaurus stellaris	Balaban	1
Luscinia svecica	Buğdaycıl	1
Phalacrocorax pygmeus	Küçük Karabatak	15
Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	1
Phoenicurus phoenicurus	Kızılkuyruk	14
Aythya nyroca	Pasbaş Patka	2
Tringa glareola	Orman Döğüşkeni	20
Tringa nebularia	Yeşilbacak	1
Podiceps cristatus	Bahri	1
Anas crecca	Çamurcun	3
Philomachus pugnax	Döğüşkenkuş	20
Gallinago gallinago	Su Çulluğu	40
Porphyrio porphyrio	Sazhorozu	1
Cettia cetti	Kamış Bulbülü	1
Tachybaptus ruficollis	Küçük Batağan	10
Anas clypeata	Kaşıkga	80

<i>Aythya fuligula</i>	Tepeli Patka	45
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	200
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	320
<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Akbalıkçıl	2
<i>Aythya ferina</i>	Elmabaş Patka	15
<i>Anas penelope</i>	Fiyu	150
<i>Anas querquedula</i>	Çıkrıkçın	40
<i>Larus armenicus</i>	Van Gölü Martısı	15
<i>Larus ridibundus</i>	Karabaş Martı	150
<i>Falco naumanni</i>	Küçük Kerkenez	10
<i>Ammoperdix griseogularis</i>	Kum Kekliği	8
<i>Pernis apivorus</i>	Arı Şahini	1
<i>Ceryle rudis</i>	Alaca Yalıçapkını	1
<i>Ardea cinerea</i>	Gri Balıkçıl	1
<i>Cettia cetti</i>	Kamış Bülbülü	1
<i>Athena noctua</i>	Kukumav	1
<i>Francolinus francolinus</i>	Turaç	1
<i>Corvus monedula</i>	Küçük Karga	250
<i>Anas clypeata</i>	Kaşıkgaga	7
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	10
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	4
<i>Podiceps nigricollis</i>	Karaboyunlu Batağan	3
<i>Carduelis carduelis</i>	Saka	15
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	4000
<i>Circus aeruginosus</i>	Saz Delicesi	1
<i>Corvus corone</i>	Leş Kargası	10
<i>Corvus frugilegus</i>	Ekin Kargası	25
<i>Aythya ferina</i>	Elmabaş Patka	40
<i>Netta rufina</i>	Macar Ördeği	1
<i>Motacilla alba</i>	Akkuyruksallayan	2
<i>Oenanthe finschii</i>	Aksırtlı Kuyrukkakan	1
<i>Tringa ochropus</i>	Yeşil Düdükçün	1
<i>Alcedo atthis</i>	Yalıçapkını	1
<i>Athena noctua</i>	Kukumav	1
<i>Hoplopterus spinosus</i>	Mahmuzlu Kızkuşu	2
<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Akbalıkçıl	1
<i>Delichon urbica</i>	Ev Kırlangıcı	
<i>Corvus corone</i>	Leş Kargası	6
<i>Tringa ochropus</i>	Yeşil Düdükçün	10
<i>Circus aeruginosus</i>	Saz Delicesi	1

<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	14
<i>Gallinula chloropus</i>	Saztavuğu	
<i>Ardeola raloides</i>	Alaca Balıkçıl	1
<i>Streptopelia decaocto</i>	Kumru	6
<i>Passer domesticus</i>	Serçe	
<i>Columba livia</i>	Kaya Güvercini	
<i>Anas platyrhynchos</i>	Yeşilbaş	6
<i>Galerida cristata</i>	Tepeli Toygar	
<i>Corvus corone</i>	Leş Kargası	5
<i>Hirundo rustica</i>	Kır Kırlangıcı	
<i>Passer domesticus</i>	Serçe	
<i>Columba livia</i>	Kaya Güvercini	
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	1
<i>Upupa epops</i>	İbibik	1
<i>Merops apiaster</i>	Arıkuşu	3
<i>Motacilla alba</i>	Akkuyruksallayan	1
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	
<i>Galerida cristata</i>	Tepeli Toygar	6
<i>Passer domesticus</i>	Serçe	30
<i>Rhodospiza obsoleta</i>	Boz Alamecek	2
<i>Podiceps cristatus</i>	Bahri	12
<i>Ceryle rudis</i>	Alaca Yalıçapkını	3
<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Akbalıkçıl	NT- NT
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	44
<i>Ardeola raloides</i>	Alaca Balıkçıl	2
<i>Ixobrychus minutus</i>	Küçük Balaban	1
<i>Gallinula chloropus</i>	Saztavuğu	1
<i>Sterna hirundo</i>	Sumru	4
<i>Lanius collurio</i>	Kızılsırtlı Örümcekkuşu	4
<i>Hippolais pallida</i>	Ak Mukallit	2
<i>Merops apiaster</i>	Arıkuşu	7
<i>Ardeola raloides</i>	Alaca Balıkçıl	2
<i>Chlidonias leucopterus</i>	Akkanatlı Sumru	85
<i>Ceryle rudis</i>	Alaca Yalıçapkını	1
<i>Passer moabiticus</i>	Küçük serçe	4
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	10
<i>Hirundo rustica</i>	Kır Kırlangıcı	
<i>Geronticus eremita</i>	Kelaynak	3
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	5
<i>Streptopelia decaocto</i>	Kumru	

2018 YILI İL ÇEVRE DURUM RAPORU

<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Akbalıkçıl	1
<i>Riparia riparia</i>	Kum Kırlangıcı	
<i>Ixobrychus minutus</i>	Küçük Balaban	1
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	6
<i>Gallinula chloropus</i>	Saztavuğu	8
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Saz Bülbülü	2
<i>Corvus corone</i>	Leş Kargası	
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Büyük Kamışçın	2
<i>Plegadis falcinellus</i>	Çeltikçi	1
<i>Actitis hypoleucos</i>	Dere Düdükçünü	3
<i>Galerida cristata</i>	Tepeli Toygar	5
<i>Coracias garrulus</i>	Gökkuzgun	2
<i>Tringa ochropus</i>	Yeşil Düdükçün	8
<i>Aythya nyroca</i>	Pasbaş Patka	4
<i>Sylvia mystacea</i>	Pembe Göğüslü Ötleğen	1
<i>Athena noctua</i>	Kukumav	3
<i>Prinia gracilis</i>	Dikkuyruklu Ötleğen	8
<i>Passer domesticus</i>	Serçe	
<i>Columba livia</i>	Kaya Güvercini	
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	28
<i>Podiceps cristatus</i>	Bahri	60
<i>Phalacrocorax carbo</i>	Karabatak	11
<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Küçük Karabatak	64
<i>Botaurus stellaris</i>	Balaban	1
<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Akbalıkçıl	3
<i>Ardea cinerea</i>	Gri Balıkçıl	9
<i>Anas penelope</i>	Fiyu	83
<i>Anas strepera</i>	Boz Ördek	171
<i>Anas crecca</i>	Çamurcun	59
<i>Anas clypeata</i>	Kaşıkğaga	24
<i>Aythya ferina</i>	Elmabaş Patka	402
<i>Aythya nyroca</i>	Pasbaş Patka	8
<i>Aythya fuligula</i>	Tepeli Patka	31
<i>Gallinula chloropus</i>	Saztavuğu	814
<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	45930
<i>Vanellus vanellus</i>	Kızkuşu	4
<i>Limosa limosa</i>	Çamurçullğu	10
<i>Tringa totanus</i>	Kızılback	4
<i>Tringa ochropus</i>	Yeşil Düdükçün	15
<i>Actitis hypoleucos</i>	Dere Düdükçünü	3

Larus ridibundus	Karabaş Martı	473
Larus armenicus	Van Gölü Martısı	2

Çizelge D.64: Alanda Bulunan Kuş Türleri.

Alanda yapılan kış ortası kuş sayımı (2007)

Kod	Türkçe	Latince	73.964
20	Kızılgerdanlı Dalgıç	<i>Gavia stellata</i>	0
30	Kara gerdanlı dalgıç	<i>Gavia arctica</i>	0
70	Küçük batağan	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	526
90	Bahri	<i>Podiceps cristatus</i>	20
100	Kızıl boyunlu batağan	<i>Podiceps grisegena</i>	0
120	Kara boyunlu batağan	<i>Podiceps nigricollis</i>	11
462	Yelkovan	<i>Puffinus yelkouan</i>	0
720	Karabatak	<i>Phalacrocorax carbo</i>	47
800	Tepeli karabatak	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	0
820	Küçük karabatak	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	156
880	Ak pelikan	<i>Pelecanus onocrotalus</i>	0
890	Tepeli pelikan	<i>Pelecanus crispus</i>	0
950	Balaban	<i>Botaurus stellaris</i>	0
1010	Gece balıkçılı	<i>Nycticorax nycticorax</i>	0
1110	Sığır Balıkçılı	<i>Bubulcus ibis</i>	0
1190	Küçük ak balıkçıl	<i>Egretta garzetta</i>	0
1210	Büyük ak balıkçıl	<i>Egretta alba</i>	0
1220	Gri balıkçıl	<i>Ardea cinerea</i>	2
1310	Kara leylek	<i>Ciconia nigra</i>	0
1340	Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	0
1360	Çeltikçi	<i>Plegadis falcinellus</i>	0
1440	Kaşıkçı	<i>Platalea leucorodia</i>	0

1470	Flamingo	<i>Phoenicopterus ruber</i>	0
1520	Kuğu	<i>Cygnus olor</i>	0
1530	Küçük kuğu	<i>Cygnus columbianus</i>	0
1540	Ötücü kuğu	<i>Cygnus cygnus</i>	0
1590	Sakarca	<i>Anser albifrons</i>	0
1600	Tarla Kazı	<i>Anser fabalis</i>	0
1610	Boz Kaz	<i>Anser anser</i>	0
1690	Sibiry Kazı	<i>Branta ruficollis</i>	0
1710	Angıt	<i>Tadorna ferruginea</i>	0
1730	Suna	<i>Tadorna tadorna</i>	0
1790	Fiyu	<i>Anas penelope</i>	178
1820	Boz ördek	<i>Anas strepera</i>	157
1840	Çamurcun	<i>Anas crecca</i>	178
1860	Yeşilbaş	<i>Anas platyrhynchos</i>	358
1890	Kılkuyruk	<i>Anas acuta</i>	6
1910	Çıkrıkçın	<i>Anas querquedula</i>	0
1940	Kaşıkgağa	<i>Anas clypeata</i>	719
1960	Macar ördeği	<i>Netta rufina</i>	5
1980	Elmabaş patka	<i>Aythya ferina</i>	3.797
2020	Pasbaş patka	<i>Aythya nyroca</i>	16
2030	Tepeli patka	<i>Aythya fuligula</i>	420
2040	Karabaş Patka	<i>Aythya Marila</i>	0
2120	Telkuyruk	<i>Clangula hyemalis</i>	0
2180	Altıngöz	<i>Bucephala clangula</i>	0
2200	Sütlabi	<i>Mergus albellus</i>	0
2210	Tarakdiş	<i>Mergus serrator</i>	0
2230	Büyük tarakdiş	<i>Mergus merganser</i>	0
2260	Dikkuyruk	<i>Oxyura leucocephala</i>	0
2600	Saz Delicisi	<i>Circus aeruginosus</i>	0
4070	Su kılavuzu	<i>Rallus aquaticus</i>	5
4240	Saztavuğu	<i>Gallinula chloropus</i>	144
4270	Sazhorozu	<i>Porphyrio porphyrio</i>	0
4290	Sakarmeke	<i>Fulica atra</i>	66.180
4330	Turna	<i>Grus grus</i>	0

4500	Poyrazkuşu	<i>Haematopus ostralegus</i>	0
4560	Kılıçgaga	<i>Recurvirostra avosetta</i>	0
4700	Halkalı cılibit	<i>Charadrius hiaticula</i>	6
4770	Akça cılibit	<i>Charadrius alexandrinus</i>	0
4850	Altın yağmurcun	<i>Pluvialis apricaria</i>	0
4860	Gümüş yağmurcun	<i>Pluvialis squatarola</i>	0
4930	Kızkuşu	<i>Vanellus vanellus</i>	102
4960	Büyük kumkuşu	<i>Calidris canutus</i>	0
4970	Ak Kumkuşu	<i>Calidris alba</i>	0
5010	Küçük kumkuşu	<i>Calidris minuta</i>	1
5020	Sarı bacaklı kumkuşu	<i>Calidris temminckii</i>	0
5120	Kara karınlı kumkuşu	<i>Calidris alpina</i>	0
5140	Sürmeli Kumkuşu	<i>Limicola falcinellus</i>	0
5170	Döğüşkenkuş	<i>Philomachus pugnax</i>	0
5190	Su çulluğu	<i>Gallinago gallinago</i>	0
5290	Çulluk	<i>Scolopax rusticola</i>	0
5320	Çamurçullğu	<i>Limosa limosa</i>	0
5340	Kıyı Çamurçullğu	<i>Limosa lapponica</i>	0
5380	Sürmeli Kervançulluğu	<i>Numenius phaeopus</i>	0
5410	Kervançulluğu	<i>Numenius arquata</i>	0
5450	Kara kızılback	<i>Tringa erythropus</i>	0
5460	Kızılback	<i>Tringa totanus</i>	48
5470	Bataklık düdükünü	<i>Tringa stagnatilis</i>	0
5480	Yeşilback	<i>Tringa nebularia</i>	11
5530	Yeşil düdükün	<i>Tringa ochropus</i>	44

5560	Dere düdükçünü	<i>Actitis hypoleucos</i>	0
5610	Taşçeviren	<i>Arenaria interpres</i>	0
5730	Büyük karabaş martı	<i>Larus ichthyaetus</i>	0
5750	Akdeniz martısı	<i>Larus melanocephalus</i>	0
5780	Küçük martı	<i>Larus minutus</i>	0
5820	Karabaş martı	<i>Larus ridibundus</i>	244
5850	İnce gagalı martı	<i>Larus genei</i>	0
5900	Küçük gümüş martı	<i>Larus canus</i>	0
5910	Kara sırtlı martı	<i>Larus fuscus</i>	0
5921	Van gölü martısı	<i>Larus armenicus</i>	24
5925	Gümüş martı	<i>Larus cachinnans</i>	0
6060	Hazar sumrusu	<i>Sterna caspia</i>	0
6110	Kara gagalı sumru	<i>Sterna sandvicensis</i>	0
6260	Bıyıklı sumru	<i>Chlidonias hybridus</i>	0
8270	İzmir Yalıçapkını	<i>Halcyon smyrnensis</i>	0
8310	Yalıçapkını	<i>Alcedo atthis</i>	0
8330	Alaca Yalıçapkını	<i>Ceryle rudis</i>	1
	Uzunbacak	<i>Himantopus himantopus</i>	0
	Kızıl Kumkuşu	<i>Calidris ferruginea</i>	0
	küçük suçulluğu	<i>Lymnicopterus minimus</i>	0
	mahmuzlu kızkuşu	<i>Hoplopterus spinosus</i>	0
	Küçük Balaban	<i>Ixobrychus minitus</i>	0
Ördek ya da meke			400
Tanımsız ördek			158

Çizelge D.65: Kış Dönemi Kuş Sayımını gösterir tablo

Sürüngenler ve Çift Yaşamlılar:

Alan ve çevresi sürüngenler ve çiftyaşamlılar bakımından oldukça zengindir. Sürüngen ve çift yaşamlılar için bölgenin Suriye çölüyle doğrudan coğrafi ilişki içinde olması ve genellikle sıcak ve kuru olan iklim koşulları, Güneydoğu Anadolu'nun Türkiye'nin diğer bölgelerine oranla daha zengin bir sürüngen ve çift yaşamlı çeşitliliği barındırmasına neden olmuştur. Türkiye'de 22 çift yaşamlı ve 105 sürüngen türü (toplam 127 tür) kaydedilmiştir. Bunlardan 5'i çift yaşamlı ve 49'u sürüngen olmak üzere toplam 54 tür Güneydoğu Anadolu'da bulunmaktadır. Bölgede, Şeritli semender (*Triturus vittatus*); 4 tür kurbağa (*Hyla savignyi*, *Bufo viridis*, *Pelobates syriacus*, *Rana ridibunda*); 3 tür kaplumbağa (*Rafetus euphraticus*, *Emys orbicularis*, *Testudo graeca*) bulunmaktadır.

Fırat Kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*)

Fırat kaplumbağası küresel ölçekte tehdit altında olan bir türdür ve nesli çok tehlikede (CR) kategorisindedir. Yetişkin ve genç bireyleri sıg, yavaş akışlı, sıcak suları tercih etmektedir. Fırat Kaplumbağası'nın günümüzde bilinen dağılım sahası, Güneydoğu Anadolu'dan başlayarak, Suriye, Irak ve Güneybatı İran'ı içeni almaktadır. Türün dağılımının en kuzey sınırı olarak Fırat'ın bir yan kolu olan Zengiber deresi bilinmektedir. Fırat nehrinde Birecik, Halfeti, Karkamış ve çevresi Güney Fırat havzasındaki yaşadığı alanlardır. Fırat nehri boyunca kuzeyden güneye doğru hareket ettikçe nehir giderek daha durgun akmakta, nehir yatağının bir hayli genişlediği, hem nehrin kıyılarında geniş kum bantlarının hem de nehir içerisinde oldukça geniş kum adacıklarının oluştuğu görülmektedir. Böyle, habitatlar türün yumurtlaması için uygun alanlardır.

Fırat Kaplumbağası, Fırat nehrinde nadiren suyun fazla ve akıntının çok olduğu ana kol üzerinde görülürler. Daha ziyade, ana kol üzerindeki akıntının nispeten az ve sıg olduğu ceplerde, ana Fırat ile bağlantı yapan derelerin ağız bölgelerinde ve bu derelerin iç kısımlarında görülürler. Ancak, Atatürk ve Birecik barajlarının tamamlanmasıyla, bu koşullar Fırat nehri üzerinde çok azalmıştır.

Resim D.2 14:Fırat kaplumbağası (*Rafetus euphraticus*)

Alanda bulunan sürüngen ve çift yaşamlı türleri:

<i>Triturus vittatus</i>	Şeritli Semender
<i>Salamandra salamandra</i>	Lekeli Semender
<i>Bufo viridis</i>	Gece Kurbağası
<i>Hyla savignyi</i>	Yeşil Kurbağa
<i>Pelobates syriacus</i>	Toprak Kurbağası
<i>Rana ridibunda</i>	Ova Kurbağası
<i>Emys orbicularis</i>	Benekli Kaplumbağa
<i>Mauremys caspica</i>	Çizgili Kaplumbağa
<i>Rafetus euphraticus</i>	Fırat Kaplumbağası
<i>Testudo graeca</i>	Tosbağa
<i>Cyrtopodion heterocercus</i>	Mardin Keleri
<i>Cyrtopodion kotschy</i>	İnce Parmaklı Keler
<i>Laudakia stellio</i>	Dikenli Keler
<i>Trapelus ruderata</i>	Bozkır Keleri
<i>Chamaeleo chameleon</i>	Bukalemun
<i>Lacerta cappadocica</i>	Kayseri Kertenkelesi
<i>Lacerta trilineata</i>	İri Yeşil Kertenkele
<i>Ophisops elegans</i>	Tarla Kertenkelesi
<i>Ablepharus kitaibellii</i>	İnce Kertenkele
<i>Chalcides ocellatus</i>	Benekli Kertenkele
<i>Eumeces schneideri</i>	Sarı Kertenkele
<i>Mabuya aurata</i>	Tıknaz Kertenkele
<i>Mabuya vittata</i>	Şeritli Kertenkele
<i>Blanus strauchi</i>	Kör Kertenkele
<i>Eryx jaculus</i>	Mahmuzlu Yılan
<i>Coluber najadum</i>	İnce (Ok)
<i>Coluber collaris</i>	Toros Yılanı
<i>Eirenis collaris</i>	Yakalı Yılan
<i>Eirenis decemlineatus</i>	Çizgili Yılan
<i>Eirenis modestus</i>	Uysal Yılan
<i>Eirenis rothi</i>	Kudüs Yılanı
<i>Elaphe quatuorlineata</i>	Sarı Yılan
<i>Hemorrhois nummifer</i>	Sikkeli Yılan
<i>Hierophis jugularis</i>	Kara Yılan
<i>Hierophis schmidtii</i>	Kırmızı Yılan

<i>Malpolon monspessulanus</i>	Çukur Başlı Yılan
<i>Natrix natrix</i>	Yarı Sucul Yılan
<i>Natrix tessellata</i>	Su Yılanı
<i>Rhynchocalamus melanocephalus</i>	Toprak Yılanı
<i>Telescopus fallax</i>	Kedi Gözlü Yılan
<i>Typhlops vermicularis</i>	Kör Yılan
<i>Macrovipera lebetina</i>	Koca Engerek
<i>Asaccus elisae</i>	
<i>Eublepharis angramainyu</i>	
<i>Acanthodactylus boskianus</i>	
<i>Leptotyphlops macrorhynchus</i>	

Çizelge D.66: Alanda Bulunan sürüngen ve çift yaşamlılara ait Tablo.

Resim D.2 15. Karkamış sulak alanına genel bakış.

Bahklar:

Balık populasyonu olarak Güney Fırat nehrinde başta Bıyıklı balık (*Barbus* sp.), Musul Kolyozu (*Chalchalburnus mossulensis*), İnbalığı (*Capoeta* sp.), Sarı benli (*Carasobarbus*

luteus), Kefal (*Mugil abu*), Karaburun (*Choondostroma regilum*), Şabut (*Tor grypus*), Marmid (*Acanthobrama marmid*), Benekli sazan (*Cyprinion macrostomus*), Dicle çöpcü balığı (*Nemacheilus tigris*), Sis balığı (*Aspius vorax*), Vantuzlu yayın (*Glyptothorax kurdistanicus*) ve aynalı sazan (*Cyprinus carpio*) balıkları bulunmaktadır. Bu balıklardan, en fazla Sis balığı, İn balığı ve Bıyıklı balık avlanmaktadır. Bir yıllık av miktarı 4 ton/yıldır.

Resim D.2 16: Fırat Nehrinde yakalanan bir balık

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

D.6.1.1. Gaziantep Merkez Kalealtı Dut Ağacı (Marus alba L.)

Gaziantep kalesi altı, Naip hamam sokak ile köprübaşı sokağın kesiştiği yerde Naip Hamam sokağı arkasında tarihi kahvehane önü (Osmanlı Dönemi (Geç) Sebilin yanbaşı, kaldırım üzerinde bulunan beyaz dut ağacı 33 pafta, 351 ada üzerinde yer almaktadır. Ağacın gövde çapı 6m, yüksekliği 15-20m, gövde yüksekliği 3.5m. yüksekliğindedir.

Ağacın yaşı 250-300 olarak tespit edilmiştir. Beyaz dut ağacı 2000 yılında Anıt Ağaç olarak tescil edilmiş ve koruma altına alınmıştır.

Resim D.14 - Kalealtı mevkiinde bulunan dut ağacı.

D.6.1.2.Nizip İlçesi Bahçeli Mahallesiinde Bulunan İran Palamut Meşesi (Quercus brantii)

Gaziantep İli Nizip İlçesi Bahçeli Köyü sınırları içerisinde Keldağ mevkiinde bulunan beyaz İran Meşe Palamut ağacı Y=0385730, X=4090977 koordinatlarında yer almaktadır. İran Meşe Palamudu 685 rakımında, 100cm gövde çapı, 12m yüksekliğe, gövde yüksekliği 3m. dir. Ağacın yaşı 230 yıl olarak tespit edilmiştir. Quercus brantii(İran Palamut Meşesi) 2009 yılında Anıt Ağaç olarak tescil edilmiş ve koruma altına alınmıştır.

Resim D.15 - Nizip Bahçeli köyünde bulunan İran Meşe Palamutu

D.6.1.3.Şahinbey İlçesi Geneyik Mahallesinde bulunan Dut Ağacı(Marus albaL.)

Şahinbey İlçesi, Geneyik Köyü İlköğretim Okulunun Bahçe konturunda bulunan dut ağacı 59 pafta, 2432 parselde bulunmaktadır. Ağacın gövde çapı 6.5m, üst gövde çevresi 5.5m, alt gövde çapı 6.5m. ağacın yüksekliği 15-20m. gövde yüksekliği 4.5-5m. ölçülerinde bulunmaktadır.

Yapılan yaş tespiti çalışmalarında yaklaşık 300-350 yaşında olduğu tespit edilen ağaç Tabiat Varlığı özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gereken, doğal yaşam tarzı bakımından benzerlerinden farklı yetiştirme nitelikleri göstermektedir. Görsel açıdan doğal görünümünden esaslı şekilde sapma göstermesi ve dikkat çekici olması dolayısıyla 2000 yılında Anıt Ağaç olarak tescili yapılarak koruma altına alınmıştır.

Resim D.16 - Şahinbey İlçesi Geneyik Mahallesinde bulunan dut ağacı

D.6.1.4.Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrası Antep Fıstığı(*pistacia vera* L.)

Yavuzeli İlçesi, Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrası, 103 ada, 73 parsel ve Y= 379504, X= 41229 koordinatlarında bulunmaktadır. Ağacın gövde çapı 5m, yüksekliği 8-10m, Kuzey-güney taç genişliği 14m, Doğu-batı taç genişliği 13.70m., ağacın çevresi 3.35m. ölçülerinde olup, 600m. rakımda bulunmaktadır.

Yapılan yaş tespiti çalışmalarında yaklaşık 200-300 yaşında olduğu tespit edilen ağaç Tabiat Varlığı özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gereken, doğal yaşam tarzı bakımından benzerlerinden farklı yetiştirme nitelikleri göstermektedir. Görsel açıdan doğal görünümünden esaslı şekilde sapma göstermesi ve dikkat çekici olması dolayısıyla 2012 yılında Anıt Ağaç olarak tescili yapılarak koruma altına alınmıştır.

Resim D.17 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı(*pistacia vera* L.) ağaçları

Resim D.18 - Yavuzeli İlçesi Tokaçlı Köyü Göbekli Mezrasında bulunan Antep Fıstığı(*pistacia vera* L.) ağaçları

D.6.1.5. Şahinbey İlçesi Morcalı Köyü Çınar Ağacı

Çınar Ağacı Şahinbey İlçesi, Morcalı Köyü, Y= 329352, X= 4087825 koordinatlarında, 109 ada, 4 parselde bulunmaktadır. Ağacın çevresi 710cm, boyu25m.,yapılan incelemede yaşının 500 üzeri olduğu tespit edilen ağaç, Korunan alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul

ve Esaslara Dair Yönetmeliğin 17. Maddesi (g) ve (ğ) bendleri gereğince 31.07.2014 tarih ve 7867 sayılı Bakanlık Makamı Oluru ile Anıt Ağaç olarak tescil edilmiştir.

Resim D.19 - Morcalı Köyü Çınar Ağacı(Platanus Orientalis)

D.6.1.6. Nizip İlçesi Sekili Mahallesi Çınar Ağacı(Platanus Orientalis)

Çınar Ağacı İlimiz Nizip İlçesi, Sekili Mahallesi sınırları Y:380932, X:4092646 koordinatlarında, 2688 parsel ve 233 ada üzerinde bulunmakta bulunmaktadır. Ağacın çevresi 1000cm, boyu 26m.,yapılan incelemede yaşının 500 üzeri olduğu tespit edilen ağaç, Korunan alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmeliğin 17. Maddesi (g) ve (ğ) bendleri gereğince 27.10.2014 tarih ve 10792 sayılı Bakanlık Makamı Oluru ile Anıt Ağaç olarak tescil edilmiştir.

Resim D.20 - Sekili Mahallesi Çınar Ağacı(Platanus Orientalis)

D.6.1.7.Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (Quercus ithaburensis)

İlimiz Araban İlçesi Elif Mahallesinde bulunan 3 adet Meşe Palamut Ağacı (Quercus ithaburensis) 66 parsel üzerinde olup 1 Nolu ağaç; Y: 401880.000 X:4135901.000, 2 Nolu ağaç; Y: 401918.000 X:4135894.000, 3 Nolu ağaç; Y:419904.000 X:4135911.000 koordinatlarında bulunmaktadır. 1 nolu Anıt Ağaç yörede Koyun baba Türbesi olarak bilinen türbenin avlusunda, 2 ve 3 nolu Anıt Ağaçlar ise Türbenin çevresinde bulunmaktadır. 1 nolu Ağacın gövde çevresi 365cm, boyu 11m, kuzey-güney taç genişliği 17m, doğu-batı taç genişliği 15m ölçülerinde olup yaşı 300 olarak tahmin edilmiştir.

2 nolu Anıt Ağacın gövde çevresi 450cm, toprak yüzeyi çevresi 800cm. olarak ölçülmüş. boyu 11m, kuzey-güney taç genişliği 15m, doğu-batı taç genişliği 15m ölçülerinde olup yaşı 300 olarak tahmin edilmiştir.

3 nolu Anıt Ağacın gövde çapı 4,5cm. olarak ölçülmüş. boyu 11m, tepe çapı 15m ölçülerinde olup yaşı 300 olarak tahmin edilmiştir.

Resim D.21: Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı (1nolu Anıt Ağaç)

Resim D.22: Araban İlçesi Elif Mahallesi Meşe Palamut Ağacı
(2 nolu Anıt Ağaç)

D.6.2.Tabiatı Koruma Alanları:

Koruma alanı çalışmaları kapsamında, dünyada sadece Gaziantep Dülükbaba ormanı(Dülükbaba Tabiat Parkı) içerisinde yetişen lokal endemik bir bitki türü olan Antepkayakekiği {*Satureja aintabensis*} adlı bitkiyi koruma altına alma ve bölgeyi “Koruma Alanı” ilan etme çalışmalarımız devam etmektedir. Antepkayakekiği {*Satureja aintabensis*}’nin, Bakanlığımızın ETBAR (Potansiyel Doğal Sit Alanlarının Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projesi) kapsamında yapılmakta olan dört mevsim incelemelerinin tamamlanması halinde koruma altına alma konusunda karara varılacaktır.

Lokal Endemik Antepkayakekiği’nin (*satureja aintabensis* p.h. davis) yayılışı, popülasyon durumu, habitat özellikleri ve türü tehdit eden faktörler:

Antepkayakekiği (*Satureja aintabensis* P.H. Davis) Ballıbabagiller (*Lamiaceae*) familyasına ait, dünyada sadece Gaziantep Dülükbaba Mesire yeri içerisinde yetişen lokal endemik bir bitki türüdür.

Bitkinin günümüzdeki popülasyonu oldukça dar olup, arkeolojik yerleşim alanı içerisinde bulunması ve kekik olarak toplanma olasılığı nedeniyle nesli tehdit altındadır. Bu nedenle Uluslararası Doğa Koruma Kurumu Kırmızı Listesi (IUCN Red List Categories Version 3.1) kategorilerinden CR [Critically Endangered (Vahim= Çok Tehlikede)] kategorisinde yer almaktadır. Bu kategoriye giren türler koruma önlemleri alınmazsa gelecekte yok olma tehlikesi altına girecektir.

Satureja L. (Kayakekiği) cinsi 70’den fazla tür ihtiva etmektedir. *Satureja* L. türleri başta Batı Akdeniz Havzası olmak üzere tüm Avrupa Kıtası’nda yayılış göstermektedir. Türkiye’nin dışında İran ve Kuzey Afrika’da yetişen bazı türleri de vardır. (Greuter, 1986). Ülkemizde *Satureja* L. cinsinin 15 türü bulunmaktadır.(Davis, 1980, 1982) Bu türlerden 4 tanesi endemiktir (Öztekin ve ark. 2004) *Satureja* L. türleri çay, baharat ve halk ilacı olarak “kekik, sater, zahter, sivrikekik” gibi isimler altında kullanılmakta olup ekonomik öneme de sahiptirler.

Resim D.23: *Satureja aintabensis*

Türün Tanımı:

Bitki çok yıllık, tabanda sert odunsu ve çok gövdelidir. Gövdesi basit dallanmış, kırılğan, ince yapılı, 10- 45 cm. boyundadır. Tüyler geriye kıvrık ve diktir. Yapraklar açık yeşil, dikdörtgenimsi- çizgisel, 5-15 mm. boyunda, 1-2 mm. genişliğinde, sapsız, küt uçlu, kenarda düz, tabana doğru daralmış durumdadır. Tüyler kısa, yumuşak ve az sayıda, yoğun kırmızı renkli salgı noktalıdır. Çiçek durumu seyrek Çanak yapraklar 2-4 mm. uzunluğunda belirgin iki dudaklı, Taç yapraklar morumsu leylak, çiçeklenmenin başlangıcında beyaz renkli, 5-6 mm. uzunluğundadır. Tohumu açık kahverengi, 1-1.5 mm. boyunda, genişçe dikdörtgeni (findıkçık) şeklindedir.

S. aintabensis P.H. Davis çiçek durumu'nun seyrek olması ve çiçek kümelerinin birbirinden uzak olması ile Doğu Anadolu'da yayılış gösteren *S. macrantha* türüne benzemektedir. Ayrıca taç yaprak boyutları ve rengi açısından da, Türkiye'nin yaklaşık tüm bölgelerinde yayılış gösteren *S. hortensis* türüne yakındır. Fakat yetiştirme şekli, yaprak yapısı, kök sistemi ve pedunkul boyutları ile diğer türlerden ayrılmaktadır. Çiçeklenme zamanı Temmuz- Ekim ayları arasındır.

Çiçekleri yayılış alanı:

Dünyada sadece Gaziantep- Adana karayolu üzerinde, Gaziantep şehir merkezine 12 km. uzaklıkta mesire alanı içerisinde (Şekil 4) Dülük antik kenti kaya mezarları çevresinde 0.3 km²' lik bir alanda yayılış göstermektedir

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde sadece Gaziantep İli'nde yetişen *Satureja aintabensis* P.H. Davis(Antepkayakekiği) türü lokal endemik bir tür olup, ilk olarak Haussknecht tarafından Gaziantep'ten 1865 yılında toplanmıştır.

Resim D.24: *Satureja aintabensis*

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Karkamış sulak Alanı, uygun iklim koşulları, zengin besin varlığı ve farklı ekolojik karakterdeki habitatlarıyla başta su kuşları olmak üzere Ülkemizin zengin yaban hayatına sahip sulak alanlarından birisidir. Alanda bu çalışmamızdan elde ettiğimiz bulgularla, bugüne kadar alanda yapılan çalışmalar ve tarafımızca yapılan bu çalışma birleştirilerek incelendiğinde toplam 78 familyaya ait 813 bitki taksonu, 13 balık, 46 Sürüngen ve çift yaşamlı, 13 balık, 6 kelebek, 57 örümcek, 11 memeli ve 110 kuş taksonunun tespit edildiği görülmüş ve bu makalede liste halinde verilmiştir.

Karkamış ve çevresinde bulunan bitki ve hayvan türlerinin çeşitliliği alanın önemini daha da artırmaktadır. Akarsuyun besin elementleri bakımından zengin oluşu, gerek çeşitlilik gerekse, yoğunluk bakımından yüksek düzeyde yaban hayatının gelişmesine ve barınmasına olanak sağlamıştır. Güney Fırat Havzası-Karkamış, kuş toplulukları, su basar ağaç toplulukları, bitki örtüsü ve fauna bakımından Türkiye'nin en zengin bölgelerinden birisidir. Karkamış sulak alanında, akarsu akış rejimi ve su seviyesinin yüksekliği mevsimlere göre değişiklik göstermektedir. İlkbaharda nehir suları yükselerek kıyıları kaplamakta, Yaz aylarında ise geri çekilmektedir. Bu ritmik olay her yıl düzenli olarak tekrarlanmaktadır. Yaz aylarında suların çekildiği yerlerde kum alanları ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle Karkamış sulak alanında ekolojik ilişkilerin temelini su teşkil etmektedir. Akarsu yönetiminden sorumlu kuruluş olan DSİ Genel Müdürlüğünce Karkamış Barajı yapılmış ve su akış rejimi düzenlenmeye çalışılmıştır. Bu uygulama sonucunda Gölün güneyinde yer alan taşkın alanı kontrol altına alınmıştır. Bu çalışmamızda barajın üst tarafındaki alanlarda, baraj göletinde su biriktirilmesi sebebiyle su seviyesi yükseldiği ve birçok habitatın sular altında kaldığı, ağaçlar ve kıyı bölgelerinde kuşların ve diğer hayvanların kuluçka alanlarının yok olduğu tespit edilmiştir. Bu sebeple, yetkililerce acil önlem alınması gerekmektedir.

Karkamış sulak alanında faaliyet gösteren kum ocakları alanın kalitesinin bozulmasına neden olmuştur. Alandaki su kalitesinin ve doğal su rejiminin bozulması ekolojik döngü üzerinde etkili olmuş ve bazı türlerin alandan uzaklaşmasına sebebiyet vermiştir. Sadece Fırat kıyılarında yaşayan Fırat kaplumbağası Türkiye için oldukça önemli bir canlı türüdür. Barajlar nedeniyle Fırat kıyılarının yok olmasından dolayı Fırat kaplumbağasının yaşam alanlarını kaybetmeye başladığı belirlenmiştir. Bu türün alandan uzaklaşmaması ve neslinin devam edebilmesi için doğal ortamının korunması gerekmektedir.

Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabına göre (Ekim ve ark., 2000) Satureja aintabensis (Antepkayakekiği) tehlike altında bulunan türler arasında yer almaktadır. Günümüzde Dünyada sadece Gaziantep Dülük Baba ormanları içerisinde yetiştiği bilinen Antepkayakekiği lokal endemik türüne yönelik herhangi bir koruma tedbiri bulunmamaktadır. Bu sebeple türün acil olarak koruma altına alınması gerekmektedir. Bunun sağlanabilmesi için, alanın sınırları çevresine tel örgü çekilerek insan ve hayvan girişi engellenmeli ve antropojen etkiler azaltılmalıdır. Bitkinin yaşam alanının muhafazası için alanda bulunan patika yolun genişletilmesine, beton, asfalt ve parke taşı gibi yol yapımına müsaade edilmemelidir.

Kaynaklar

- Davis, P.H. 1980. Materials for a Flora of Turkey XXXVII: Labiatae, Plumbaginaceae, Plantaginaceae, Notes RBG Edinburgh. 38 (1): 23-64, Edinburgh.
- Davis, P.H., 1982. Flora of Turkey and the East Aegean Islands, Vol. 7, p. 322, Edinburg Univ. Pres, Edinburgh.
- Ekim, T., Koyuncu, M., Vural, M., Duman, H., Aytaç, Z., adıgüzel, N., 2000. Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı (Eğrelti ve Tohumlu Bitkiler), Türkiye Tabiatını Koruma Derneği-Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Ankara.
- Greuter, W. 1986. Med- Checklist (Dicotyledones, Convolvulaceae- Labiatae, Vol. 3, Conservatoire et Jardin Botaniques de la ville de Geneva.
- IUCN, 2001. IUCN Red List Categories: Version 3,1, IUCN Species Survival Commission, IUCN, Gland and Cambridge.
- Öztekin, M., Erik, S. ve Özuslu, E., 2004. Yöresel Endemik Bir SATureja L. Türü: SATureja aintabensis P.H. Davis, XVII. Ulusal Biyoloji Kongresi 5. Seksiyon Sözlü, Poster ve Serbest Bildiri Özetleri Kitabı, sy., 115, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- E. Özuslu ve A. Z. Tel / Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi, 3(2): 9-30, 2010
- İç Anadolu Ormancılık Araştırma Enstitüsü, Ankara.
- Gaziantep'in Tabiat Varlıkları- Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü -2013
- Anonim. *Türkiye'nin Çevre sorunları '99*. Türkiye Çevre Vakfı Yayınları, Yayın No: 131, Ankara, 1998.
- Keşaplı Can, Ö. *Kuş Göçü araştırmaları*. Bilim Teknik Dergisi, Yeni Ufuklar Eki, Ankara, 2004.15 E. Özuslu ve A. Z. Tel / Derleme Dergisi, 3(2): 9-30, 2010 Welch, H. J. *GAP Biyolojik Çeşitlilik Araştırma Projesi 2001-2003- Sonuç Raporu*. DHKD (Türkiye Doğal Hayatı Koruma Derneği), İstanbul, Türkiye, 2004.
- Kılıç, D. T.; Eken, G. *Türkiye Kuşları Kırmızı Listesi: Türkiye'nin Önemli Kuş Alanları – 2004 Güncellemesi*.- Doğa Derneği, Ankara, 2004.
- Atamov, V.; Aslan, M.; Ayalp, G. *Flora of Mezra City (Birecik, Şanlıurfa- Turkey)*. Asian Journal of Plant Sciences, 2007, 2(2): 225-238.
- Anonim, 1998. Türkiye'nin Çevre sorunları '99. Türkiye Çevre Vakfı Yayınları, Yayın No: 131, Ankara.
- Anonim, 2007. Çevre Durum Raporu. Gaziantep Valiliği Yayınları, Gaziantep.
- Gaziantep İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü.(2016-2017)
- Gaziantep Orman İşletme Müdürlüğü.(2016-2018)
- Doğa ve Kültür Derneği (2013)
- KuşBank Veritabanı, Erciyes Üniversitesi, Doğa Derneği: Royal Society for the Protection of Birds and BirdLife Internationala

Kaynaklar

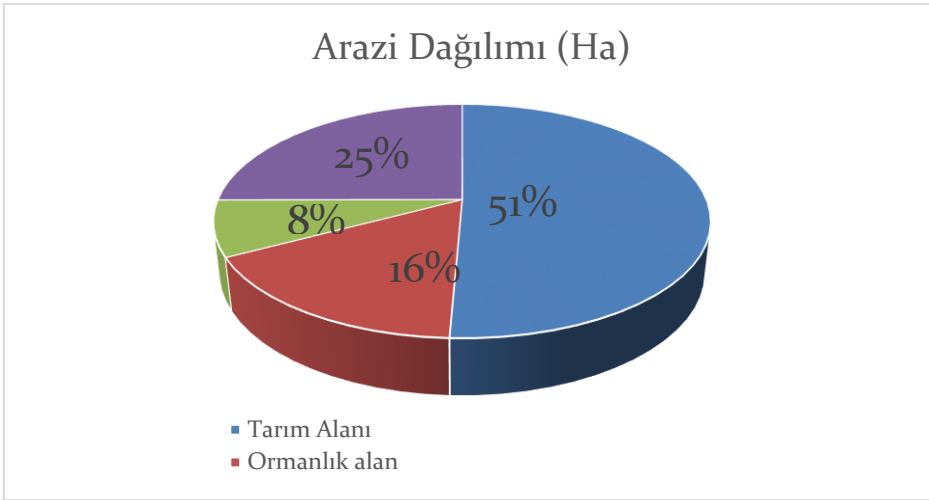
- <http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/milli-parklar>
- <http://www.turkiyesulakalanlari.com/>
- <http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/ta>
- <http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tabiat-parklari>
- <http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tp>
- <http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tp3>
- <http://www.milliparklar.gov.tr/korunan-alanlar/tp4>
- <http://www.milliparklar.gov.tr/resmiistatistikler>

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

	Arazi Dağılımı (Ha)	Oran (%)
Tarım Alanı	345.781	50,6
Ormanlık alan	112.923	16,5
Mera	52.679	7,7
Tarım Dışı Alan(Yerleşim Yerleri, Yol ve Diğer)	170.897	25,2
Toplam	682.280	100

Grafik E.11– (Gaziantep) ilinde 2018 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması

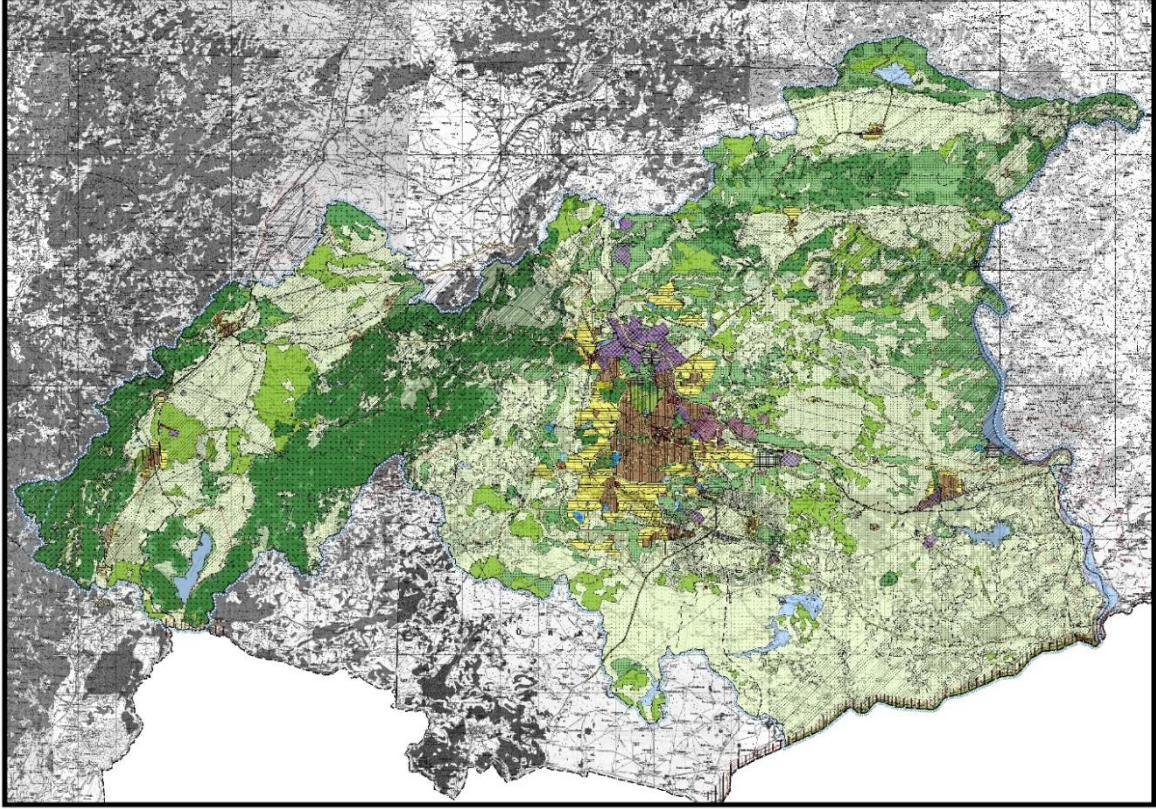
Çizelge E.67 – (Gaziantep) ilinde arazi kullanım sınıflandırması
(Gaziantep Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2019)

	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ							
	1990		2000		2006		2012	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	12.345,18	1,82	18.048,8	2,67	18.862,82	2,79	20.623,35	3,02
2) Tarımsal Alanlar	515.628,03	75,89	508.560,84	74,88	459.087,34	67,51	457.926,01	67,33
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	146.368,6	21,55	145.598,59	21,43	195.062,28	28,68	194.194,57	28,56
4) Sulak Alanlar	1.647,41	0,24	1.647,41	0,24	1.832,89	0,27	1.624,47	0,24
5) Su Yapıları	3.371,77	0,49	5.505,33	0,81	5.373,25	0,79	5.850,19	0,86
TOPLAM	679.360,99	100	679.360,97	100	680.218,58	100	680.218,59	100

(DSİ 202. Gaziantep Şube Müdürlüğü, Corine Veri Tabanı, 2019)

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

Harita E.2 – Gaziantep ilinin 1/100.000 Ölçekli Revizyon Çevre Düzeni Planı (2018)

Yaklaşık 690.000 hektar alana sahip olan Gaziantep İl Sınırında, 16.06.2017 tarih ve 363 sayılı Büyükşehir Belediye Meclis Kararı ile onaylı, Gaziantep İli 1/100.000 Ölçekli Revizyon Çevre Düzeni Planı Projeksiyon Yılı 2040, Projeksiyon Nüfusu Gaziantep Merkezde 3.990.000, Gaziantep İl Sınırında ise 4.450.000 kişidir.

Kaynak: Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı (2019)

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

Tarım ve Orman Bakanlığı
(Gaziantep) Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

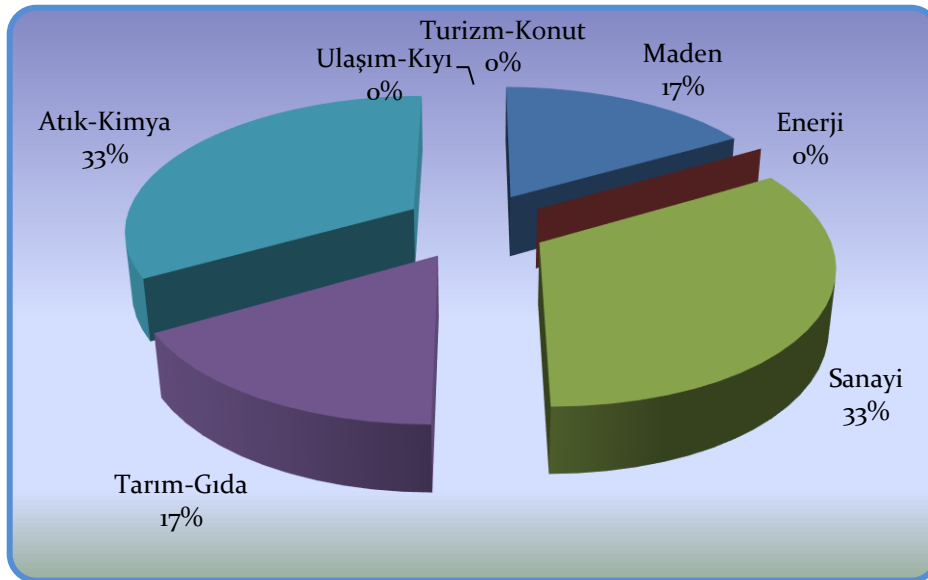
F.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği (ÇİLY), 10.09.2014 tarihinde yayımlanarak 01.11.2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin 5.maddesi gereğince aynı yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-2 listesinde yer alan işletmelerin, çevre izni veya çevre izin ve lisansı alması zorunlu hale getirilmiştir.

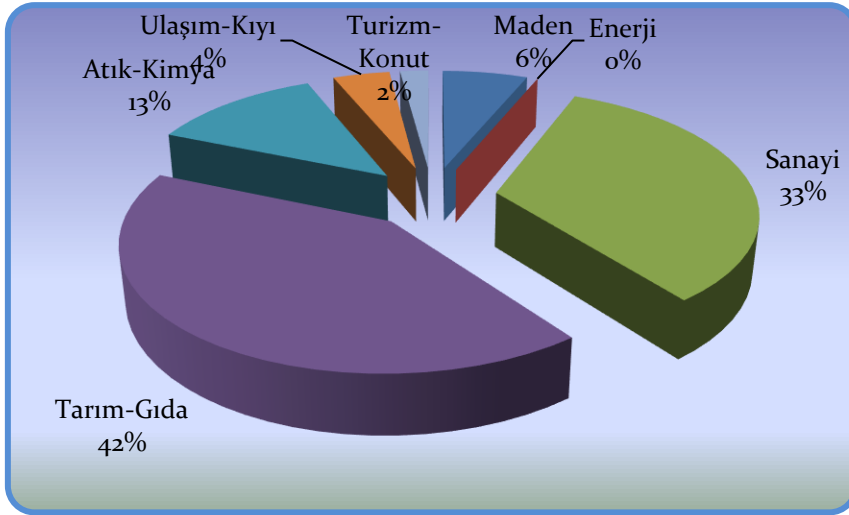
Bu kapsamında Gaziantep Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından verilen geçici faaliyet belge sayısı 76 adet, ret edilen geçici faaliyet başvuruları olmadığı, ret edilen çevre izni/lisansı başvuru sayısı 1 adet, Çevre İzni konusunda verilen muafiyet sayısı 42 adettir. Geçici Faaliyet Belge Sayıları ve Çevre izni ve çevre izni ve lisansı belgeleri, Çizelge F.44, Grafik F.27, Grafik F28.' te verilmektedir.

Çizelge F.68 – Gaziantep İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2018 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı
(Kaynak, yıl)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	3	0	16	20	6	2	1	48
ÇED Gereklidir	0	0	0	0	0	0	0	0
ÇED Olumlu Kararı	1	0	2	1	2	0	0	6

Grafik F.12 – Gaziantep İlinde 2018 Yılında ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (ÇŞİM, 2019)

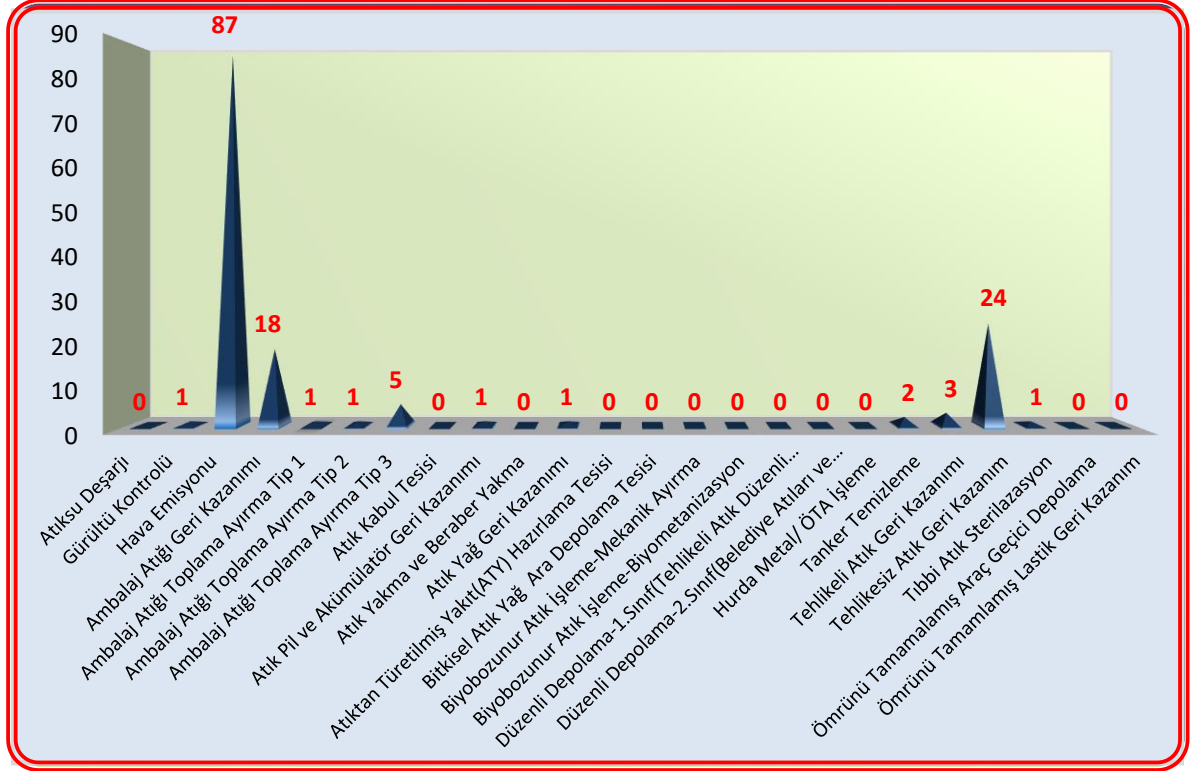
Grafik F.13 – Gaziantep İlinde 2018 Yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (ÇŞİM, 2019)

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çizelge F.69 – Gaziantep ilinde 2018 yılında Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları (ÇŞİM, 2019)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	9	67	76
Çevre İzni Belgesi	1	70	71
Çevre Lisans Belgesi	0	12	12
Çevre İzni ve Lisans Belgesi	7	9	16
TOPLAM	17	158	175

Grafik F.14 – Gaziantep ilinde 2018 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı (ÇŞİM, 2019)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Çevre İzin Ve Lisans Yönetmeliği (ÇİLY) kapsamında ilimizde 2018 yılı içerisinde toplamda 76 firmaya Geçici Faaliyet Belgesi düzenlenmiştir. 2018 yılı içerisinde yenileme ve yeni başvurulardan 99 tane başvuru Çevre İzin ve Lisansı Belgesine dönüştürülmüştür.

Kaynaklar:

- ÇED-İzin-Denetim Genel Müdürlüğü
- Gaziantep Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge G.58, Grafik G.28, e-denetim uygulamasından elde edilen verilerle oluşturulmalıdır.

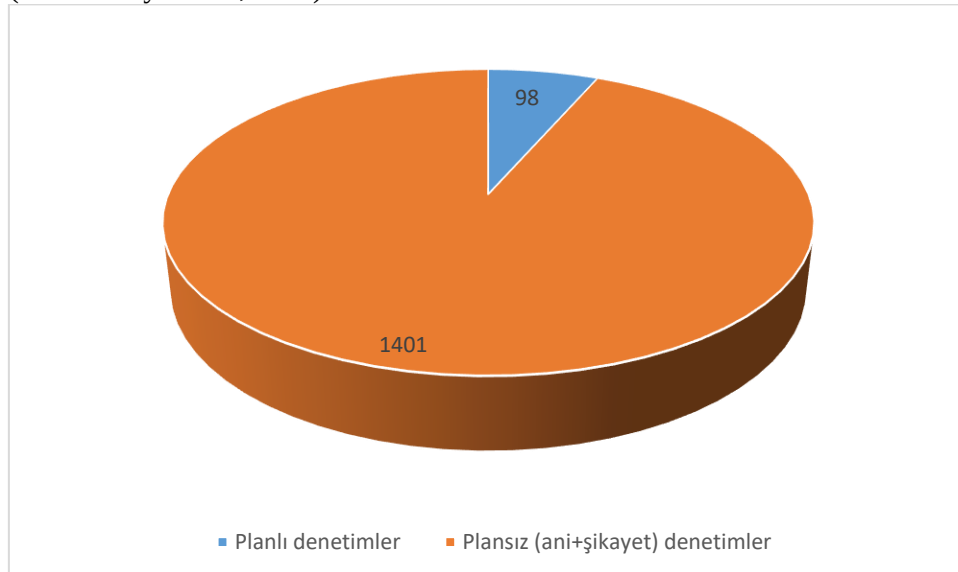
Çizelge G.70 - Gaziantep ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı

(e-denetim yazılımı, yıl)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	98
Plansız (ani+şikâyet) denetimler	1401
Genel toplam	1499

Grafik G.15 – Gaziantep ilinde ÇŞİM tarafından 2018 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı

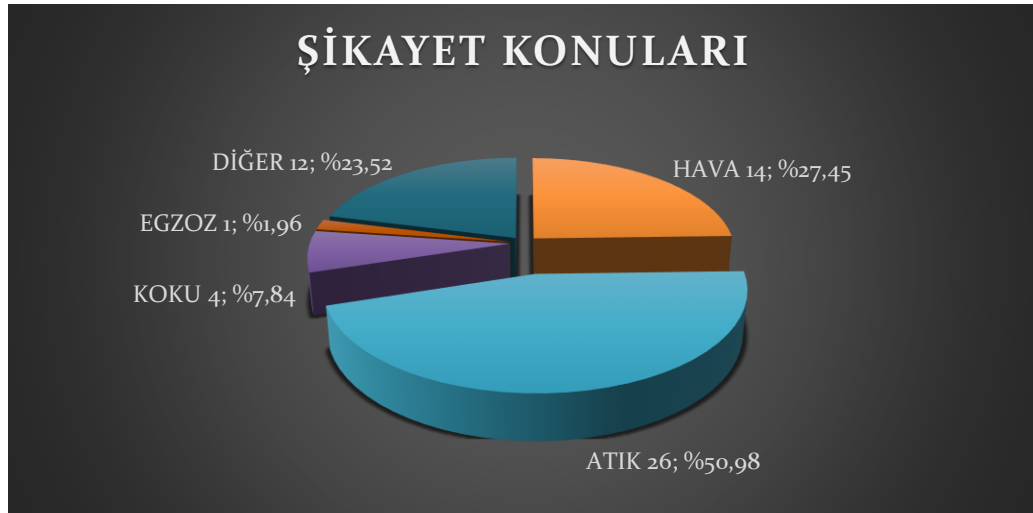
(e-denetim yazılımı, 2019)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.71 – Gaziantep ilinde 2018 yılında ÇŞİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları
(İl Müdürlüğü Verileri, 2018)

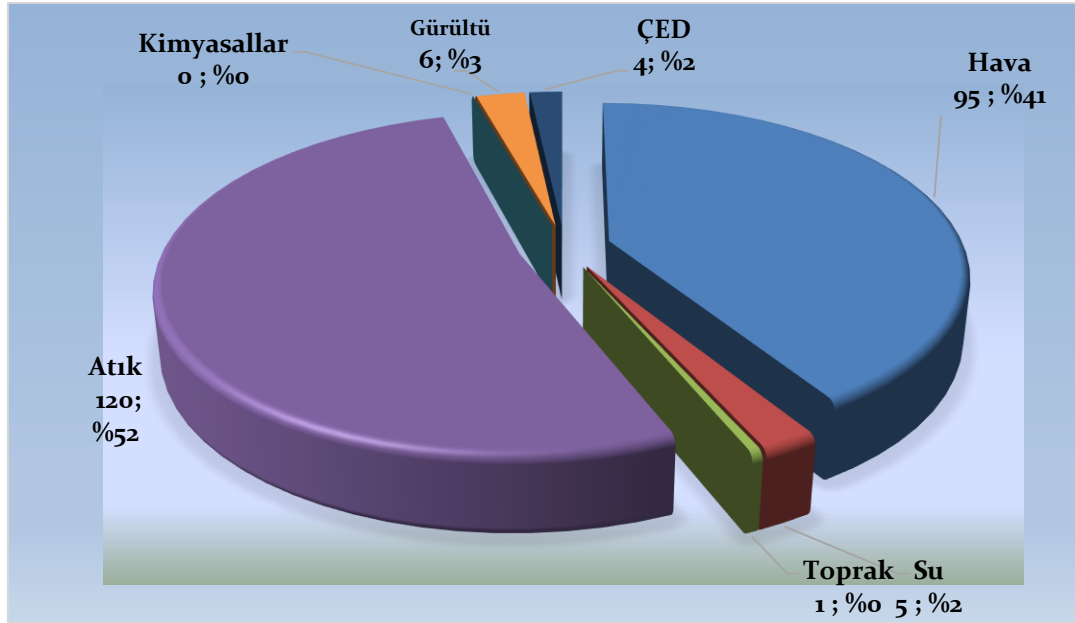
Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Koku	Egzoz	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Şikâyet sayısı	14	-	-	26	4	1	-	-	12	51*
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	14	-	-	26	4	1	-	-	12	51*
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	%100	-	-	%100	%100	%100	-	-	%100	%100

Grafik G.16 – Gaziantep ilinde 2018 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılım

(ÇŞİM, 2019)

Grafik G.17 – Gaziantep ilinde 2018 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı
(ÇŞİM, 2019)

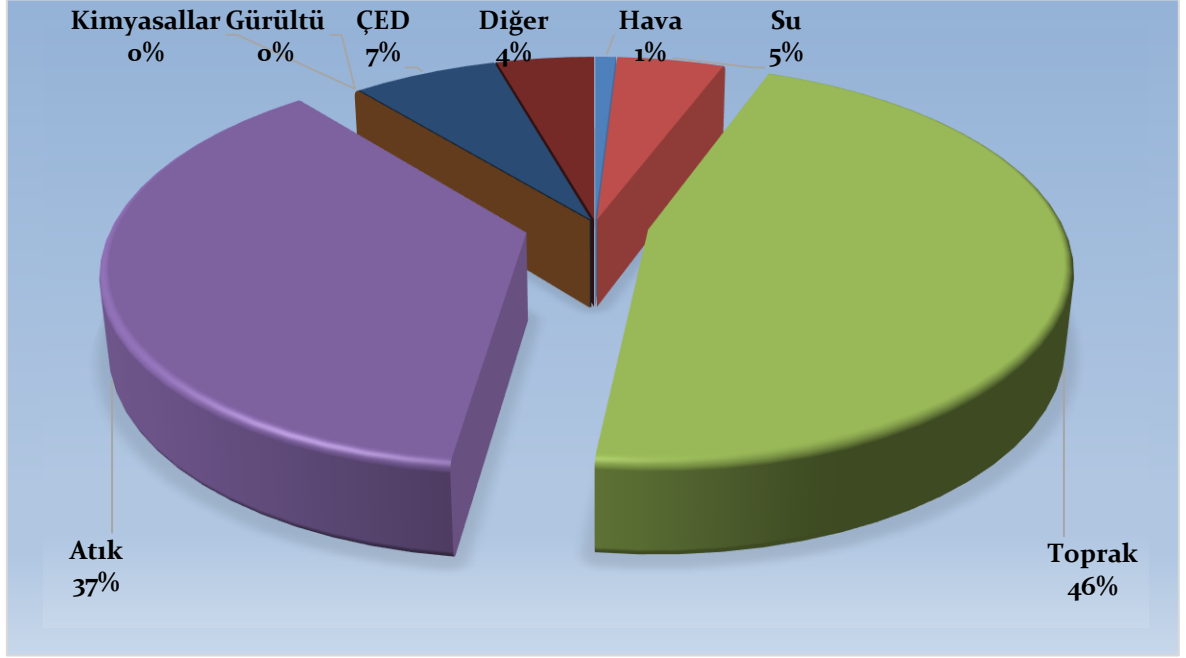

G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge G.72 – Gaziantep ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı
(Çevre İl Müdürlüğü Verileri, 2019)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Anız	Egzoz	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	9.708,00	50.975,00	486.312,00	388.972,00	11.333,64	1.206,00	68.814,00	29.156,00	1.046.476,24
Uygulanan Ceza Sayısı	2	1	2	6	5	1	5	2	24

Grafik G.18 – Gaziantep ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezalarının konulara göre dağılımı
(Çevre İl Müdürlüğü Verileri, 2018)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

Gaziantep ilinde 2018 yılında 3 tesise ait kapatma kararı bulunmaktadır. Bu tesisler Proje Tanıtım Dosyası hazırlamaksızın faaliyetlerine başladıklarından kapatma kararı verilmiştir.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

2018 yılında il genelinde 1499 denetim gerçekleşmiş olup, bunların 231 tanesi şikayet sonucu yapılan denetimlerdir. Yapılan denetimler sonucu 28 adet ceza uygulanmış, 3 adet kapatma kararı verilmiş firma bulunmaktadır.

Kaynaklar

(2018) Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
e-Denetim Yazılımı

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

Milli Eğitim Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı arasında yapılan protokol ile ülkenin doğal kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve her türlü çevre sorunlarının önlenmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede, Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü olarak hedefimiz, ilimizdeki 10.000 öğrencimize **‘Çevre Biziz, Biz Gaziantep’li Çevreci Gençleriz** sloganı ile çevre konusunda eğitim vermektir. Gençlerimizin daha bilinçli bir çevre anlayışına sahip olabilmeleri için İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile Müdürlüğümüz arasında iş birliği yapılmıştır. Yapılan işbirliği sonucunda köy okullarımızda dâhil olmak üzere öğrencilere çevre bilincini artırmak amacıyla eğitim verilmiştir.

Ayrıca ilimizde halkın çevre kirliliği ve çevre sorunlarına dikkatini çekebilmek amacıyla Şehitkâmil İlçesinde bulunan sosyal tesislere gidilerek çevre konusunda ve Bitkisel atık yağların evsel atıklarla birlikte atılmaması, kanalizasyon sistemi gibi kolektör sistemlerine verilmemesi veya kontrolsüz bir şekilde açık alanlara bırakılmaması konusunda kadınlara eğitim seminerleri düzenlenmiştir.

Ayrıca görsel olarak da Gaziantep İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü olarak bünyemizde yapılan çalışmalarımız slaytlarla anlatılmıştır.

Her yıl kutlanan 5 Haziran Dünya Çevre Günü Etkinlikleri kapsamında 2018 yılı içinde 3. Sınıflar arasında resim 4. Sınıflar arasında şiir yarışması yapılarak ödüllerin verilmesi için Ödül Töreni düzenlenmiştir.

Kaynaklar

(2019) Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü